

Έχε με, μισήσε με...
Λείψε με, γυρέψε με.

Φίλιππος Α. Φίλιος

Έχε με, μισήσε με...

Λείψε με, γυρέψε με.

Φίλιππος Α. Φίλιος

Έχε με, μισήσε με...
Λείψε με, γυρέψε με.

Συνέντευξη στο Δημοσιογράφο
Γιώργο Τσαντίκο

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2016

Φίλιππας Α. Φίλιος

Έχε με, μισήσε με...

Λείψε με, γυρέψε με.

ISBN 978-960-93-8499-5

Copyright © Φίλιππας Α. Φίλιος

Σχεδιασμός Εξωφύλλου: Χρήστος Χαρίσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΑΝΤΙΚΟΥ	7
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
1975: Ο Κώστας Μπέγκας εκλέγεται δήμαρχος Ιωαννίνων	13
1978: Κώστας Φρόντζος	21
1982: Η εκλογή του Σπύρου Κατσαδήμα	27
1986: Η πρώτη εκλογή Φίλιου	35
1990: Η δεύτερη θητεία Φίλιου	49
1994: Ο Λευτέρης Γκλίναβος στο δημαρχείο	59
1998: Ο Τάσος Παπασταύρος εκλέγεται δήμαρχος	63
2002: Η πρώτη εκλογή του Νίκου Γκόντα	67
2006: Εκλογή από την πρώτη Κυριακή	71
2010: Η επιστροφή στη δημαρχία	75
2014: Η «αλλαγή φρουράς» και η εκλογή Θωμά Μπέγκα	95
ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ 1982 - 2010	103
Η ΠΡΩΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	123
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ	129
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ	135
ΜΕΡΙΚΕΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ	139
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	147

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΑΝΤΙΚΟΥ

Χωράνε τέσσερις δεκαετίες σε μερικές σελίδες;

Ο δήμος των Ιωαννίνων και των Ιωαννιτών, όλοι και όλες εμείς δηλαδή, που ζούμε σε αυτό το κομμάτι γης, έχει ενδιαφέρουσα ιστορία. Μια τέτοια εισαγωγή είναι προφανώς μια κοινότοπη εισαγωγή για ένα τέτοιο κείμενο, μια ας πούμε συνέντευξη, αλλά αυτή είναι όμως η πραγματικότητα. Δεν υπάρχει κάποια πρόταση για να περιγράψει καλύτερα αυτή την ιστορική, πολιτική και κοινωνική ενότητα χωρίς να γίνει ο εκφραστής της υπερβολικός ή απλά, εξυπνάκιας, από το «ο δήμος Ιωαννίνων έχει ενδιαφέρουσα ιστορία». Αυτή την ιστορία τη γνωρίζει καλύτερα από πολύ κόσμο, όντας ζωντανό κομμάτι της, ο Φίλιππος Φίλιος. Όταν μου πρότεινε να συμμετάσχω στη συγγραφή αυτού του βιβλίου ως ο «ερωτών», δέχθηκα χωρίς περιστροφές, γιατί νομίζω ότι δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή πολιτικός στα Γιάννενα που να μπορεί να περιγράψει καλύτερα από το συγκεκριμένο, τούτα τα τελευταία 40 χρόνια ιστορίας της πόλης.

Πέρα από τη φίλια, η οποία δοκιμάστηκε όχι λίγες φορές στη δημόσια σφαίρα (εγώ δημοσιογράφος, αυτός πολιτικός), η θετική μου απάντηση καθορίστηκε και με βάση μια διαφορετική σχέση: όσα μπορεί να δει κανείς και να ακούσει παρακολουθώντας τα δεκάξι τελευταία χρόνια με συνέπεια μαθητή δημοτικού, στις συνεδριάσεις των δημοτικών συμβουλίων. Όσο και βαρετή να ακούγεται αυτή η (επαγγελματική) διαστροφή, αυτές οι συνεδριάσεις έγραφαν και γράφουν ένα κομμάτι της ιστορίας της πόλης και καθρεφτίζουν τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας, καλά και άσχημα. Λίγο η επαγγελματική διαστροφή, λίγο περισσότερο η περιέργεια για το ιστορικό παρελθόν, ακόμα πιο πολύ η πρόκληση ενός κειμένου, μιας συζήτησης με πιο έντονα λογοτεχνικά χαρακτηριστικά, όπου θα περιγραφούν από προσωπική σκοπιά τέσσερις δεκαετίες της τοπικής πολιτικής σκηνής και ιδού: μια συνέντευξη όχι δημοσιογραφική, αλλά μια κουβέντα περισσότερο, η οποία κράτησε περίπου

δύο μήνες και στάθηκε αφορμή για μια πιο συστηματική έρευνα για τα δημοτικά της πόλης, αυτά τα τελευταία 40 χρόνια.

Το πιο ενδιαφέρον ίσως συμπέρασμα είναι ότι η πολιτική ζωή της πόλης δεν ήταν ποτέ γραμμική, τουλάχιστον όσο φαινόταν να είναι η ελληνική Μεταπολίτευση. Ο εκλογικός δικομματισμός, οι φαινομενικά ήσυχες εποχές της ευημερίας μας, η εντύπωση ότι «τα πράγματα έτσι είναι και δεν αλλάζουν» ήταν μόνο η επιφάνεια. Κάτω από αυτήν, τα πράγματα συνέχισαν να πηγαиноέρχονται αεικίνητα, επιβεβαιώνοντας τις διαλεκτικές αναλύσεις της πολιτικής, αλλά και τον Ηράκλειτο.

«Τα πάντα ρει», παντού.

Τα Γιάννενα ήταν και είναι ένα πολιτικό σύνολο που παρά το γεγονός ότι ως εκλογικό σώμα ήταν μικρό για πάρα πολλά χρόνια, δυσανάλογα με τον πραγματικό πληθυσμό της πόλης, συντήρησε μια πολυδιάστατη πολιτική δραστηριότητα. Από τις πλέον αστικές πολιτικές δυνάμεις, μέχρι τις πιο ριζοσπαστικές εκδοχές της αριστεράς, τα ψηφοδέλτια και οι άνθρωποι που πήραν μέρος στις δημοτικές εκλογές από τη χούντα και μετά (αλλά και πριν από αυτή), εκφράστηκαν σε όλες, ακόμα και τις πιο ιδιαίτερες και δυσδιάκριτες διαφοροποιήσεις τους. Η περίπτωση του Φίλιππα Φίλιου είναι ιδιαίτερη, καθώς οι υποψηφιότητές του στον δήμο συγκέντρωσαν ανθρώπους από όλες σχεδόν αυτές τις τάσεις, πλην της ακροδεξιάς. Όχι όμως με τον ευκαιριακό τρόπο μιας πρόσκαιρης εκλογικής συμμαχίας επάνω σε ένα πολύ μίνιμουμ πρόγραμμα, αλλά διαμορφώνοντας μια πολύ συγκεκριμένη τάση στα πολιτικά πράγματα της πόλης. Αυτή η τάση, με τις πολλές εκλογικές της διακυμάνσεις και αλλαγές, έφτασε μέχρι το σήμερα. Στην πορεία αυτή η οποία σήμερα περπατάει στην τέταρτη δεκαετία της, συγκέντρωσε ανθρώπους που δραστηριοποιήθηκαν είτε ως υποψήφιοι, είτε ως δημοτικοί σύμβουλοι, οι οποίοι αναφέρονταν σε διάφορους πολιτικούς χώρους. Η παρατάξη Παπαγιάννη του 1975 για παράδειγμα, στη συνέχεια σχεδόν ενσωματώθηκε στη Δημοτική Πρωτοπορία μέχρι το 1986. Εκεί επίσης βρέθηκαν τάσεις και διασπάσεις του ΠΑΣΟΚ με σχεδόν ακραιφνώς... γιαννιώτικα χαρακτηριστικά, όπως η ΣΟΣΕΚ. Εκεί όμως βρέθηκαν, στις παρατάξεις που διαδέχθηκαν τη Δημοτική Πρωτοπορία, παρατάξεις πάντα με τον Φίλιο επικεφαλής, υποψήφιοι και σύμβουλοι από το χώρο της Δεξιάς. Ακόμα πιο ενδιαφέρον κομμάτι όμως, είναι η «ακτινογραφία» του τρόπου λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης και του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν διάφορα ζητήματα, πρωτοβουλίες, έργα, που σήμερα θεωρούνται δεδομένα, ενδεχομένως και ξεπερασμένα. Και όμως, η αναδρομή στον τρόπο που απέκτησε η πόλη κάποιες βασικές της υποδομές, αποκαλύπτει ότι μόνο εύκολη διαδικασία

δεν ήταν αυτή. Δεν υπάρχει πιο κατάλληλος άνθρωπος να μιλήσει γι αυτά από κάποιον που κάθισε στην καρέκλα του δημάρχου για τα πιο κρίσιμα χρόνια, τα χρόνια που άλλαξε η πόλη, αργά ίσως, αλλά πολύ και οριστικά.

Φυσικά, όπως κάθε ιστορική περίοδος, έχει και αυτή τα ανέκδοτά της. Ακόμα και περιστατικά που δεν έμοιαζαν ανεκδοτολογικά ή σπαρταριστά όταν συνέβαιναν, η σημερινή ανάγνωση του Τύπου εκείνης της εποχής τα αναδεικνύει σε τέτοια. Όπως για παράδειγμα το γεγονός που λίγοι και λίγες γνωρίζουν, ότι ο Φίλιος δέχθηκε πρόταση το '98 να είναι υποψήφιος με τη στήριξη της ΝΔ, αλλά αρνήθηκε, γιατί πολύ απλά διαφωνούσε με την πολιτική της ΝΔ. Ή ακόμα, όταν πρωτοεκλέχτηκε δήμαρχος το 1986, μέλος του ΚΚΕ τότε, έσπευσε να ζητήσει συνάντηση μαζί του η... αμερικάνικη πρεσβεία, η οποία θορυβήθηκε από την πολιτική ταυτότητα της εκλογής του, άσχετα αν ήταν αυτοδιοικητική. Ο νεοεκλεγείς τότε δήμαρχος αρνήθηκε να συναντηθεί με την εκπρόσωπο της πρεσβείας. Αυτή τελικά είδε συνεργάτη του, τον οποίο ρωτούσε με εξαντλητικό τρόπο «πώς καταφέρατε να εκλεγείτε»...

Πέραν τούτων, υπάρχει πάντα και το επίδικο «τι άφησες πίσω σου». Η δημαρχία είναι μια θέση ευθύνης και αναγκαστικά, στόχος κριτικής, όχι πάντα θετικής. Επίσης, είναι θέση... πολύφερνη και επιθυμητή, χωρίς όμως να γνωρίζουν οι μνηστήρες πάντα τι απαιτεί (και παίρνει) η ίδια από τους κατόχους της. Το πολιτικό περιεχόμενο της διεκδίκησής της όμως, δεν είναι μόνο το παραπολιτικό, ο τακτικισμός, ο συνδικαλιστικός ελιγμός, η εύκαιρη νίκη και η εκλογική κορύφωση. Είναι περισσότερα πράγματα και πιο ουσιαστικά. Είναι αυτά που «μένουν πίσω» και συνδέονται με τα ονόματα και τα πρόσωπα.

Βέβαια, η πολιτική δεν είναι ποτέ υπόθεση προσώπων μόνο. Χωρίς αυτά όμως χάνει ένα μεγάλο κομμάτι της, το πιο επιδραστικό ίσως. Εάν αποφασίσουμε να συζητήσουμε για τη νεότερη ιστορία της πόλης των Ιωαννίνων, τότε σίγουρα ο Φίλιππας Φίλιος είναι από τους πλέον κατάλληλους συνομιλητές, συμφωνείς ή διαφωνείς μαζί του πολιτικά. Έτσι και αλλιώς όμως, ξέρει πολλές και ενδιαφέρουσες ιστορίες. Πολλές από αυτές, τις διηγείται, τις αναπλάθει, τις επεξηγεί, με το μοναδικό τρόπο που έχει να το κάνει αυτό, στο κείμενο που ακολουθεί.

Γιώργος Τσαντίκος

Έχε με, μισήσε με...

Λείψε με, γυρέψε με.

παλιά γιαννιώτικη παροιμία,
που ακολουθεί τον κάθε δήμαρχο, κι εμένα.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αισθάνομαι την υποχρέωση, συμμετέχοντας εκ των έσω στα δημοτικά πράγματα της πόλης, για σχεδόν σαράντα χρόνια και ως ένα βαθμό καθορίζοντάς τα, να δημοσιοποιήσω και να μοιραστώ τις σκέψεις που ακολουθούν, έτσι όπως εγώ τις βίωσα. Παραθέτω λοιπόν γεγονότα και προσωπικές μαρτυρίες, με την «πένα» του μη ειδικού και χωρίς να έχω το ταλέντο.

Ζήτησα να γίνει με τη μορφή συνέντευξης και με χρονική αλληλουχία, ώστε να μπορέσει ο αναγνώστης και ιδιαίτερα ο νέος σε ηλικία, να παρακολουθήσει καλύτερα, την ιστορία των δημοτικών εκλογών στα Γιάννενα, από το 1975 μέχρι το 2014.

Το αφιερώνω στους εκατοντάδες φίλους που συνεργαστήκαμε τόσα χρόνια και με εμπιστεύθηκαν, στους χιλιάδες συμπολίτες μου, φίλους και αντιπάλους γιατί ομολογώ ότι με περιέβαλαν σχεδόν όλοι, με αγάπη και εμπιστοσύνη. Το αφιερώνω στη μνήμη των γονιών μου, στα αδέρφια μου, στα παιδιά μου και στα εγγονάκια μου, στην γυναίκα μου, που υπέμεινε τόσα χρόνια την πολιτική μου δράση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται..., αλλά και στους ανθρώπους που με βοήθησαν να εκδοθεί. Τέλος, αφιερώνεται σε όλους ανεξαιρέτως τους δημάρχους της πόλης, πέραν από τις κατά καιρούς αντιπαραθέσεις μας.

Θα ήθελα να εξηγήσω απ' την αρχή, πως δεν είναι ένα εμπόριο αναμνήσεων. Ό,τι παραθέτω πιο κάτω, είναι κατάσταση ψυχής, που ενδεχομένως να εμπεριέχει το ισχυρό υποκειμενικό κριτήριο. Προσπάθησα όμως ειλικρινά να περιγράψω με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν αυτές τις σχεδόν τέσσερις δεκαετίες. Φυσικά δεν διεκδικώ καμία «λογοτεχνική δάφνη».

Φίλιππος Α. Φίλιος

1975: Ο Κώστας Μπέγκας εκλέγεται δήμαρχος Ιωαννίνων

Πρώτες εκλογές μετά τη χούντα. Ποιος είναι ο δήμαρχος στους μήνες που μεσολαμβάνουν από τη μεταπολίτευση;

Μέχρι να γίνουν οι δημοτικές εκλογές του '75 μετά τη χούντα, υπηρεσιακός δήμαρχος στα Γιάννενα, ήταν ο εφέτης Αλέξανδρος Πίκουλας¹. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, όταν επέστρεψε στην εξουσία το 1974, είχε διορίσει εφέτες για δημάρχους. Μάλιστα, είχε επαναφέρει τα δημοτικά συμβούλια με τις συνθέσεις ως είχαν αυτές προ χούντας, εκτός φυσικά από όσους δεν ήθελαν πλέον να είναι στα πράγματα. Τα γερά ονόματα της αυτοδιοίκησης Πανελλαδικά, με θητεία πριν το 1967, εκλέχτηκαν και πάλι στις εκλογές του 1975. Παραδείγματα μεταξύ άλλων ήταν ο Παναγιώτης Μακρής² στην Καισαριανή, ιστορικό στέλεχος της Αριστεράς, όπως επίσης και ο γιατρός Γιάννης Γάλλος³, που εκλεγόταν στην Καλλιθέα από το '75 μέχρι και το '86. Αν δεν τον ανακήρυσσαν «επίτιμο δήμαρχο», δεν έλεγε να σταματήσει. Εδώ που τα λέμε, κάτι μου θυμίζει αυτό... Χαρακτηριστικό της περιόδου εκείνης και έως το 1986, ήταν επίσης το γεγονός, ότι σχεδόν όλοι οι περιφερειακοί δήμοι Αθήνας και Θεσσαλονίκης, πέρασαν στην Αριστερά.

Σε ποιο πολιτικό πλαίσιο γίνονται εκείνες οι δημοτικές;

Βασικό γνώρισμα της αντιπαράθεσης των αμέσως μεταπολιτευτικών εκείνων εκλογών, και με νωπές τις μνήμες από την χούντα, είναι όπως καταλαβαίνετε, η λογική δεξιά - αντιδεξιά. Στα Γιάννενα εν προκειμένω, έπαιξε το δίπολο Φρόντζος ή Μπέγκας. Για τον Κώστα Φρόντζο⁴ υπήρχανε άπειρες κατηγορίες ή ακόμα και συκοφαντίες, για συνεργασίες του με τη χούντα. Χρησιμοποιήθηκαν μάλιστα εναντίον του φωτογραφίες του παρελθόντος, που όμως δεν πιστεύω ότι επηρέασαν εν τέλει, το αποτέλεσμα.

¹ Αλέξανδρος Πίκουλας (1922-1977) δικαστικός, διορισμένος δήμαρχος Ιωαννίνων μετά την πτώση της χούντας.

² Παναγιώτης Μακρής (1917-2015): αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης και του ΔΣΕ, δήμαρχος Καισαριανής για τέσσερις θητείες.

³ Γιάννης Γάλλος: γιατρός, δήμαρχος Καλλιθέας από το 1964 μέχρι το 1986, με διάλειμμα κατά την περίοδο της χούντας.

⁴ Κωνσταντίνος Φρόντζος (1904-1986): Δικηγόρος στο επάγγελμα, ιδρυτικό στέλεχος και επί χρόνια πρόεδρος της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών. Εντάχθηκε στον ΕΔΕΣ, την περίοδο της Κατοχής και αργότερα, το 1955, εκλέγεται βουλευτής με την ΕΡΕ. Επανεκλέγεται το 1958 και κατόπιν, ορίζεται μόνιμο μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το 1963 προσχώρησε στην Ένωση Κέντρου, με την οποία ήταν υποψήφιος, χωρίς όμως να εκλεγεί. Εκλέχτηκε δήμαρχος Ιωαννίνων το 1978, θέση από την οποία παραιτήθηκε δύο χρόνια αργότερα.

Ο Κώστας Μπέγκας⁵ αντίθετα, συγκέντρωνε γύρω του όλη την κεντροαριστερά και το Κ.Κ.Ε, άφθαρτος, καθαρός και καλός μηχανικός. Σημαντική παρουσία σ' εκείνες τις εκλογές, είχε και το ανεξάρτητο αριστερό ψηφοδέλτιο του Μήτσου Παπαγιάννη, το οποίο στον πρώτο γύρο κατάφερε το πολύ καλό αποτέλεσμα του 13%. Στον δεύτερο ο Παπαγιάννης, στήριξε Κώστα Μπέγκα. Εδώ πρέπει να συμπληρώσω, ότι στον α' γύρο ο Μπέγκας είχε προηγηθεί όλων. Ο «ιστορικός του μέλλοντος» θα κατέγραφε ίσως, πως στην πορεία των χρόνων, αυτή η παράταξη Παπαγιάννη, κατά μεγάλο μέρος, στήριξε την υποψηφιότητά μου, το 1986. Με είχε στήριξει και νωρίτερα βέβαια, το '82, αλλά το '86 εξέλεξε συμβούλους, για παράδειγμα τον Γιάννη Μεργκούνη⁶.

Η παράταξη Μπέγκα λοιπόν, ξεκίνησε με θέρμη και φάνηκε η διαφορά στη διακυβέρνηση. Στον δεύτερο χρόνο όμως, προέκυψαν οι πρώτες εσωτερικές τριβές.

Ποια ήταν τα μέτωπα;

Από τη μια ήταν οι άνθρωποι της ευρύτερης Αριστεράς και του ΚΚΕ, που θεωρούσαν ότι παρ' όλο που στήριξαν σθεναρά την υποψηφιότητά του, ο δήμαρχος τούς κρατούσε σε απόσταση, και από την άλλη, οι υπόλοιποι σύμβουλοι, που ήταν άνθρωποι με πολιτική αναφορά στην Ένωση Κέντρου. Όπως αντιλαμβάνεστε, αυτό από μόνο του, συνιστά δυο διαφορετικές πολιτικές οπτικές. Αλλιώς εκτιμούσε την κατάσταση η αριστερά, αλλιώς το κέντρο. Να συμπληρώσω, αλλά και να διευκρινίσω εδώ, ότι οι εσωτερικοί κραδασμοί στο δημαρχείο Μπέγκα, δεν είχαν να κάνουν μόνον με το παρόν, αλλά είχαν τις αναφορές τους και στο παρελθόν. Αναζωπυρώθηκαν δηλαδή και πολιτικές έριδες της προηγούμενης δεκαετίας, που δεν είχαν βρει τότε συνθήκες για να εκτονωθούν, (αναφέρομαι στην προ δικτατορίας «κυλιόμενη» θητεία των Μελανίδη, Κωσταδήμα, Κατσαδήμα, Σόφη), και μεταφέρθηκαν αυτούσιες ή και διογκωμένες στην νέα παράταξη, όπου οδήγησαν τελικά στη σύγκρουση Μπέγκα-Αριστεράς.

⁵ Κώστας Μπέγκας: πολιτικός μηχανικός, δήμαρχος Ιωαννίνων 1975-1978. Σπούδασε στη Ρουμανία όπου ο πατέρας του, αλλά και ο παππούς του, δραστηριοποιούνταν επαγγελματικά, από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

⁶ Γιάννης Μεργκούνης: δημοτικός σύμβουλος 1987-1990, τεχνίτης κατασκευαστής, συνδικαλιστής στο εργατικό κέντρο.

Ο Μπέγκας δεν ήταν όμως κομματικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ

Ο Κώστας Μπέγκας όντως, δεν ήταν κομματικός του ΠΑΣΟΚ, είχε όμως τις αναφορές του περισσότερο στο κέντρο και τη στήριξη του βουλευτή Μυλωνά, που είχε εκλεγεί το '74, με έναν όχι και τόσο συνήθη τρόπο. Τι εννοώ: Σε εκείνες τις εκλογές του '74, τις πρώτες της Μεταπολίτευσης, ο Γεώργιος Μυλωνάς⁷ δεν είχε μπορέσει να εκλεγεί βουλευτής, με την «Ένωση Κέντρου-Νέες Δυνάμεις». Η Νέα Δημοκρατία, είχε κερδίσει και τις πέντε έδρες στο νομό Ιωαννίνων. Η χαρά της «πενταεδρικής» επιτυχίας όμως, δεν έμελλε να κρατήσει για πολύ. Εντοπίστηκε μια παρατυπία, σε ένα εκλογικό κέντρο της Πρωτόπαπας και αποφασίστηκε από το Εκλογοδικείο, η επανάληψή τους, στο χωριό.

Ο Ευάγγελος Αβέρωφ⁸, υπουργός της ΝΔ τότε αλλά και υποψήφιος εκ νέου, σιωπηρά επικρότησε την επανάληψη, διότι είχε τους λόγους του: ανάμεσα στους πέντε νεοδημοκράτες βουλευτές που εκλέχτηκαν, ήτανε και ο Παναγιώτης Πανούρης⁹, «πουλέν» της Δεξιάς και που πολύ απλά, δεν ήτανε «της αρεσκείας» του. Ο Αβέρωφ ήθελε με λίγα λόγια να ανακόψει την πολιτική πορεία Πανούρη, και προτίμησε να προωθήσει στις επαναληπτικές τον Μυλωνά και ας θυσιάζε μια έδρα της ΝΔ. Συνδέονταν μαζί του με καλή σχέση, ευπατρίδες γαρ και οι δύο, αλλά και συνεργάτες ένα χρόνο νωρίτερα, στην συγκυβέρνηση Καραμανλή-Μαύρου. Έτσι λοιπόν, οι εκλογές ξανάγιναν στα δύο εκλογικά τμήματα. Ο Μυλωνάς εξελέγη και κέρδισε την πέμπτη έδρα, στη θέση του Πανούρη. Συγκέντρωσε εκτός από προσωπικές ψήφους, όλες τις αριστερές ψήφους του χωριού, που ήτανε και είναι πάρα πολλές, αλλά και πολλές δεξιές, λόγω του προαναφερθέντος παρασκηνίου. Για την ιστορία, ο Παναγιώτης Πανούρης εκλέχτηκε βουλευτής δυο χρόνια αργότερα, το '77.

Ο Μπέγκας ως δήμαρχος, έλαβε την στήριξη της κεντροαριστεράς, ωφελήθηκε από την εκλογή του τοπικού κεντρώου βουλευτή, όσο και στενού φίλου του Μυλωνά, πέτυχε όμως τη στήριξη του συνόλου της παράταξής του, η οποία είχε εξαιρετικές προσωπικότητες, προερχόμενες οι περισσότερες από τη

⁷ Γεώργιος Μυλωνάς (1919-1998), έλληνας πολιτικός, εγγονός του στρατηγού Παναγιώτη Δαγκλή, στρατιωτικού που συνέδεσε το όνομά του με την Ήπειρο, τόσο με την απελευθέρωσή της, όσο και αργότερα, με την πολιτική της ζωή. Ο Μυλωνάς είχε εκλεγεί βουλευτής με την Ένωση Κέντρου και αργότερα, θήτευσε στην κυβέρνηση ΝΔ-Συνασπισμού το 1989 και στην οικουμενική κυβέρνηση το 1990

⁸ Ευάγγελος Αβέρωφ (1910-1990) Πολιτικός με καταγωγή από το Μέτσοβο, επί σειρά ετών βουλευτής με την ΕΡΕ, ευρωβουλευτής της ΝΔ και πρόεδρος της. Διετέλεσε υπουργός σε πολλές κυβερνήσεις.

⁹ Παναγιώτης Πανούρης: βουλευτής Ιωαννίνων της ΝΔ το 1977 και γενικός γραμματέας του υπουργείου Δικαιοσύνης το 2004

δεκαετία του '60, πριν τη δικτατορία και κυρίως απ' το ψηφοδέλτιο του αείμνηστου Γεωργίου Μελανίδη¹⁰. Και ο ίδιος ως προσωπικότητα, ήτανε ενωτικός, με ηγετικά χαρακτηριστικά και απέπνεε «το νέο». Το ΠΑΣΟΚ, δεν καθόριζε ακόμα τις καταστάσεις.

Πρέπει να ήτανε αρκετά φορτισμένο το πολιτικό κλίμα, παρότι δημοτικές οι εκλογές...

Προφανώς και ήτανε. Και μάλιστα κάτι παραπάνω από φορτισμένο... Να σκεφτείτε, πως πάρα πολλοί άνθρωποι, κυρίως μεγάλης ηλικίας, θα ασκούσαν και πάλι μετά από χρόνια, το εκλογικό τους δικαίωμα. Ήταν οι άνθρωποι που επέστρεψαν από εξορίες και φυλακές, είχαν χάσει τα πολιτικά τους δικαιώματα, τα ανέκτησαν το '74 με τη μεταπολίτευση και επιθυμούσαν διακαώς να εκφραστούν. Η φόρτιση συνεπώς ήταν όντως μεγάλη! Χαρακτηριστική της βραδιάς των εκλογών, είναι και η φράση του δάσκαλου Παπαφωτίκα, που κοντά στα 60 του χρόνια τότε, είπε: «Πρώτη φορά μου συμβαίνει να ψηφίσω και περιέργως, να εκλέγεται... αυτό που ψήφισα!»! Ο Παπαφωτίκας ήταν 18 χρόνια σε φυλακές και εξορίες και είχε ψηφίσει Μπέγκα για δήμαρχο. Τα επινίκια εκείνων των εκλογών, ήτανε ενθουσιώδη, με πολύ κόσμο στην πάνω πλατεία.

Εγώ, βρισκόμουνα ακόμα στην Αθήνα, ως ειδικευόμενος οφθαλμίατρος. Η χρέωσή μου από το ΚΚΕ για τις εκλογές εκείνες, ήτανε η οργανωμένη μεταφορά ψηφοφόρων, των λεγόμενων «εθνικοτοπικών οργανώσεων» σε όλη την Ήπειρο. Τα είχαμε καταφέρει καλά. Οργανώθηκε μαζική μετακίνηση, με φθηνές μεταφορές για όλη την Ήπειρο και δεν το κρύβω, τους δίναμε κατεύθυνση σταυροδοσίας, για την στήριξη «δικών μας» προσώπων στο ψηφοδέλτιο Μπέγκα.

Πού κρίθηκε η εκλογή;

Ε, όπως πάντα στην Καλούτσιανη! Η ενορία της Αγίας Μαρίνας, ήτανε η πιο πολυπληθής ενορία της πόλης και αυτή, που πάντα διαμόρφωνε το αποτέλεσμα. Ανέκαθεν και μέχρι τις μέρες μας, οι σταυροί της Καλούτσιανης «βγάζουν το δήμαρχο». Τα κόμματα από την άλλη, έπαιζαν πολύ καθοριστικό

¹⁰ Γιώργος Μελανίδης (1904-1964) Γιατρός, με σπουδές στο Βερολίνο, πριν το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, εκλεγμένος δήμαρχος Ιωαννίνων στις εκλογές του 1964. Ο Μελανίδης πέθανε τη μέρα της ορκωμοσίας του, καταρρέοντας την ώρα που εκφωνούσε τον πρώτο του λόγο ως δήμαρχος.

ρόλο, διότι είχαν τον αποκλειστικό έλεγχο και την ευθύνη στην συγκρότηση των ψηφοδελτίων και ασφαλώς, καθήθυναν και τη σταυροδοσία... Για πρώτη φορά στα Γιάννενα, η αριστερά κατέγραψε συνολικά σε ψήφους ποσοστό 25%, το οποίο στη συνέχεια δεν θα το χάσει και θα το διατηρήσει μέχρι και σήμερα. Αυτό αποδεικνύεται από τον αριθμό των ψήφων που κατέγραψαν οι σύμβουλοι της Αριστεράς στο ψηφοδέλτιο Μπέγκα, αλλά και από τον αριθμό των συμβούλων.

Και στο πολιτικό επίδικο; Πάνω σε ποια βάση γινόταν η αντιπαράθεση;

Κεντρικό και κυρίαρχο ζητούμενο, ήταν η αποκατάσταση της δημοκρατίας στο δημαρχείο. Δηλαδή, έπρεπε να μπουν νέοι δημοκρατικοί κανόνες που είχαν καταρριφτεί στα χρόνια της χούντας. Η αλήθεια είναι ότι μπήκαν τέτοιες βάσεις, τότε. Ένας βασικός στόχος της εποχής επίσης, ήτανε και η δημιουργία υποδομών για ουσιώδεις ανάγκες. Η δημοτική αρχή πρέσβευε σ' αυτά, έπρεπε όμως να γίνουν και πράξη. Με την προσδοκία, για δημιουργία βιολογικού καθαρισμού, ξεκίνησε το μεγάλο έργο της τοποθέτησης του κεντρικού αποχετευτικού αγωγού, που αποτελούσε απόλυτη κοινωνική ανάγκη.

Η πόλη ήτανε τότε σκαμμένη απ' άκρου εις άκρον για να γίνει το συγκεκριμένο έργο. Επίσης, μπήκαν τα θεμέλια για την ίδρυση της Ιατρικής Σχολής, που τελικά ιδρύθηκε το '77. Συμμετείχαμε ως κοινωνία στην Επιτροπή Πόλης, κυριολεκτικά όλοι οι φορείς, με πρωτοστάτες τον Μητροπολίτη Θεόκλητο και το δήμαρχο. Εδώ, οφείλω να μνημονεύσω έναν σημαντικότερο δωρητή. Είναι ο Γιάννης Καμπέρης¹¹ που χρηματοδότησε γενναία, όχι μόνο το ομώνυμο Ίδρυμα, αλλά και την επέκταση του «Χατζηκώστα» και το κτίριο Γ. Σταύρου, που χρησιμοποιήθηκαν σε εκείνη την φάση, για να λειτουργήσει η Ιατρική. Μην ξεχνάμε ότι ήταν η πρώτη μεγάλη καινούργια σχολή, από δημιουργίας τού πανεπιστημίου, το 1964. Εμπνευστής και δημιουργός του πανεπιστημίου ήταν ο βουλευτής Ιωαννίνων και υφυπουργός Προεδρίας Μυλωνάς, με υπουργό Παιδείας τον τότε Πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου και γενικό γραμματέα το μεταρρυθμιστή της Παιδείας, Ευάγγελο Παπανούτσο.

Αργότερα ο Καμπέρης χρηματοδότησε και τη μετατροπή των δημοτικών λουτρών σε δημόσια βιβλιοθήκη, κάτι που επέτρεψε να αποσυμφορηθεί το δημαρχείο και να αξιοποιηθεί, ως ενιαίος χώρος.

¹¹ Ιωάννης Καμπέρης (1924-1996): Επιχειρηματίας, ευεργέτης της πόλης των Ιωαννίνων. Ο Καμπέρης ίδρυσε το Καμπέριο ίδρυμα, το οποίο φιλοξενεί σήμερα το ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων, το συμβουλευτικό σταθμό «Σχεδία» και άλλες δραστηριότητες. Για αρκετά χρόνια στο Καμπέριο φιλοξενήθηκε και η Ιατρική σχολή Ιωαννίνων.

Δηλαδή, πώς αξιοποιήθηκε;

Εκεί εκτέθηκαν για πρώτη φορά, σημαντικές εικαστικές συλλογές που κατά χιλιάδες, πέρασαν οι γιαννιώτες να τις δουν. Συλλογές της Εθνικής Πινακοθήκης, Κουτλίδη, Πιερίδη, Μαλάμου και η εκπληκτική συλλογή των συντηρημένων φορητών εικόνων της Παναγίας και φυσικά αίθουσα συνεδριάσεων και εκδηλώσεων του Δημοτικού Συμβουλίου. Η συνεργασία με την Εθνική Πινακοθήκη πραγματοποιήθηκε χάρη στον Κώστα Μαλάμο¹², φίλο του διευθυντή Δημήτρη Παπαστάμου¹³.

Ποια ήταν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της παράταξης Μπέγκα;

Ένα από τα «όπλα» του Κώστα Μπέγκα ήταν και η δύναμη της νεολαίας της εποχής, που με την αποκατάσταση της δημοκρατίας, αναδύθηκε χειμαρρώδης. Μέχρι εκείνη τη στιγμή οι νέοι δεν είχαν τρόπο για να εκφραστούν. Αγκάλιασαν λοιπόν την κοινωνία της εποχής που δίφαγε γι όσα είχε στερηθεί και μπαίνουν στα κοινά. Εκλέχτηκαν σύμβουλοι, δημιούργησαν ομάδες δουλειάς, μετείχαν στην διαμόρφωση των αποφάσεων. Αυτό το δυναμικό ήταν που και τα επόμενα χρόνια θα έπαιζε ουσιαστικό ρόλο στα τοπικά δρώμενα. Σε αυτή την νεανική ορμή στηριζόμενος ο δήμαρχος, θεσμοθέτησε τα «Ηπειρωτικά» που στάθηκαν ως κυρίαρχη αντίληψη 20 χρόνια, με σύγχρονες και πρωτοπόρες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Τα «Ηπειρωτικά» θεμελιώθηκαν και καθιερώθηκαν σαν ένας ισχυρός αντίλογος στα πολιτιστικά πράγματα, απέναντι στην μέχρι τότε κραταιά παρουσία του Κώστα Φρόντζου και των συνεργατών του, με την «Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών» και τα «Δωδωναία». Μην ξεχνάμε και οι δύο αυτοί θεσμοί, ήτανε από τους λίγους μεγάλους πανελλαδικά με αναφορά στον πολιτισμό. Θα τα πούμε πιο κάτω αυτά, στις εκλογές του '78.

Διακρίνετε κάποιο πολιτικό χαρακτηριστικό που να «ακολουθεί» τις δημοτικές εκλογές στα Γιάννενα, από τότε μέχρι σήμερα;

Κατά τη γνώμη μου, είναι η αδιάλειπτη και σταθερά μεγάλη παρουσία της αριστεράς. Από τις εκλογές του '75 μέχρι και το 2014, αποδείχτηκε, ότι δεν

¹² Κώστας Μαλάμος, (1913-2007), ζωγράφος, γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και είχε καταγωγή από τη Ζίτσα. Συνέβαλε τα μέγιστα στην ίδρυση της Δημοτικής Πινακοθήκης Ιωαννίνων, αλλά και της πινακοθήκης στη Ζίτσα.

¹³ Δημήτρης Παπαστάμος (1923-2008). Υπήρξε ο πρώτος διευθυντής της Εθνικής Πινακοθήκης και του Μουσείου Αλέξανδρου Σούτσου.

υπάρχει εκλογική μάχη στην πόλη, είτε με λίγους ψηφοφόρους, είτε με πολλούς, είτε στον παλιό δήμο, είτε στον Καλλικράτη, στην οποία η αριστερά, να πέσει στην πόλη, κάτω από 25%. Να σημειώσω εδώ όμως, ότι αρκετά σημαντική παρουσία είχε επίσης, ακόμα και όταν ήτανε κυνηγημένη. Διότι αν πάμε πιο πίσω, στο '64 ας πούμε, οι μισοί υποψήφιοι του δημάρχου Μελανίδη ήτανε αριστεροί, προερχόμενοι από την ΕΔΑ. Και πιο πριν αν θέλετε, το '55, στην πρώτη θητεία του Γρηγόρη Σακκά¹⁴, είχαν εκλεγεί δημοτικοί σύμβουλοι της αριστεράς. Παράδειγμα ήταν ο Παντελής Παπούλιας¹⁵, δικασμένος στο παρελθόν, αυτός και ο αδερφός του στην υπόθεση Πρίντζου. Ο Παντελής Παπούλιας έφτασε μέχρι την δική μου πρώτη θητεία. Τριανταπέντε χρόνια έκλεισε στα αυτοδιοικητικά.

¹⁴ Γρηγόρης Σακκάς (1902-1965): Εκδότης, δήμαρχος Ιωαννίνων την περίοδο 1955-1964. Εκδότης των εφημερίδων «Κραυγή», η οποία διέθετε και σατιρικό ένθετο με τον τίτλο «Δαίμων». Διετέλεσε επίσης νομάρχης Θεσπρωτίας και Καρδίτσας.

¹⁵ Παντελής Παπούλιας (1923-2011) Δημοτικός σύμβουλος Ιωαννίνων επί σειρά ετών, στέλεχος της Αριστεράς, κατηγορούμενος στη «δίκη Πρίντζου» το 1948, εξορισμένος στη Μακρόνησο.

1978: Κώστας Φρόντζος

Το 1978, τα Γιάννενα έζησαν μια διαφορετική εκλογική μάχη, υπό την έννοια ότι οι συμμαχίες δεν ήταν αυτές που θα περιμένε κανείς. Πώς φτάσαμε εκεί;

Θυμάμαι χαρακτηριστικά τη διαδικασία. Είχα ήδη εγκατασταθεί μόνιμα στα Γιάννενα ασκώντας την ιατρική, από τον Οκτώβρη του '77, και έχω πλέον προσωπική άποψη, εκ των έσω, για τα γεγονότα. Ο Μπέγκας, αρνούμενος να συνεχίσει μετά το κλείσιμο της θητείας του, είχε αφήσει κενό. Το καλοκαίρι του '78 άρχισαν οι διαβουλεύσεις για την εύρεση νέων προσώπων που θα στελέχωναν το δημοκρατικό ψηφοδέλτιο της πόλης, καθώς και για τον επικεφαλής. Ο Φρόντζος από την άλλη πλευρά, έχοντας ηττηθεί και το '64 και το '75, επεδίωξε πάση θυσία να εκλεγεί και λέγεται ότι «ανέκοψε» σημαντικές προσωπικότητες του Κέντρου, προκειμένου να ανοίξει ο δρόμος για τον ίδιο. Τέτοιο παράδειγμα ήταν η πιθανή όπως φαινόταν τότε, υποψηφιότητα Κατσαδήμα. Ενώ όμως η ΝΔ είχε ξεμπερδέψει με τον υποψήφιό της, η δημοκρατική παράταξη σερόντανε.

Η Αριστερά τι σκοπό είχε;

Σε κεντρικό επίπεδο, ο Χαρίλαος Φλωράκης και ο Λεωνίδας Κύρκος κινούνταν στην λογική συμμαχιών, δεδομένου ότι οι δυνάμεις τους δεν έφθναν για αυτόνομη κάθοδο. Σε αυτό οφείλεται η εκλογή δημάρχων συνεργασίας σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Εξάιρεση σε αυτό αποτέλεσαν μόνον οι περιστασικοί δήμοι Αθήνας και Θεσσαλονίκης, όπου και οι δύο στήριξαν αμιγή ψηφοδέλτια της αριστεράς.

Προτάθηκαν πολλές υποψηφιότητες;

Υπήρχαν αρκετές προτάσεις σε αλληπάλλληλες συσκέψεις, ως προς το ποια πρόσωπα ήτανε κατάλληλα να ηγηθούν του ψηφοδελτίου. Πρωταγωνιστικό ρόλο για να λυθεί το πρόβλημα έπαιξε ο Ανδρέας Σαρηγιάννης, στενός συνεργάτης του Μυλωνά, μετέπειτα γενικός γραμματέας Πολιτισμού στην Οικουμενική Κυβέρνηση του '89. Μεταξύ άλλων ονομάτων, ήτανε ο Σπύρος Κατσαδήμας, δικηγόρος, ο Φωκίων Μαρνέλης, επίσης δικηγόρος Αθηνών,

αλλά ακόμα και το δικό μου. Φυσικά, η υποψηφιότητά μου ήταν αδύνατη, διότι μόλις είχα έρθει στα Γιάννενα και ήμουν άγνωστος. Τέλος πάντων, κάποια στιγμή φάνηκε ότι βρέθηκε ο επικεφαλής, στο πρόσωπο του Γιώργου Παρλαπά, γνωστού αρχιτέκτονα, ξεχωριστού ανθρώπου και σπουδαίου επιστήμονα. Ωστόσο δεν προχώρησε, για λόγους προσωπικούς του. Στη συνέχεια, προτάθηκε το όνομα του γιατρού Αποστόλη Τόλη, και μετά την άρνησή του, η προσπάθεια στράφηκε στον Χαρίλαο Τόλη¹⁶. Ο Τόλης, δυνατό όνομα, οικογενείας με αριστερές καταβολές άνθρωπος ικανός και αποτελεσματικός, πολεμήθηκε πολύ από το αστικό κατεστημένο της πόλης. Η προσφιλής φράση πολλών, ήτανε ότι «δεν είναι της δικής τους κουλτούρας». Αυτό φάνηκε να ξεπεράστηκε και έτσι, κατέβηκε υποψήφιος του κεντροαριστερού χώρου. Και λέω «φάνηκε», διότι στην πραγματικότητα ποτέ δεν στηρίχτηκε ουσιαστικά. Θεωρώ πως υπήρχε ο φόβος, ότι θα ηγεμόνευε και δεν θα ήταν του χεριού τους. Οι εκλογές, ανέδειξαν νικητή τον Φρόντζο. Ο Τόλης έχασε, αλλά δεν το πήρε και κατάκαρδα. Δεν είναι εξ άλλου από αυτούς τους ανθρώπους.

Ο Κώστας Φρόντζος από την άλλη, ήταν «της κουλτούρας» τους;

Τον Φρόντζο, τον στήριξαν αρκετοί αστοί. Στην πόλη, δέσποζε η προσωπικότητά του και δύσκολα θα μπορούσε να ξεπεραστεί. Ευθυτενής, με επιβλητικό παρουσιαστικό, ομορφάνθρωπος, πρώην βουλευτής και επιστήμονας με δύο πτυχία, ήτανε στοιχεία που συνθέταν μια καλή υποψηφιότητα. Οι υποστηρικτές του πίστευαν ότι, όπως είχε κάνει καλή δουλειά με την ΕΗΜ, το ίδιο θα έκανε και με την πόλη και κάπως έτσι διαμορφώθηκε τάση, που ανακλούσε την εκλογή του. Στην πορεία αποδείχτηκε, πως η λειτουργία του δήμου, είναι κάτι εντελώς διαφορετικό από την ΕΗΜ. Χαρακτηριστικό της εποχής και η προεκλογική αλλαγή πλεύσης μιας τοπικής εφημερίδας, που ενώ παραδοσιακά, άνηκε στο χώρο του Κέντρου και αργότερα φανατικά στο ΠΑΣΟΚ, άλλαξε γραμμή στήριξης υπέρ του. Στάση που είχε κάνει εντύπωση τότε. Λίγες μέρες πριν τις εκλογές, ο Κώστας Μπέγκας έλειψε από τα Γιάννενα. Στάση διαμαρτυρίας θα την έλεγα για την μη πρότασή του ως υποψήφιου εκ νέου.

¹⁶ Χαρίλαος Τόλης: πολιτικός υπομηχανικός, γεννημένος το 1928 στο Αμπελοχώρι Ιωαννίνων. Διετέλεσε επί σειρά ετών δημοτικός σύμβουλος και δήμαρχος Ιωαννίνων.

Γιατί δεν ολοκλήρωσε τη θητεία του ο Φρόντζος;

Ο Φρόντζος, έφυγε λόγω... διπλωματικής πάθησης. Επικαλέστηκε μεν λόγους υγείας προκειμένου να μη συνεχίσει, το πραγματικό πρόβλημα όμως ήταν ότι, όντας άνθρωπος των αριθμών και της πράξης, δεν καταλάβαινε από «μέσες λύσεις». Αυτό, συχνά δημιουργούσε μεγάλα προβλήματα στο δημαρχείο. Εάν για παράδειγμα έλειπαν 79% από τα ανταποδοτικά, προκειμένου να μη χρωστάει ο δήμος, θα έκανε αυξήσεις της τάξης τού 79%. «Τι πάει να πει 20 και 15; 79 λείπουν, 79 θα βάλουμε», συνήθιζε να λέει. Αυτά όμως δεν τα ψήφιζαν ούτε οι άνθρωποι της παράταξής του. Επίσης φαίνεται, ότι παρότι του υποσχέθηκαν χρήματα για την πόλη, δεν τα πήρε ποτέ ως δήμαρχος, γεγονός που συντηρούσε την φήμη ότι είχε τσακωθεί με τον Ευάγγελο Αβέρωφ. Πρέπει όμως να τονίσω πως ο Φρόντζος ως χαρακτήρας, ενοχλούνταν αφάνταστα από το γεγονός ότι για να εγκριθούν οι αποφάσεις, έπρεπε «σώνει και καλά» να περνάνε από την πλειοψηφία της παράταξης και μετά στο δημοτικό συμβούλιο. Παντίερα σήκωσαν οι σύμβουλοί του, όταν θέλησε να οικοδομήσει το μεγάλο κοινόχρηστο τρίγωνο, πάρκο σήμερα, στη συμβολή των οδών Δωδώνης και Ν.Ζέρβα, για Δημαρχείο. Ακολούθησαν τελεσίγραφα ανυπακοής. Δεν σήκωνε όμως αντιρρήσεις. Ήταν ανήκουστα πράγματα για εκείνον. Πίστευε ότι έπρεπε να λειτουργούν τα πάντα, όπως στο συμβούλιο της ΕΗΜ, όπου πάντα είχε ομοφωνία. Αυτά, φαίνεται ότι τον κούρασαν πολύ και παραιτήθηκε. Ωστόσο, πολλοί ήταν εκείνοι που πέσανε στα πόδια του για να τον μεταπείσουν.

Ως προσωπικότητα ήταν κέρβερος, πεισματάρης δύσκολος, αλλά αποτελεσματικός οραματιστής. Προσωπική μου εκτίμηση είναι, πως έπρεπε να ολοκληρώσει την θητεία του, προσαρμοζόμενος στα νέα του καθήκοντα. Το έργο του στην εταιρεία ήταν αξεπέραστο. Θα μπορούσε να γίνει το ίδιο καλό και στο δήμο.

Αρκετά χρόνια αργότερα, για την ΕΗΜ θα μιλήσετε με τον Κωνσταντίνο Καραμανλή

Μου το είχε ομολογήσει ξεκάθαρα ο πρόεδρος, πολύ αργότερα, το 1991, σε μια επίσκεψή του στην πόλη, ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Είχε καθίσει μια επιπλέον μέρα στα Γιάννενα, παρατείνοντας την επίσκεψή του γιατί όπως μου αποκάλυψε, είχε εντυπωσιαστεί από την πόλη και την υποδοχή. Το πρωί που ήταν προγραμματισμένη η αναχώρησή του, με παίρνουν τηλέφωνο στις 8.30 και μου λένε ότι ο πρόεδρος με περιμένει στο «Ξενία» αντί για το αεροδρόμιο, όπου θα γίνονταν βάσει πρωτοκόλλου, η αναχώρηση. Ξαφνιάστηκα και κατέσπευσα. Στο «Ξενία», πάνω στον καφέ μου λέει:

«Πέρασα πολύ ωραία δήμαρχε και αποφάσισα να καθίσω άλλη μια μέρα. Θέλω να πάμε όμως να μου δείξεις σε τι κατάσταση είναι το θέατρο επάνω στο λόφο». Μιλούσε φυσικά για το θέατρο της ΕΗΜ. Ο Καραμανλής είχε υπογράψει προσωπικά τον αποχαρκτηρισμό του δάσους, ώστε να δημιουργηθεί το κοίλωμα και να γίνει το θέατρο, ενώ είχε δώσει και αρκετά χρήματα για την κατασκευή του. Επί λέξει, μου τόνισε: «Ενίσχυσα αρκετά την ΕΗΜ, διότι εσείς οι αριστεροί, είχατε όλα τα σωματεία και όλους τους κουλτουριάρηδες. Εγώ τι είχα; Τον Χορν, τον Χατζιδάκι και τον 'Παρνασσό'. Μου χρειάζονταν η ΕΗΜ». Επιστρέφοντας, μου ζήτησε να επισκεφτεί το τζαμί Ασλάν Πασά, που είχε πληροφορηθεί ότι επισκευάζεται. Επί τόπου με συμβούλεψε: «Να τα φροντίζετε αυτά τα μνημεία, διότι εκτός ότι αποτυπώνουν την ιστορία της χώρας, βοηθούν και την εξωτερική μας πολιτική».

Στο μεταξύ η ΕΗΜ, είχε δημιουργήσει και το μεγάλο πολιτιστικό γεγονός της εποχής, τα «Δωδωναία»

Να αναφέρω εδώ, ότι λόγω της οργανωτικής δεινότητας του Φρόντζου, η ΕΗΜ εξασφάλιζε την παρουσίαση των αβαν-πρεμιέρ του Εθνικού, στο αρχαίο θέατρο Δωδώνης. Με την ισχυρή του προσωπικότητα μπορούσε και να απαιτήσει και να κατορθώσει κάτι τέτοιο. Από την άλλη πλευρά και το Εθνικό, χρειάζονταν να κάνει μια γενική πρόβα μπροστά σε κοινό, πριν την Επίδαυρο και η Δωδώνη ήτανε ό,τι έπρεπε. Ο χορός και οι ηθοποιοί των δεύτερων ρόλων, έρχονταν έως και δύο βδομάδες νωρίτερα στην πόλη και έκαναν πρόβες στον αρχαίο χώρο. Όλη αυτή λοιπόν η κινητικότητα της ΕΗΜ, η πλούσια δράση της, τα κορυφαία θεατρικά ονόματα και οι προσωπικότητες της τέχνης και του πολιτισμού, βοήθησαν ώστε η πόλη να ακουστεί, να γίνει περισσότερο γνωστή και της προσέδωσαν επιπλέον κύρος και αίγλη.

Στις κανονικές παραστάσεις, έπαιρναν μέρος ως κομπάρσοι και δικά μας νέα παιδιά. Συμπλήρωναν δηλαδή τις ανάγκες του θιάσου, με ντόπιο δυναμικό. Ένας από αυτούς, ήμουν κι εγώ. Θυμάμαι, πως ντυμένοι με κοστούμια από το βεστιάριο του Εθνικού, κουβαλούσαμε για παράδειγμα το φορείο με τον νεκρό ή ήμασταν στρατιώτες-φρουροί, αναλόγως του έργου.

Κάναμε ακόμα και βοηθητικές δουλειές, καθαρίζαμε τον χώρο του θεάτρου, τα παρασκήνια και τα καμαρίνια, κόβαμε τα χόρτα, προκειμένου να ζήσουμε από κοντά, τους ηθοποιούς-θρύλους, που συμμετείχαν.

Παρατείνεται λοιπόν ο Φρόντζος και τον αντικαθιστά ο Θεόδωρος Γεωργιάδης...

...Παρατείνεται με την ολοκλήρωση του πρώτου χρόνου της θητείας του. Τον διαδέχθηκε μετά από ενδοπαραταξιακή ψηφοφορία, ο γιατρός Θεόδωρος Γεωργιάδης, μέχρι τότε πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου. Ήπιος άνθρωπος ο Γεωργιάδης, χαμηλών τόνων, διαχειρίστηκε με πολύ προσοχή τα δημοτικά θέματα και καινοτόμησε σε δύο βασικά εξ αυτών. Το πρώτο, ήταν η αντικατάσταση των κεντρικών αγωγών του νερού από την Κρύα στα Γιάννινα, διότι οι αρχικοί σωλήνες που δεν επαρκούσαν πλέον, είχαν τοποθετηθεί στα τέλη της δεκαετίας του '30, από το δήμαρχο Δημήτρη Βλαχλείδη¹⁷ και ήθελαν οπωσδήποτε αντικατάσταση. Το δεύτερο, η μηχανοποίηση της αποκομιδής των απορριμμάτων, με σύγχρονη για την εποχή τεχνολογία. Βρισκόμαστε στην εποχή έκρηξης της αντιπαροχής και ραγδαίας αύξησης πληθυσμού! Δουλεύανε πυρετωδώς πενήντα εταιρίες στην πόλη, για τις κατασκευές οικοδομών - αντιπαροχών και όπως αντιλαμβάνεστε, το νερό ήτανε υλικό πρώτης και απόλυτης ανάγκης. Εν τέλει, θα έλεγα ότι επρόκειτο για μια ομαλή θητεία, νοικοκυρεμένη και με αντιδημάρχους τους Γιώργο Αϊβατίδη και Πάνο Θώμο, που δούλεψαν σκληρά. Άφησε ένα έργο πίσω της, επάνω ακριβώς στην ανάπτυξη του αστικού ιστού. Να σημειώσουμε ότι η περίοδος εκείνη, είχε χαμηλές χρηματοδοτήσεις και δύσκολα μπορούσες να κάνεις έργα. Με παρακάλια στα υπουργεία πήγαινες, και αν γινόταν η δουλειά σου...

¹⁷ Δημήτριος Βλαχλείδης (1875-1951): Γιατρός, δήμαρχος Ιωαννίνων την περίοδο 1929-1950. Επί δημαρχίας του δημιουργήθηκαν βασικές υποδομές της πόλης.

1982: Η εκλογή του Σπύρου Κατσαδήμα

Πάμε στις εκλογές του 1982. Πόση «αλλαγή» είχαμε στα δημοτικά, μετά τις βουλευτικές του '81;

Το κλίμα του 1982 είναι πολύ διαφορετικό από ότι τις προηγούμενες εκλογικές αναμετρήσεις. Είχε προηγηθεί η νίκη του ΠΑΣΟΚ, τον Οκτώβριο του '81 και φυσικά, έπνεε άλλος πολιτικός αέρας, αυτός των ριζοσπαστικών αλλαγών. Ωστόσο, σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας, οι ηγετικές φυσιογνωμίες στο χώρο του ΠΑΣΟΚ ήταν λίγες και άγνωστες. Για την επιλογή του επικεφαλής λοιπόν, έπρεπε και πάλι να απευθυνθούν σε παλιά στελέχη, που προέρχονταν μεν από το κέντρο, αλλά σταδιακά, είχαν ενσωματωθεί στο ΠΑΣΟΚ.

Το ΚΚΕ τι στάση κράτησε;

Η σκέψη που είχε επικρατήσει στο κόμμα, ήταν ενωτική κάθοδος με ΚΚΕσ. και ΠΑΣΟΚ, στηριγμένη πάλι στη λογική δεξιάς-αντιδεξιάς. Από μέρους του ΚΚΕ, θα συμμετείχαμε με ένα μείγμα παλιών και νέων συμβούλων, περίπου 15 τον αριθμό, στο σύνολο των 45 υποψηφίων που θα είχε το ψηφοδέλτιο της παράταξης. Πάνω σε αυτό το σκεπτικό, και με απόφαση της Νομαρχιακής Επιτροπής του ΚΚΕ Ιωαννίνων, τον Ιούνιο του '82, τετραμελής αντιπροσωπεία επισκέφθηκε το Σπύρο Κατσαδήμα¹⁸. Ήμασταν ο Στάθης Βαμβέτσος, ο Αποστόλης Τασούλας ο Σάκης Πατσούρας¹⁹ και εγώ. Ζητήσαμε από τον Κατσαδήμα να τεθεί επικεφαλής μεγάλου ψηφοδελτίου, για να επικρατήσει απέναντι στο Θεόδωρο Γεωργιάδη.

Ο Κατσαδήμας, που σημειωτέον δεν ήταν μέλος του ΠΑΣΟΚ, ευγενικά μας ζήτησε χρόνο να συνομιλήσει και με τις άλλες παρατάξεις. Λίγες μέρες αργότερα, το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕσ., του απάντησαν θετικά. Η φήμη για την υποψηφιότητα Κατσαδήμα, που στηρίζονταν πλέον από όλες τις λεγόμενες «δημοκρατικές δυνάμεις», κυκλοφόρησε γρήγορα και δημιουργήθηκε θετικότερο κλίμα και αίσθημα νίκης. Ο Κατσαδήμας ήταν μια μελίχια

¹⁸ Σπύρος Κατσαδήμας, δικηγόρος διετέλεσε δήμαρχος 1966-67, και εξελέγη δήμαρχος Ιωαννίνων στις εκλογές του 1982 και έμεινε στη θέση μέχρι το θάνατό του, το 1984. Το διαδέχτηκε ο Χαρίλαος Τόλης.

¹⁹ Σάκης Πατσούρας: Καθηγητής, γραμματέας Νομαρχιακής Επιτροπής Ιωαννίνων του ΚΚΕ τότε και μέλος του γραφείου περιοχής Ηπείρου-Κέρκυρας-Λευκάδας.

προσωπικότητα, ένας εξαιρετικός νομικός και άνθρωπος με μακρά ιστορία στην ΕΑΜική αντίσταση. Σεβαστός, μετριοπαθής, δημοκρατικός. Στοιχεία που έφτιαχναν μια σπουδαία υποψηφιότητα.

Τα πράγματα όμως δεν πήγαν κατ' ευχήν...

Όντως. Ενώ η συμφωνία έκλεισε, ξεκίνησαν οι διαβουλεύσεις για τη συγκρότηση του ενιαίου ψηφοδέλιού μας. Η δέσμευσή μου στο κόμμα ήταν να κατέβω για δημοτικός σύμβουλος. Ήσυχος, έφυγα για ολιγοήμερες διακοπές, διότι είχα τον χρόνο να προετοιμαστώ. Ενώ λοιπόν βρισκόμουν στην Πρέβεζα, με ειδοποιούν να επιστρέψω επειγόντως στα Γιάννενα, επειδή οι συνομιλίες με το ΠΑΣΟΚ «στράβωσαν». Στο μεταξύ, μου είχαν γίνει και διάφορα άλλα τηλεφωνήματα και άρχισα να διαισθάνομαι ότι θα έπεφτε πρόταση να είμαι επικεφαλής. Η ιδέα δεν με γοήτευε καθόλου, λόγω απειρίας. Φτάνω λοιπόν στα Γιάννενα και μαθαίνω ότι τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ αρνούνται να δεχθούν παραπάνω από 5 έως 6 υποψηφίους του ΚΚΕ σε ολόκληρο το ψηφοδέλτιο, φοβούμενοι την κατευθυνόμενη σταυροδοσία του κόμματος, αλλά ειδικότερα, απέρριπταν πλήρως τη δική μου συμμετοχή σε αυτό.

Τη συναντάμε αρκετές φορές στο μέλλον αυτή την αντιπαλότητα...

Φαίνεται ότι από τότε ήμουν «κόκκινο πανί» για ένα κομμάτι του ΠΑΣΟΚ. Μελετήθηκε από το ΚΚΕ η κατάσταση, φάνηκε ότι συνεργασία δεν επρόκειτο να επιτευχθεί και αποφασίσαμε να κατέβουμε αυτόνομα, με εμένα επικεφαλής. Ήταν βαριά η αποστολή μου, διότι πρώτη φορά «κουκουές δήμαρχος» θα διεκδικούσε το δήμο. Ευτυχώς είχα προλάβει να γίνω αρκετά γνωστός στους συμπολίτες, μέσα από την δουλειά μου. Είναι ασύλληπτο το πόσοι άνθρωποι «βάλανε πλάτη» σε αυτή μας την προσπάθεια. Τα σκέφτομαι με μεγάλη συγκίνηση, διότι πάρα πολλοί εξ αυτών, ενώ δεν είχαν καμία σχέση με το ΚΚΕ, επιθυμούσαν τόσο την αλλαγή του κατεστημένου, που προσφέρονταν να βοηθήσουν παντού. Συσπειρώνονταν κοντά μας, πρόθυμοι για ό,τι τους ζητηθεί. Ανοιξάμε λοιπόν εκλογικό κέντρο σε χρόνο ρεκόρ, στην είσοδο του θερινού Ορφέα. Ο μοναδικός Χαντζό²⁰ φιλοτέχνησε ένα εξαιρετικό σήμα για την «Δημοκρατική Ενότητα», έτσι λέγονταν η παράταξη και φτιάξαμε τα συνθήματα. Η αδελφή μου η Αγγέλα, γραφίστρια γαρ, επιμελήθηκε τις

²⁰ Δημήτρης Χαντζόπουλος, σκιτσογράφος, καθηγητής σχεδίου. Υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους έλληνες σκιτσογράφους, συνεργάστηκε με πολλά έντυπα, τοπικής και πανελλαδικής κυκλοφορίας, μέχρι το θάνατό του, νεότερος, το 2009.

αφίσες, τα κείμενα και το υλικό διακίνησης της παράταξης και ήμασταν πανέτοιμοι πολύ πιο έγκαιρα από όλες τις παρατάξεις. Η αλήθεια βέβαια είναι ότι το ΚΚΕ δεν πιάνεται σε αυτά!

Σε ποιους στηρίχτηκε το ψηφοδέλτιο;

Ετοιμάσαμε ένα πολύ καλό ψηφοδέλτιο, που συνδυάζε παλιά καταξιωμένα στελέχη της αριστεράς, αλλά και νέους δυναμικούς ανθρώπους με καλές επιρροές στις γειτονιές τους και ριχτήκαμε στην μάχη. Αλωνίσαμε τον κόσμο κυριολεκτικά!

Ο Κατσαδήμας παρουσίασε επίσης ένα πολύ καλό ψηφοδέλτιο, με καταξιωμένα πρόσωπα αλλά και με την δυναμική της πρόσφατης νίκης του ΠΑΣΟΚ. Ο Γεωργιάδης απέναντί μας, πολύ αγαπητός άνθρωπος, καλός γιατρός, με θετική παρουσία στο δημαρχείο και γενικά «άφθαρτος», πλαισιώνονταν από στελέχη πολύ γνωστά στην κοινωνία των Ιωαννίνων.

Η μάχη δεν ήταν καθόλου εύκολη για κανέναν, πόσο μάλλον για μας που κατεβαίναμε πρώτη φορά με αμιγώς αριστερό πρόσημο. Το άγχος μας ήταν υπαρκτό, αλλά το ισοσκελίζαν ο ενθουσιασμός και η πίστη.

Η προεκλογική εκστρατεία κινήθηκε πάνω στην ανάγκη νέων, ισχυρών μεταρρυθμίσεων, που απαιτούνταν από την τοπική αυτοδιοίκηση.

Τι αποτέλεσμα είχε αυτή η εκλογική επίδοση του πρώτου γύρου, το 21,5%;

Η «Δημοκρατική Ενότητα», η παράταξή μας, πήρε 21,5%, νούμερο πρωτόγνωρο, διότι αν και προϋπήρχε από το '75 αυτό το ποσοστό της αριστεράς, οι ψήφοι ήτανε διάχυτοι σε διάφορες παρατάξεις. Δουλέψαμε πολύ σκληρά για να επανασυσπειρώσουμε τους ψηφοφόρους μας. Από την άλλη, η Νέα Δημοκρατία πήρε 43%, και επίσης από το 1975 μέχρι τις μέρες μας, συνεχίζει αυτή την εκλογική της παράδοση. Η παράταξη Κατσαδήμα τέλος, πήρε περίπου 35%, θα ήταν πολύ ενδιαφέρον αν κάποια στιγμή γίνονταν μια μελέτη αριθμητικών στοιχείων, παράλληλα με κοινωνικά και πολιτικά δεδομένα, επί τη βάση των αυτοδιοικητικών αποτελεσμάτων, στα Γιάννενα. Η εβδομάδα μέχρι τη δεύτερη Κυριακή είχε όπως καταλαβαίνετε μόνον διαβουλεύσεις, με επίκεντρο τις συνεργασίες. «Αντικείμενο του πόθου» φυσικά, ήτανε οι ψήφοι της παράταξής μας. Το επίσημο ΠΑΣΟΚ όμως δεν καταλάβαινε το «παράθυρο

συνεργασίας» που ανοίξαμε. Οι Κατσαδήμας, Νικολάτος, Τσουκανέλης, Πεπόνης και ίσως κάποιοι ακόμη, πιάσανε το νόημα, και εργάστηκαν για αυτή τη συνεργασία, αλλά οι σκληροί κομματικοί, ούτε να ακούσουν δεν ήθελαν. Είχαν εξουσία που δεν τη «μοιράζονταν». Η Νέα Δημοκρατία από την άλλη, είχε βάλει σε εφαρμογή έναν τεράστιο μηχανισμό μετακίνησης ψηφοφόρων, δίνοντας απίστευτες υποσχέσεις κυρίως προς τα λαϊκά στρώματα. Δώρα και ταξίματα πήγαιναν σ' άλλον τόπο. Αναγκαστήκαμε να στήσουμε ομάδες περιφρούρησης στο Λασπότοπο και τη Νέα Ζωή, φτωχογειτονιές ευάλωτες, για να φυλάμε τους ψηφοφόρους απ' τα ρουσφέτια...

Πότε καταλήξατε για το ποια στάση που θα τηρήσετε;

Την Πέμπτη το βράδυ, πριν τις δεύτερες εκλογές, η παράταξή μας με απόφαση της ολομέλειας έβγαλε ανακοίνωση «κριτικής υποστήριξης» στον Κατσαδήμα. Δηλώσαμε επίσης ότι θα διεκδικήσουμε την προεδρία του δημοτικού συμβουλίου, χωρίς όμως να αποτελεί προϋπόθεση για την στήριξη και ξεκαθαρίσαμε τη θέση μας. Έλα όμως, που το ίδιο βράδυ αργά, έσκασε «βόμβα» στο γραφείο περιοχής Ηπείρου του ΚΚΕ. Η καινούρια γραμμή που ήρθε από Αθήνα, ήταν σε εντελώς άλλο μήκος κύματος και τα ανέτρεπε όλα. Το ΚΚΕ κεντρικά, σε συνεννόηση με τη Νέα Δημοκρατία, καλούσε τώρα τα κομματικά μέλη και τις στενές επιρροές των Ιωαννίνων, να ψηφίσουν άκυρο στο δεύτερο γύρο. Αυτό όπως αντιλαμβάνεστε σήμαινε ότι έμμεσα θα στηρίζαμε το Γεωργιάδη. Μάλιστα, όπως έμαθα την άλλη μέρα, ο Γεωργιάδης ενημερώθηκε για την «συμφωνία» τηλεφωνικά, αργά το βράδυ, διότι φυσικά είχε γίνει ερήμην του και την αγνοούσε. Καταλαβαίνετε τι ακολούθησε...

Πώς προέκυψε αυτή η συμφωνία, ως πολιτική θέση;

Ήτανε μια «κολεγιά», συμφωνημένη κεντρικά, για όλη σχεδόν την επικράτεια. Προέβλεπε ότι το ΚΚΕ θα στήριζε νεοδημοκράτες υποψηφίους στον β' γύρο, με αντάλλαγμα την στήριξη υποψηφίων του ΚΚΕ από τη ΝΔ, όπου αυτό χρειαζόνταν. Όλα αυτά φυσικά, για να αποκλειστούν από τον β' γύρο όσοι το δυνατόν περισσότεροι υποψήφιοι του ΠΑΣΟΚ. Με άλλα λόγια, τη δεύτερη Κυριακή, το ΚΚΕ θα στήριζε νεοδημοκράτες υποψηφίους, και η ΝΔ υποψηφίους του ΚΚΕ. Η συμφωνία αυτή, είμαι υποχρεωμένος να πω ότι τοπικά, υλοποιήθηκε κατά ένα μόνον μέρος... Πάνω σ' αυτή την απόφαση όμως, ενέσκηψαν νέα ζητήματα. Όσοι για παράδειγμα είχανε δουλέψει σκληρά

δύο μήνες, για αυτό το πολυπόθητο 21%, απλά μέλη της παράταξής μας, απλοί ψηφοφόροι ή συνεργαζόμενοι, δεν τη δέχονταν με τίποτα τη συμφωνία. Με προέτρεψαν λοιπόν να πάρω δημόσια θέση υπέρ του Κατσαδήμα, κάτι που εννοείται πως ήταν και δική μου επιθυμία. Έτσι την επομένη, δύο ημέρες πριν το δεύτερο γύρο, κοινοποίησα την πρόθεσή μας στον γραμματέα της νομαρχιακής του ΚΚΕ, και την προπαραμονή των εκλογών το βράδυ, στη συγκέντρωση Κατσαδήμα μπροστά στη Νομαρχία, βγήκα στην εξέδρα δίπλα του, υποδηλώνοντας με τον τρόπο αυτό την υποστήριξή μας. Αυτό, έδωσε νέον «αέρα νίκης», δημιούργησε κλίμα και τελικά κέρδισε ο Κατσαδήμας, παρά τα αρκετά άκυρα ψηφοδέλτια του ΚΚΕ, που όντως έπεσαν στην κάλπη.

Στον Πειραιά τότε επικράτησε άλλη «γραμμή» όμως..

Για την αντικειμενικότητα των γεγονότων και φυσικά για την ιστορία, πρέπει εδώ να αναφερθώ και στην περίπτωση του Γιάννη Παπασπύρου²¹ όπου το ΚΚΕ τήρησε εντελώς άλλη στάση, απ' ότι πανελλαδικά.

Ο Παπασπύρου, βουλευτής και μέλος του ΕΓ του ΠΑΣΟΚ, υποψήφιος δήμαρχος στον Πειραιά, είχε απέναντί του στον β' γύρο, το διορισμένο από τη χούντα δήμαρχο Αριστείδη Σκυλίτση²². Εκεί, με την στήριξη του ΚΚΕ, ο Παπασπύρου κατάφερε να ανατρέψει το 42% του Σκυλίτση απ' τον πρώτο γύρο και να εκλεγεί.

Το «παράθυρο συνεργασίας» τηρήθηκε μετεκλογικά;

Η νέα δημοτική αρχή Κατσαδήμα, μετά και την δημόσια στήριξή μου στην εξέδρα, προσέφερε στην παράταξή μας στον δικηγόρο Λευτέρη Ζώλα την αντιπροεδρία του Δημοτικού Συμβουλίου. Μαζί με τον επίσης δικηγόρο Γιώργο Μάκη, που θυμίζω, του είχε επιβληθεί επί χούντας πολυετής φυλάκιση και εμένα, ήμασταν πλέον οι τρεις από την δημοτική ομάδα της «Δημοκρατικής Ενότητας». Η αλήθεια είναι, ότι εκείνη την περίοδο εγώ, δεν γνώριζα τόσα πολλά για τη λειτουργία της αυτοδιοίκησης. Είχα όμως την τύχη να θητεύσω δίπλα σε αυτούς τους δύο εξαιρετικούς συντρόφους-δασκάλους, που είχανε

²¹ Σπύρος Παπασπύρου (1922-2010): Οικονομολόγος, βουλευτής της Ένωσης Κέντρου το 1964, του ΠΑΣΟΚ το 1974 και το 1977. Διετέλεσε υφυπουργός Εμπορίου στην πρώτη κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ το 1981 και δήμαρχος Πειραιά, 1982-1986.

²² Αριστείδης Σκυλίτσης (1908-2006) Δήμαρχος Πειραιά, διορισμένος από τη χούντα των συνταγματαρχών. Θεωρείται ο εμπνευστής του σήματος της χούντας, με το φοίνικα και το στρατιώτη.

ήδη πολλή καλή εμπειρία από προηγούμενες θητείες. Νομίζω πως κι εγώ ήμουν καλός μαθητής τους. Σημαντικός βοηθός μας ήταν ο «δικός μας», διευθυντής τεχνικών υπηρεσιών, ο μηχανικός Δημήτρης Πανταζόπουλος.

Έμελλε όμως ο Κατσαδήμας να μην ολοκληρώσει την θητεία του.

Δυστυχώς. Ήδη ήτανε γνωστό πριν από τις εκλογές ότι η υγεία του είχε κλονιστεί σοβαρά. Απεβίωσε στις 12 Σεπτεμβρίου του 1984. Εν όψει όμως της διαδοχής, είχαν και πάλι ξεκινήσει παρασκηνιακά, οι εσωτερικές τριβές στην παράταξη. Η νομαρχιακή του ΠΑΣΟΚ επιθυμούσε να κατεβάσει επικεφαλής τον Παναγιώτη Παππά, γραμματέα του ΠΑΣΟΚ, μηχανικό και πρόεδρο του ΤΕΕ τότε. Ακούστηκε και το όνομα του Σπύρου Εργολάβου²³ ο οποίος επίσης κινήθηκε για να λάβει το χρίσμα. Με καθοριστική παρέμβαση όμως, του Κάρολου Παπούλια²⁴, τελικά επιλέχτηκε η υποψηφιότητα Χαρίλαου Τόλη. Στην εσωπαραταξιακή διαδικασία κατέθεσε και ο Αλέκος Σόφης²⁵. Έλαβαν ο πρώτος 12 ψήφους, ο δεύτερος 2 και βρέθηκε και 1 λευκή.

Έχουμε λοιπόν δήμαρχο τον Τόλη πλέον...

Ο Τόλης, παρά την σχετικά μικρότερη θητεία του, αποδείχτηκε ένας ικανότατος δήμαρχος. Δρομολόγησε μεγάλα έργα, με κυριότερα ανάμεσά τους το Βιολογικό Καθαρισμό, το Πνευματικό Κέντρο, τη ΔΕΤΑΙ και τη ΔΕΛΙ. Να σημειώσουμε ότι εκείνη την περίοδο η κυβέρνηση Παπανδρέου έδωσε πολλά πλεονεκτήματα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Σημαντικές οικονομικές παροχές, νέοι νόμοι, δυνατότητα αναπτυξιακών έργων, εντάξεις στον αναπτυξιακό νόμο 1262, δημιουργία ΚΑΠΗ, δημοτικών επιχειρήσεων, ΔΗΠΕΘΕ και άλλα πρωτόγνωρα για την Ελλάδα. Η δράση του δήμου βοηθήθηκε πολύ και από την έντονη δραστηριότητα των αντιδημάρχων και συμβούλων, εκείνης της περιόδου. Οι Σάββας Νικολάτος²⁶, Σπύρος Εργολάβος, Σάκης Τσουκανέλης,

²³ Σπύρος Εργολάβος, καθηγητής φιλόλογος, συγγραφέας, επί σειρά ετών δημοτικός σύμβουλος και αντιδήμαρχος από 1982 και μετά.

²⁴ Κάρολος Παπούλιας: Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ στα Γιάννενα, επί σειρά ετών υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας, έβδομος Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας, για δύο θητείες.

²⁵ Αλέκος Σόφης: Δικηγόρος, από τα πλέον εξέχοντα πρόσωπα του αντιδικτατορικού αγώνα και της αριστεράς στα Γιάννενα, διατελέσας δημοτικός σύμβουλος, αντιδήμαρχος και δήμαρχος Ιωαννίνων.

²⁶ Σάββας Νικολάτος: (1930-1994), επί σειρά ετών δημοτικός σύμβουλος και αντιδήμαρχος Ιωαννίνων. Το όνομά του δόθηκε στην κεντρική οδό που οδηγεί στα Σεισμόπληκτα.

Κίμωνας Χολέβας, Πάνος Παππάς, Γιώργος Ντίνος, Σπύρος Ντάκης²⁷ αλλά και άλλοι, δούλεψαν πάρα πολύ. Εκείνο το 25μελές Δημοτικό Συμβούλιο που συνεδρίαζε στην αίθουσα του πάνω ορόφου, ήταν αποτελεσματικό, κυρίως πολιτικά, επειδή εκτός από την άρτια σύνθεσή του, δέχονταν «εποικοδομητικές» πιέσεις και από την δική μας παράταξη. Και εννοώ ότι πιεζόμενο από τα αριστερά, αναγκαστικά γίνονταν πιο ριζοσπαστικό. Με την θετική στήριξή μας, εκτός των άλλων, ανεγέρθηκε τότε στο Σταυράκι και το μεγάλο μνημείο για τους γιαννιώτες εκτελεσθέντες του Εμφυλίου, το πρώτο στην Ελλάδα. Και αναφέρομαι περισσότερο σε αυτό για την πολιτική σημασία του γεγονότος. Να επισημάνω εδώ, ότι μεγάλη και σημαντική υπήρξε η ήπια και λογική αντιπολίτευση που άσκησε ο Θόδωρος Γεωργιάδης.

²⁷ Σπύρος Ντάκης: γεννήθηκε το 1942 στα Γιάννενα, μηχανικός αυτοκινήτων στο επάγγελμα. Διετέλεσε για τρεις θητείες δημοτικός σύμβουλος Ιωαννίνων, αντιπρόεδρος της ΔΕΛΙ, του Εθνικού Σταδίου Ιωαννίνων, του Χατζηκώστα κ.α.

1986: Η πρώτη εκλογή Φίλιου

Το 1986 τα Γιάννενα ψηφίζουν ξανά για δήμαρχο και πάλι ένα χρόνο μετά από κοινοβουλευτική νίκη του ΠΑΣΟΚ. Τι κατάσταση επικρατούσε;

Ας ξεκινήσουμε με την ΝΔ. Ο Θόδωρος Γεωργιάδης είχε εκλεγεί βουλευτής της, έναν χρόνο πριν, το '85. Παρά το γεγονός αυτό, επειδή κεντρικά αξιολόγησαν την τεράστια πολιτική σημασία του Δήμου Ιωαννιτών, πρότειναν την υποψηφιότητά του, με το ρίσκο βεβαίως εκλεγόμενος να χάσει την βουλευτική έδρα. Ήταν η πρώτη φορά, που η ΝΔ δήλωσε ανοιχτά ότι δίνει πολιτική σημασία στην εκλογή τοπικών αρχόντων.

Στο ΠΑΣΟΚ, προς το τέλος της θητείας του Τόλη, βγήκαν και πάλι τα μαχαίρια για τον επικεφαλής. Ο Τόλης δεν ήταν αποδεκτός στους κύκλους του ΠΑΣΟΚ, με το πρόσχημα ότι δεν ήταν επικοινωνιακός. Στο μεταξύ, πάλι το ΠΑΣΟΚ ήταν στην εξουσία, ξανά με μεγάλο ποσοστό εκλογής. Αυτό, έδωσε ψευδαίσθηση παντοδυναμίας και προκάλεσε αίσθημα υπεροφίας. Όλοι επεδίωκαν την «κομματική ευλογία» που θα εξασφάλιζε το δημοκρατικό θώκο.

Εποχές με μπόλικο παρασκήνιο;

Ας αποκαλύψουμε και λίγο από αυτό. Η κομμουνιστική αριστερά απογαλακτίζεται από τη λογική αθροίσματος των δημοκρατικών δυνάμεων και δεν στηρίζει στον β' γύρο, υποψηφίους του ΠΑΣΟΚ. Πανελλαδικά, ΠΑΣΟΚ και ΕΑΡ²⁸, είχαν κλείσει συμφωνία κοινής καθόδου. Είναι γνωστό ότι η ΕΑΡ δεν διέθετε μεγάλη δύναμη. Στην λογική αυτή, εξασφάλισε από το ΠΑΣΟΚ υποστήριξη σε ορισμένους δήμους: Ύμηττος Αττικής, Θήβα, Νέα Σμύρνη και Γιάννενα.

Έτσι λοιπόν, συνεργαζόμενα τα δύο κόμματα προκρίνανε για επικεφαλής τον Αλέκο Σόφη, που ναι μεν δεν αντιπροσώπευε τα χαρακτηριστικά του ΠΑΣΟΚ, ήταν αριστερότερα, διέθετε γνώση της αυτοδιοίκησης, είχε εξαιρετικό όνομα και με αυτή την επιλογή, «αδειάζανε» και τον Τόλη. Ο Σόφης, είχε διατελέσει για μικρό διάστημα προδικτατορικά δήμαρχος, καθώς και πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου στην περίοδο 1983-1986 (πάντα μαζί με τον

²⁸ Ελληνική Αριστερά (ΕΑΡ): Πολιτικό κόμμα που δημιουργήθηκε από τη διάσπαση του ΚΚΕ Εσωτερικού, το 1987. Η πολιτική της αναφορά ήταν στο ευρωαριστερό ρεύμα (με δεδομένα 2016, στην κεντροαριστερά) και ηγετική της μορφή ήταν ο Λεωνίδας Κύρκος.

Τάκη Ζαγορίσιο). Για την ακρίβεια, ήταν ο δήμαρχος που συνελήφθη το μεσημέρι της 21^{ης} Απριλίου μέσα στο δημαρχείο και η χούντα, τον έστειλε για πέντε χρόνια στη φυλακή. Γνώστης της τοπικής αυτοδιοίκησης, ήπιος, βαθιά δημοκρατικός άνθρωπος, κλασικής κουλτούρας της Αριστεράς. Η επιλογή αυτή θύμωσε πολύ τόσο το ΚΚΕ, όσο και την ομάδα που είχε αποσπαστεί από το κεντρικό ΠΑΣΟΚ, τη λεγομένη ΣΟΣΕΚ, που όμως, είχε σημαντική επιρροή σε πολλά στελέχη του ΠΑΣΟΚ στα Γιάννενα. Ανάμεσά τους, ήταν και ο πρώην γραμματέας της νομαρχιακής ΠΑΣΟΚ, ο Αλέκος Καμπέρης. Όλοι αυτοί λοιπόν, ξανάβαλαν στο τραπέζι τη σκέψη της αυτόνομης καθόδου...

Ο Τόλης όμως, έβαλε και αυτός υποψηφιότητα.

Ναι, δεν κατέθεσε τα όπλα. Η υποψηφιότητά του συνιστούσε τοπικά περαιτέρω διάσπαση. Είχαμε δηλαδή στον ίδιο πολιτικό χώρο τρεις διαφορετικές τάσεις. Τόλη, ΣΟΣΕΚ και ΠΑΣΟΚ. Η αλήθεια είναι, πως για να συμπληρωθεί το ψηφοδέλτιο Τόλη έβαλε και το ΚΚΕ το δαχτυλάκι του, παραχωρώντας υποψηφίους του. Η ΣΟΣΕΚ λοιπόν, συμμάχησε με το ΚΚΕ και στήριξε την κάθοδο της «Δημοκρατικής Ενότητας». Με βάση εκκίνησης το 21,5% που είχαμε πάρει το '82, με τις «μεταγραφές» που έγιναν, αλλά και την καλή παρουσία της δημοτικής μας ομάδας, των «τριών Κουβανών» όπως μας έλεγαν, (Ζώλας, Μάκης, Φίλιος), δημιουργήθηκαν σοβαρές προϋποθέσεις που μας επέτρεπαν να βλέπουμε το β' γύρο. Ωστόσο, στο ΚΚΕ προέκυψε τοπική διχογνωμία: «Να πάμε με επικεφαλής τον Φίλιο, ή κάποιον ευρύτερης απεύθυνσης;».

Στο γραφείο περιοχής Ηπείρου-Κέρκυρας-Λευκάδας του κόμματος προκρίθηκε η αναζήτηση «ευρύτερου» υποψηφίου και αμέσως τα κομματικά στελέχη που συντάχθηκαν με αυτή την απόφαση, έσπευσαν να το διερευνήσουν. Ο πρώτος στον οποίον στράφηκαν, ήταν ο Σάββας Νικολάτος, εκείνος όμως επειδή διέβλεψε ότι θα κέρδιζε ο Σόφης, τον ακολούθησε. Στη συνέχεια, έγινε προσέγγιση στον Χαρίλαο Τόλη, ο οποίος και δέχθηκε αμέσως. Ωστόσο η υποψηφιότητα Τόλη έμελλε να δημιουργήσει νέα μεγάλη σύγκρουση μεταξύ μελών και ηγεσίας. Το 90% και πλέον των τοπικών κομματικών μελών του ΚΚΕ, αντιτάχθηκε στην προοπτική να κατέβει κάποιος άλλος, πλην εμού. Στο ίδιο μήκος κύματος, υπέρ της δικής μου υποψηφιότητας, τάχθηκε και η ΣΟΣΕΚ. Κάτω από αυτές τις πιέσεις, αποσύρθηκε η πρόταση για «ευρύτερο υποψήφιο» και έτσι τέθηκα επικεφαλής.

Για λίγο δηλαδή κρίθηκε τελικά η κάθοδος στις εκλογές, ως επικεφαλής;

Αν εκείνη τη χρονική στιγμή δεν προέβαλαν βέτο όλοι όσοι με εμπιστεύτηκαν, φυσικά θα διαφοροποιούνταν και η προσωπική μου πορεία, αλλά και η ιστορία των τοπικών μας πραγμάτων. Τολμώ όμως να αναφέρω ότι το κλίμα στην κοινωνία για τη δική μου υποψηφιότητα, ήτανε πολύ ενθαρρυντικό. Δύο περιστατικά που δεν είναι γνωστά, είναι όμως πολύ «γαργαλιστικά» και αστεία, είναι τα εξής: Τον Ιούνιο του '86 στο δημοτικό συμβούλιο και εις επήκοον όλων, ερωτώμενος ο Τόλης εάν θα είναι υποψήφιος, απάντησε δείχνοντας εμένα: «Θα είμαι και θα βγω, αρκεί να φύγει αυτός και ας γίνει και Χαβιέ Πέρες ντε Κουεγιάρ»... Το δεύτερο, έγινε τον Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς, όταν ο Φρόντζος συζητώντας με τον Λέανδρο Βρανούση²⁹, προέβλεψε με το προσφιλές του σκωπτικό ύφος: «Να μου το θυμηθείς, ότι αυτό το γομάρι, θα βγει δήμαρχος τον άλλο μήνα». Με αγαπούσε πολύ, με ήξερε από δύο χρόνων παιδί και χάθηκε μια εβδομάδα πριν αναλάβω. Τον «αποχαιρέτησε» ο Χαρίλαος Τόλης, δήμαρχος ακόμα τότε. Ένα γεγονός που οι παλιότεροι θα θυμούνται είναι, πως για τέσσερις μέρες τα Γιάννενα έμειναν στο σκοτάδι λόγω της πτώσης τεσσάρων πυλώνων υψηλής τάσης και πολλοί το θεώρησαν ως «σημάδι» για την απώλεια Φρόντζου.

Σε όλη την παραπάνω διαδικασία η ηγεσία του ΚΚΕ κεντρικά, τι στάση κρατούσε;

Ο Χαρίλαος Φλωράκης³⁰, αν και γραμματέας του κόμματος, δεν τα ήξερε αυτά. Μην έχουμε την ψευδαίσθηση ότι τα νέα φθάνουν πάντα στην κορυφή. Όταν όμως το έμαθε, ζήτησε εξηγήσεις: «καλά, τον Φίλιο τον είχαμε πέρσι στη λίστα πρώτο (σ.σ. στη λίστα των βουλευτικών εκλογών '85) και ανεβήκαμε από 12.500 σταυρούς στους 17.000... Γιατί να μην είναι αυτός ο ευρύτερος υποψήφιος και να βγει και δήμαρχος;» Κάποιοι τον αμφισβήτησαν. Ο Χαρίλαος όμως επέμεινε: «Ακόμα και αν δεν βγει, θα πάει καλά», είπε στους διαφωνούντες και τελικά πέρασε η άποψή του.

²⁹ Λέανδρος Βρανούσης (1921-1996): Φιλολόγος και ιστορικός, συγγραφέας, που ασχολήθηκε με θέματα της Ηπείρου, αλλά και με τον Ρήγα Βελεστινλή. Ήταν διευθυντής του «Κέντρου Ερεύνης του Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού» της Ακαδημίας Αθηνών. Το 1943 συλλαμβάνεται όταν σε διάλεξή του, απαγγέλλει δημόσια στίχους του Παλαμιά, διαφεύγει και ένα χρόνο αργότερα εκλέγεται εθνοσύμβουλος στην ΠΕΕΑ.

³⁰ Χαρίλαος Φλωράκης (1914-2005) Γενικός Γραμματέας του ΚΚΕ (1972-1989), μαχητής του ΕΛΑΣ και κατόπιν, του ΔΣΕ, όπου έφτασε στο βαθμό του υποστράτηγου. Ο «καπετάν Γιώτης» όπως ήταν το προσωνύμιο του έπαιξε σημαντικό ρόλο στη δημιουργία του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου, ενώ χρεώθηκε τις διαδοχικές συγκυβερνήσεις του 1989-1990 που οδήγησαν σε νέες διασπάσεις την ελληνική αριστερά.

Θα περίμενα ίσως, ότι αφού και σαν υποψήφιος δήμαρχος το '82 πήρα καλό ποσοστό, να έπρεπε ενδεχομένως τοπικά να στηριχτώ περισσότερο, αυτό όμως δεν συνέβη. Παρασκηνιακά υπήρχαν και οι προσωπικές βλέψεις, οι οποίες δεν εκφράζονταν πάντα ανοιχτά, επειδή υπήρχε ο φόβος της αντίδρασης από την βάση που με στηρίζε, αλλά υπέβασκαν διαχρονικά. Κεντρικά πάλι, ορισμένοι με απέριπταν επειδή με θεωρούσαν πιο αριστερό από όσο έπρεπε και γενικά «απείθαρχο». Εδώ που τα λέμε, δεν είχαν άδικο. Δεν υπήρξα και τόσο «διαχειρίσιμος» από το κόμμα.

Ωστόσο, το κόμμα έπαιξε κομβικό ρόλο στο θετικό αποτέλεσμα.

Θα ήμουν άπιστευτα άδικος αν δεν αναφερόμουν στο ρόλο των στελεχών και των μελών του ΚΚΕ και της ΚΝΕ. Έδωσαν έναν αγώνα με συγκινητική αυταπάρνηση σαράντα ημέρες, πόρτα-πόρτα, άνθρωπο τον άνθρωπο. Σαρώσαμε κυριολεκτικά την πόλη 15 φορές, προσπαθώντας να ανταπεξέλθουμε και σε μια άλλη δυσκολία: Τότε ψήφιζαν πολύ λίγοι, περίπου 10.000 άνθρωποι σε μια πόλη 50.000 κατοίκων. Έπρεπε λοιπόν να ξέρεις πού πρόσκειται ο καθένας τους. Ξαναλέω λοιπόν: χωρίς εκείνα τα κομματικά μέλη, την αυτοθυσία τους, τη σταθερή θέση των συνεργαζομένων της ΣΟΣΕΚ, με επικεφαλής τους Μιχάλη Κώτση, Αλέκο Καμπέρη, Κώστα Παππά, Σωτήρη Μάντζιο, Γιώργο Δούβλη, Λευτέρη Γιουμαντζίδη, την ακούραστη δουλειά εκατοντάδων ανθρώπων (που δεν ανήκαν όμως όλοι στο ΚΚΕ) και εκατοντάδων νεολαίων και φοιτητών, νίκη δεν θα υπήρχε. Έτσι έγειρε η πλάστιγγα και πήραμε το επιπλέον 5%-6%, που χρειαζόμασταν. Το μεγάλο οργανωτικό βάρος σήκωσαν μεταξύ άλλων πολλών, οι Σάκης Πατσούρας, Ηλίας Πετρίδης, Τάκης Δημητρίου, Ηλίας Μίσιος, Λαμπρινή Νάτσινα, Γιώργος Ραφτόπουλος, Στέφανος Παππάς, Νίκος Ηλίας και ο πρόωρα χαμένος Φώτης Βαρουκτσής. Αναφέρομαι μόνον σ' αυτούς, διότι είναι πρακτικά αδύνατον να παραθέσω όλα τα ονόματα. Ζητάω συγγνώμη από τους υπολοίπους, αλλά μέσα μου δεν θα τους ξεχάσω ποτέ. Το ρόλο του έπαιξε και το γεγονός ότι συνδύαζα το παλιό οικογενειακό όνομα, τη γνώση της αυτοδιοίκησης, την καλή παρουσία στο δημοτικό συμβούλιο και τη δυναμική της ηλικίας. Ήμουν ο σύνδεσμος των σαραντάρηδων της εποχής, προβεβλημένο μαζικό στέλεχος, με στενούς δεσμούς προς τις δύο πλευρές. Από τη μια, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία, η γενιά των αγωνιστών της εθνικής αντίστασης και από την άλλη, οι νεώτεροι που μπήκανε στο κίνημα μετά το '74. Με στηρίζε λοιπόν η βάση και με αγαπούσε. Το ένιωθα.

Αυτό που δεν είναι ευρέως γνωστό, είναι ότι τότε έγινε ντιμπίετ.

Πράγματι έγινε στο Παλλάδιο, με τους τέσσερις υποψηφίους: Τόλη, Σόφη, Γεωργιάδη κι εμένα, και συντονιστή, το δικηγόρο Σπύρο Σπέγγρο πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου τότε. Οι δημοσιογράφοι, με εναλλασσόμενη σειρά έκαναν ερωτήσεις στους υποψηφίους. Γίνεται λοιπόν προς όλους η ερώτηση: «τι θα κάνετε στο δεύτερο γύρο εάν δεν περάσετε» και έτυχε σε αυτή την ερώτηση, να είμαι ο τελευταίος που απαντούσε. Λέει λοιπόν ο Γεωργιάδης, «εγώ δεν θα έχω πρόβλημα, θα είμαι στον δεύτερο γύρο». Απαντάει στη συνέχεια ο Τόλης, ότι θα στηρίξει όποιον δημοκρατικό υποψήφιο περάσει, εφόσον δεν εκλεγεί αυτός. Ο Σόφης ακολουθεί λέγοντας «θα είμαι μεν στον β' γύρο, αλλά αν δεν είμαι, εννοείται ότι θα στηρίξω όποιον είναι ενάντια στη συντηρητική παράταξη». Έρχεται λοιπόν και η σειρά μου και απαντάω αυθόρμητα: «αισθάνομαι ότι εκλέχτηκα». Ακολούθησε ένα σχετικό σούσουρο στην αίθουσα, και πανηγυρισμοί από τους δικούς μας, γιατί είχα μεγάλη κερκίδα. Οι άλλοι υποψήφιοι όμως αντιδράσανε, και ιδιαίτερα ο Γεωργιάδης, που σηκώθηκε να αποχωρήσει. Διευκρίνισα αμέσως ότι «κάνουμε και κάνα αστείο, δεν υπάρχει λόγος να τα παίρνουμε όλα τους μετρητοίς, δεν θα τσακωθούμε κιόλας» και έτσι ησύχασε η κατάσταση. Τελικά όμως είχα δίκιο: εκλέχτηκα.

...περνώντας οριακά στο δεύτερο γύρο;

Επικράτησα του Σόφη για λίγους ψήφους διαφορά. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, με πέρασε και ο Νίκος Γκόντας στο δεύτερο γύρο του 2002. Έτσι είναι η πολιτική. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό των εκλογών στα Γιάννενα, πρέπει να πω, είναι οι οριακές εκλογές. Το βράδυ του α' γύρου του '86 λοιπόν, ο Σόφης έβγαλε αμέσως ανακοίνωση ότι θα με στηρίξει στο β' γύρο. Μόλις μάθαμε για την στήριξη, φύγαμε από το εκλογικό μας κέντρο που ήταν στην αρχή της Ν. Ζέρβα, στην οικία Μπελίτση, ένα παλιό σπίτι, πριν χτιστούν τα σημερινά συγκροτήματα και κατεβήκαμε στο εκλογικό κέντρο του Αλέκου που βρίσκονταν στον θερινό «Ορφέα», το σημερινό πάρκινγκ, για να τον ευχαριστήσουμε για τη δήλωσή του.

Την εβδομάδα που μεσολάβησε, έγινε πάλι τεράστια κινητοποίηση για τη στήριξή μου, από την παράταξη μας και το ΠΑΣΟΚ, που πράγματι ενδιαφέρθηκε πολύ, ενδεχομένως και ως κίνηση «πολιτικής ορθότητας» απέναντι στη στήριξή μας που δώσαμε στον Κατσαδήμα, κατά τον δεύτερο γύρο των προηγούμενων δημοτικών εκλογών. Κουβαλήθηκαν πάλι οι ετεροδημότες, ενώ και η συντριπτική πλειοψηφία των ψηφοφόρων του Τόλη τάχθηκε μαζί

μας. Να σημειώσω με έμφαση ότι ο Κάρολος Παπούλιας, υπουργός Εξωτερικών τότε, ενεργοποιήθηκε και υποστήριξε με πίστη την εκλογή μου που δεν ήτανε καθόλου εύκολη, διότι έπρεπε να έχω την στήριξη ολόκληρου του ΠΑΣΟΚ για να περάσω. Από την άλλη, το ψηφοδέλιό Γεωργιάδη είχε σχηματιστεί από «συμμαχίες κορυφών» και κατά την δική μου εκτίμηση, ήτανε λίγα τα λαϊκά στελέχη. Έλειπε δηλαδή αυτό που χαριτολογώντας λέει ο Μπουτάρης ότι «θέλει και τον αλήτη και τον ξενύχτη και το καλό παιδί που πίνει κιόλας».

Και φτάνει το βράδυ των εκλογών...

Το βράδυ των εκλογών ήμουν στο σπίτι του αδερφού μου Νίκου, αγωνιώντας για τα αποτελέσματα, μαζί με τους συνεργάτες μου. Κοντά μου είχα τον Γιώργο Καραχάλιο³¹ και τον Σάκη Πατσούρα δύο πρόσωπα τα οποία παίξανε σημαντικότερο ρόλο και σ' εκείνη την εκλογή μου. Όταν ήρθαν τα μαντάτα από τα πρώτα επτά εκλογικά τμήματα, άρχισε να φαίνεται μια μικρή διαφορά από τον Γεωργιάδη. Με τα επόμενα επτά-οκτώ τμήματα η διαφορά σταθερά μεγάλωνε. Τα αποτελέσματα μας στέλνονταν τηλεφωνικά. Μια γρήγορη σύγκριση με τον α' γύρο έδινε σαφή νίκη. Διαβεβαίωσα τους γύρω μου ότι «οι εκλογές τέλειωσαν και τις κερδίσαμε». Ο Καραχάλιος, άφθαστος σ' αυτά, ξεκίνησε να γράφει την ομιλία μου. Από το εκλογικό κέντρο μου τηλεφωνούσαν συνέχεια, διότι είχε αρχίσει να μαζεύεται πολύς κόσμος, μου ζητούσαν να πάω εκεί. Όταν «σιγουρέψαμε» τη νίκη, τηλεφώνησα πως πηγαίνω και τους προέτρεψα να ετοιμάζονται για να κατεβούμε όλοι μαζί στην κεντρική πλατεία. Εν τω μεταξύ είχανε στηθεί εξέδρα, μικροφωνική και φωτισμός, ούτε και ξέρω πώς, κυριολεκτικά σε χρόνο μηδέν. Αυτή η «πάντα ετοιμοπόλεμη παράταξη» μου έδινε φτερά. Και θέλω να το πιστέψετε αυτό που λέω: υπήρχε ένας μεγάλος πυρήνας ανθρώπων που με αγαπούσε και με ακολουθούσε παντού. Μα με κρύο, μα με βροχές, αυτοί εκεί δίπλα μου, να με στηρίζουν και να με ενθαρρύνουν.

Τι θυμάστε από εκείνο το βράδυ;

Φύγαμε όλοι από το εκλογικό κέντρο, και κατηφορίζαμε μέσα σε κλίμα θριάμβου. Θυμάμαι μέσα στο γενικό χαμό τη μάνα μου δακρυσιμένη, να με κυνηγάει με μια ζακέτα (σαν γνήσια ελληνίδα μάνα), να τη φορέσω για να μην κρυώσω. Το ίδιο και ο πατέρας μου, συγκινημένος κι εκείνος και γεμάτος

³¹ Γιώργος Καραχάλιος: Πολιτικός μηχανικός, εξαιρετικός στη συγγραφή κειμένων. Επικεφαλής της ιδεολογικής δουλειάς του κόμματος, στην Επιτροπή Περιοχής.

καμάρι. Ήταν αδύνατον να περπατήσω, πνιγμένος από αγκαλιές, κλάματα, φιλιά και επευφημίες. Ίσως ακουστεί υπερβολή, αλλά από το εκλογικό κέντρο στην αρχή της Ζέρβα μέχρι στην πλατεία στην εξέδρα, κάναμε 30 ολόκληρα λεπτά. Φθάνουμε και ανεβαίνω επάνω. Δεν θα το ξεχάσω ποτέ! Χιλιάδες ο κόσμος, πολλοί με κεριά στα χέρια τους σε μια πλατεία, ασφυκτικά γεμάτη. Μόλις δε μετέδωσε και το ραδιόφωνο τα αποτελέσματα, ξεκίνησαν από όλες τις γειτονιές και κατέβαιναν κι άλλοι. Είχανε να δουν αριστερό δήμαρχο 41 χρόνια, απ' όταν το ΕΑΜ υπέδειξε με έμμεση ψηφοφορία το 1945, το γιατρό Πέτρο Αποστολίδη³². Δεν χρειάζεται να μιλήσω για τα δικά μου συναισθήματα. Κάναμε μια επινίκια περιοδεία, ενώ το μεγάλο γλέντι έκλεισε για το επόμενο βράδυ στον μπάρμπα-Θωμά, στο Βελισάριο. Οι παλιοί έλεγαν ότι είχε να γίνει κάτι τέτοιο από την απελευθέρωση. Μέχρι και νούμερο επιθεώρησης έγινε, από τον Χάρου Κλυνν τότε.

Ποια ήταν τα κύρια χαρακτηριστικά εκείνης της θητείας;

Η θητεία αυτή, 1987-1990, είχε βασικό σύνθημα «τα αλλάζουμε όλα». Έγιναν σημαντικές και βαθιές τομές. Θεσπίστηκαν για πρώτη φορά αδιάβλητες προϋποθέσεις προσλήψεων και προμηθειών, με διαπαραταξιακή επιτροπή. Δημιουργήθηκε εργοτάξιο που δεν υπήρχε μέχρι τότε και «συμμάζεψε» τη δουλειά της καθημερινότητας. «Πάγωσαν» για δύο χρόνια τα τιμολόγια του δήμου και ξεκίνησε η μηχανοργάνωση, με ειδικό πιλοτικό πρόγραμμα, πρώτα στις διοικητικές υπηρεσίες και αργότερα στις υπόλοιπες. Για την εποχή στην οποία αναφερόμαστε, όλα αυτά αποτελούσαν πρωτοπορία και απαιτούσαν ειδικές γνώσεις, άγνωστες στους πολλούς.

Κεντρικός στόχος ποιος ήταν;

Στόχος της θητείας αυτής ήταν και το στρατηγικής σημασίας έργο του βιολογικού καθαρισμού, που το παραλάβαμε στην φάση προκήρυξης διαγωνισμού. Ολοκληρώθηκε και εγκαινιάστηκε στη λήξη της θητείας. Ταυτόχρονα, εκσυγχρονίστηκε τεχνολογικά και αναβαθμίστηκε η ΔΕΥΔΑΙ. Τα

³² Πέτρος Αποστολίδης (1896-1988): γιατρός δερματολόγος-αφροδισιολόγος, με σπουδές στο Παρίσι. Υπηρέτησε ως έφεδρος ανθυπίατρος στο μικρασιατικό μέτωπο και κρατήθηκε αιχμάλωτος των Τούρκων στο Γκαρνιζόν Ουσιάκ. Ενταγμένος στην Αριστερά από νωρίς, υπηρέτησε στο στρατιωτικό νοσοκομείο Ιωαννίνων μέχρι το 1941 και στη συνέχεια, πέρασε στην Αντίσταση. Μετά την απελευθέρωση των Ιωαννίνων, εκλέχτηκε το 1944 δήμαρχος Ιωαννίνων από τα εργατικά σωματεία της πόλης. Στη συνέχεια, διώχθηκε και εξορίστηκε για τις πολιτικές του πεποιθήσεις.

σχολεία της πόλης έγιναν όλα πρωινής βάρδιας, με την καταλυτική βοήθεια του Πέτρου Μπέλλου. Ήταν θέμα που ταλάνιζε εκείνη την εποχή όλες τις μεγάλες πόλεις. Ήταν φανερό όμως, ότι η εκλογή δεν ακουόσε. Έπρεπε να αποδείξουμε ότι ήμασταν και ικανοί. Παρά την έντονη κριτική που δεχόμασταν, καταφέραμε να υλοποιήσουμε το μεγαλύτερο μέρος του προγράμματος μας. Βέβαια, αν εξαιρέσεις τους Ζώλα, Μάκη και τον Αποστόλη Μάτη³³ που ήταν λίγο παλιότεροι, όλοι οι άλλοι ήτανε πρωτάρηδες, χωρίς αυτοδιοικητική εμπειρία, αλλά πιστοί και αφοσιωμένοι στο καθήκον. Αυτός ο ενθουσιασμός «του πρωτάρη», ανέτρεψε όλο το τοπικό πολιτικό κατεστημένο, που καθόριζε τα πράγματα στα Γιάννενα, από το 1960 έως το 1986. Στη λογική της ευρύτερης έκφρασης των δυνάμεων που είχαν σχεδόν ταυτόσημες απόψεις για την αυτοδιοίκηση, προτείναμε στον Αλέκο Σόφη την προεδρία του δημοτικού συμβουλίου. Το αρνήθηκε ευγενικά. Ενώ όμως όλοι περίμεναν μια πρόταση σε ένα πρόσωπο από τα παλιά και δοκιμασμένα, σπάζοντας αυτή την παράδοση, πρότεινα και εξελέγη η νεαρή τότε γιατρός και δημοτική σύμβουλος, η Λωρέττα Ράτσινα³⁴. Πρώτη φορά γυναίκα πρόεδρος. Αντιπρόεδρος ήτανε ο Γιώργος Νικολάου, επαναπατρισθείς πολιτικός πρόσφυγας, διδάκτωρ γεωπονίας και γραμματέας ο γυναικολόγος Νίκος Αντωνίου.

Πολύς κόσμος στήριξε τότε τη δημοτική αρχή, ως συνεργάτης σε διάφορους τομείς

Μεγάλη στήριξη στην νέα δημοτική αρχή, προσέφερε το σύνολο της δημοτικής ομάδας, αλλά και οι επιτροπές, που δούλευαν σκληρά στο παρασκήνιο. Αποτελούνταν από κομματικά μέλη ή φίλους και μεγάλο κομμάτι του επιστημονικού δυναμικού της εποχής, που ήτανε ενταγμένο στην Αριστερά. Είχανε στρέψει με αυταπάρνηση την δράση και τους στόχους τους στην στήριξη του δημαρχείου. Στις ειδικότητες που δεν διαθέταμε ειδικευμένο υπηρεσιακό δυναμικό, προσλάβαμε ειδικούς συνεργάτες, όπως τον Κώστα Κολοκούρη, τον Βαγγέλη Φίλο, τη Ρούλα Σιώπη, και τον Σωτήρη Σπυριδάκη. Δημιουργήσαμε γραφείο Τύπου, και μηχανισμό για τα ευρωπαϊκά προγράμματα, που τότε έκαναν δειλά- δειλά την εμφάνισή τους. Αναδιατάξαμε, όχι τυχαία,

³³ Αποστόλης Μάτης (1929-2010): Επαγγελματίας, ενεργό στέλεχος της Εθνικής Αντίστασης, στέλεχος της Αριστεράς από νεαρή ηλικία. Στο σπίτι του, στην οδό Μεγάλου Αλεξάνδρου, κατά τη διάρκεια της Κατοχής συνεδρίαζε το πανηπειρωτικό κομματικό όργανο του ΚΚΕ με καθοδηγητή το μετέπειτα γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ, Κώστα Κολιγιάννη. Πολλά χρόνια εξορία κατά την διάρκεια της χούντας.

³⁴ Λωρέττα Ράτσινα: γεννήθηκε το 1955 στα Γιάννενα, γιατρός στο επάγγελμα. Διετέλεσε για δύο θητείες δημοτική σύμβουλος Ιωαννίνων και υπήρξε η πρώτη γυναίκα πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου 1987-1990.

τα νομικά πρόσωπα που υπηρετούσαν τον πολιτισμό συγκεντρώνοντάς τα σε ένα, στο Πνευματικό Κέντρο, για ενιαία πολιτιστική πολιτική. Η αναδιάταξη απέφερε μείωση δαπανών, αξιοποίηση των κτιρίων του δήμου, ολοκλήρωση του Πνευματικού Κέντρου και δημιουργία του Δημοτικού Ραδιοφώνου το 1989. Σημαντική προσφορά στην προσπάθεια αυτή, είχαν τα μέλη των διοικήσεων για το θέατρο: Μαρία Λάζου³⁵, Λάκης Παπαιωάννου³⁶, Βασίλης Ζαφείρης, Θόδωρος Γραμματάς, για το Πνευματικό Κέντρο: Ιωάννα Καραπατάκη-Φίλιου, επιφορισμένη με τα διοικητικά, οργανωτικά και τον προγραμματισμό του συνόλου της πολιτιστικής δουλειάς του Δημαρχείου, μανά τριών παιδιών και σύζυγος μου τότε, δουλειά πολύ, υποδομές ελάχιστες. Προσωπικό λίγο. Στο Συμβούλιο και τις επιτροπές οι Παναγιώτης Νούτσος, Κώστας Λούκας, Χριστόφορος Δογορίτης, Μιχάλης Αράπογλου, Γιάννης Λαγόπουλος, Άννα Παππά, Αλέκος Χαρίσης, Αχιλλέας Βαφειάδης. Εκτός της οργανωτικής δουλειάς και της ανασυγκρότησης όλων των τμημάτων, έφεραν υψηλού επιπέδου εκδηλώσεις. Μπαλέτα Μπολσόι, μπαλέτα Κύρωφ με το γραφείο Κρίτα. Ισχυρή παρουσία στα εικαστικά, με ανασυγκρότηση στο εικαστικό εργαστήριο και σπουδαίες εκθέσεις, στο ισόγειο του Δημαρχείου, χώρος μεγάλος και ασφαλής. Με διευθυντές στο θέατρο τον Ν. Παπαδάκη, τον Ν. Περέλη, τον Στ. Κοτσίκο και βασικά στελέχη Γιώργο Τζέρμπο, Μιχάλη Μπίζιο, Θανάση Τζάτσο και την διαχρονικά, οργανωτική κολώνα Στάθη Σαπλαούρα, ανέβηκαν σπουδαίες παραστάσεις. Αξίζει να τονίσω και την δημιουργία πειραματικής σκηνης, αλλά και ερασιτεχνικών σχημάτων. Εκεί διέπρεψαν... η Μυρτιά μου και ο Ορέστης Τάτσης, οχτώ χρονών το καθένα. Ο Ορέστης αργότερα σπούδασε σκηνοθέτης. Στο Ραδιόφωνο: Γεωργία Λαδογιάννη, Βασίλης Καλπακίδης, Γιώργος Καραχάλιος, Χαρίλαος Κυριαζής, Μανώλης Καπελίδης, Γιάννης Παπαδημητρίου. Ειδικά στο ξεκίνημα του Ραδιόφωνου, ο Νίκος Σταμάτης δημοσιογράφος- ποιητής, δίδαξε κυριολεκτικά για ένα χρόνο, ραδιοφωνική λειτουργία. Πολλοί δημοσιογράφοι και παραγωγοί, που προσφέρουν μέχρι σήμερα, υπήρξαν «μαθητές του». Αργότερα, ανέλαβε διευθυντής ο Γιάννης Παπαδημητρίου. Στηρίγματα στη λειτουργία του, οι δημοσιογράφοι Βραβορίτη, Δάφλος, Γκόντζος, οι τεχνικοί μας Μπαλαμάτσιας, Παξιμαδάκης, Βόσιος, Καμηνάς, στη διοίκηση Δάλαρος και Κανδύλη, όλοι σε άγνωστο πρωτόγνωρο αντικείμενο, πρώτοι μας παραγωγοί οι Πλαστήρας, Σάρρας, Σιώρος. Το σήμα του σταθμού που ακούμε, ήτανε προσφορά του Σταμάτη Κραουνάκη και το λογότυπο, του ζωγράφου Χρήστου Χαρίση.

³⁵ Μάρια Λάζου-Πορτολομαίου (1946-2015): εκδότρια, σκηνοθέτιδα, ποιήτρια και συγγραφέας.

³⁶ Απόστολος Παπαιωάννου: καθηγητής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με σημαντική συγγραφική και ερευνητική παρουσία. Για τη δράση του στον αντιδικτατορικό αγώνα φυλακίστηκε.

Επιχειρήσατε συνένωση των δυνάμεων στην αυτοδιοίκηση, για ανάδειξη προβλημάτων και διεκδικήσεις ευρωπαϊκών προγραμμάτων και εξασφάλισης πόρων;

Ο δήμος έπαιξε για όλη την Ήπειρο τεράστιο επιτελικό ρόλο. Συντονίσαμε όλους τους δημάρχους, ανεξαρτήτως πολιτικής προέλευσης, προκειμένου να διεκδικήσουμε, να κερδίσουμε και να υλοποιήσουμε μεγάλα έργα. Δημιουργήσαμε Πανηπειρωτική Επιτροπή, Δήμων και ΤΕΔΚ, «για τη σωτηρία και ανάπτυξη της Ηπείρου» με τους φορείς. Βαρύγδουπος ο τίτλος, μεγάλο όραμα.... μικρό τουρβά να κρατάς. Ισχυρός σύμμαχος ο πολύ επιτυχημένος 12 χρόνια δήμαρχος Πρέβεζας και φίλος Νίκος Γιαννούλης, αλλά και ο Μενέλαος Βίλλης, δήμαρχος Δελβινακίου. Παράλληλα για θέματα ανάπτυξης της Ηπείρου, συνεργαστήκαμε με την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας αλλά και με όλες τις Ηπειρωτικές κοινότητες της ομογένειας, σε όλο τον κόσμο. Δυστυχώς με την ισχυρή κοινότητα των Η.Π.Α., δεν καταφέραμε να συναντηθούμε, διότι απλούστατα, δεν μπορούσα να πάρω βίζα, για την Αμερική, λόγω... κακού πολιτικού πρότερου βίου. Από την κινητικότητα αυτή, εξασφάλισα με την βοήθεια της Τ.Ε.Δ.Κ., όπου προήδρευε ο Παναγιώτης Γερογιάννης, την είσπραξη 350 εκ. δρχ. για την αποπληρωμή του βιολογικού το 1989. Μεγάλη επιτυχία ήταν επίσης, η διασφάλιση πόρων για όλους τους δήμους της Ηπείρου, μετά από δυναμική παρουσία και οργανωμένη παρέμβαση στον πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, από το Β' κοινοτικό πλαίσιο στήριξης. Πήραμε καλά λεφτά, όλα τα δημαρχεία.

Υπήρξε και ένα ταξίδι ιδιαίτερα επεισοδιακό.

Παραήταν επεισοδιακό. Πετάγαμε για Τορόντο μέσω Λονδίνου καλεσμένοι των Ηπειρωτών. Πάνω από την Ιταλία ο πιλότος ζήτησε ιατρική βοήθεια για ασθενή επιβάτη. Έσπευσα στο πιλοτήριο, όντας ο μόνος γιατρός στην πτήση και κλήθηκα να δώσω βοήθεια σε ένα βρέφος 9 μηνών, που μετέβαινε για εγχείρηση καρδιάς στο Λονδίνο, με τους γονείς του, μελανιασμένο και με δύσπνοια. Με προκάρδιες μαλάξεις και οξυγόνο βελτιώθηκε, γλυτώσαμε την κάθοδο στη Ρώμη, το παρέλαβε ασθενοφόρο στο Χήθροου και έμαθα ότι πήγαν όλα καλά. Όλα καλά για το μωρό, αλλά ο ήρωας-γιατρός; Ο ήρωας-γιατρός... συνελήφθη στο Χήθροου, διότι κάτι δεν άρεσε στο... διαβατήριό μου. Μετά από διαβουλεύσεις, βρέθηκα στο Τορόντο και ως ύποπτος, μετά από σήμα των Άγγλων, με κλείσανε στο τμήμα μετανάστευσης. Σε 20 λεπτά και μετά τη δέουσα συγγνώμη, αφέθηκα ελεύθερος.

Δεχτήκατε επίθεση για το Βιολογικό; Για ποιο λόγο;

Πρώτον, γιατί αρκετοί δεν γουστάρανε τον κομμουνιστή δήμαρχο και «επιβάλλονταν» να αντιδράσουν, «αντίδραση για την αντίδραση» δηλαδή και δεύτερον, κάποιοι άλλοι κινδυνολογούσαν ασύστολα λόγω άγνοιας και ξεσήκωναν τον κόσμο. Μέχρι που άκουσα πως τα κατσίκια θα γεννιούνται με δυο κεφάλια και άλλα τέτοια. Ήτανε μια δύσκολη περίοδος. Σας ομολογώ πως και εγώ ο ίδιος δέχθηκα επικίνδυνες επιθέσεις στο γραφείο μου. Επιβάλλεται να τονιστεί εδώ με σεβασμό, ότι αν δεν υπήρχε ο Στάθης Παπαβρανούσης³⁷ θα είχαμε μεγάλη δυσκολία να περαιώσουμε τη διαδικασία ανάθεσης του Βιολογικού. Ούτε η υπηρεσία είχε την τεχνογνωσία να το κάνει, ούτε και πανελλαδικά υπήρχε εμπειρία στον συγκεκριμένο τομέα. Χρειάστηκε να δουλέψει πολλούς μήνες προκειμένου να ολοκληρώσει την ανάθεση του διαγωνισμού, για να προβούμε στην ανακήρυξη του αναδόχου. Βέβαια, ηρωική αποδείχθηκε και η δουλειά της υπηρεσίας. Η ΔΕΥΑΙ, κυριολεκτικά «πετούσε». Κώστας Γιωτάκης, Θανάσης Κυριόπουλος και Γιώργος Γκεσούλης, νέοι επιστήμονες τότε και με τα βασικά στελέχη της εταιρίας, δώσανε τεράστιο αγώνα με όλους τους εργαζομένους, με όλες τις δυνάμεις τους. Τα στελέχη μας, έγιναν περιζήτητα σε όλη την Ελλάδα για να μεταφέρουν τις γνώσεις τους, σε όλα τα δημαρχεία. Παραδώσαμε πρότυπο επιχείρησης στο τέλος του '94.

Βοήθησαν οι πολιτικοί της περιοχής για να γίνει ο βιολογικός;

Ναι, βοήθησαν πολύ, και όχι μόνο οι ντόπιοι πολιτικοί, ούτε μόνο για τον βιολογικό. Αλλά εν προκειμένω για τον βιολογικό, ζητήσαμε και λάβαμε στήριξη και από τον τότε πρωθυπουργό Ανδρέα Παπανδρέου³⁸, και από τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης, Ευάγγελο Αβέρωφ. Επ' αφορμής, θυμάμαι σκηνές και διαλόγους που ανταλλάξαμε με τους δύο άνδρες. Ήταν 21^η Φεβρουαρίου, γιορτάζαμε τα Ελευθέρια της πόλης και πριν από το επίσημο δείπνο στο Ξενία, προς τιμήν του Ανδρέα Παπανδρέου, ζήτησα μια σύντομη συνάντηση μαζί του. Τον επισκέφτηκα στην σουίτα του και με ρώτησε: «δήμαρχε, τι θα πιούμε;». Έξι το απόγευμα ήτανε. Του λέω «πρόεδρε,

³⁷ Στάθης Παπαβρανούσης πολιτικός μηχανικός, μέλος επί χρόνια της διοίκησης του ΤΕΕ-τμήματος Ηπείρου και πρόεδρος της διοικούσας επιτροπής του, καθώς και δημοτικός σύμβουλος Ιωαννίνων, μέλος της διοίκησης της ΔΕΥΑΙ και της αναπτυξιακής εταιρίας «Ηπειρος ΑΕ». Διετέλεσε επίσης πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου.

³⁸ Ανδρέας Παπανδρέου: (1919-1996): Έλληνας πολιτικός, πανεπιστημιακός, ιδρυτής του ΠΑΚ κατά τη διάρκεια της χούντας και αργότερα, πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Διετέλεσε πρωθυπουργός της Ελλάδας για τρεις θητείες. Η εκλογή του το 1981 χαρακτηρίστηκε από το σύνθημα της «Αλλαγής», της πιο επιδραστικής εκλογικά διακήρυξης στην Ελλάδα.

μόλις ήπια καφέ». Μου απαντάει «τι καφέ μωρέ, κάτσε να πιούμε ένα σοβαρό ποτό». Έρχεται η Αγγέλα Κοκόλα, η γραμματέας του και του φέρνει ένα νεροπότηρο ούισκι. Ήπια δύο, στη μισή ώρα που μιλήσαμε. Μόλις το κλίμα χαλάρωσε, με ρωτάει γελώντας: «Για πες μου τώρα, τι θέλει το πόπολο»; Του απαντάω «πρόεδρέ μου, βιολογικό καθαρισμό θέλουμε». «Μη σε νοιάζει, θα πω του Τσοχατζόπουλου» μου απάντησε και όντως, επιλήφθηκε του θέματος άμεσα. Το ίδιο βράδυ, στο κατάμεστο Παλλάδιο, πραγματοποιήθηκε εορταστική συναυλία της τετράφωνης παιδικής χορωδίας του Δήμου υπό την διεύθυνση του σπουδαίου μουσικού Βασίλη Μαϊδάτση και της συζύγου Νίνας. Μετείχαν και τα παιδιά μου Δάφνη και Αχιλλέας. Με σολίστ στο πιάνο τον γιο μου, τραγούδησαν μεταξύ των άλλων, την «μπαλάντα του Αντρίκου» και με τον κόσμο όρθιο να χειροκροτεί, ο Παπανδρέου γύρισε προς το μέρος μου ενθουσιασμένος και μου έταξε έκτακτη οικονομική ενίσχυση. Λάβαμε σε μια εβδομάδα 7 εκ. δραχμές.

Σε άλλο περιστατικό, με τον Ευάγγελο Αβέρωφ, θυμάμαι το εξής: Η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων είχε ολοκληρώσει τη συντήρηση 100 φορητών εικόνων της Παναγίας και γίνονταν μια πολύ μεγάλη και εντυπωσιακή έκθεση στο ισόγειο του δημαρχείου. Ο Αβέρωφ ήθελε να έρθει να δει την έκθεση, αλλά κάποιος εγκάθετος έσπευσε να τον «ενημερώσει» πως δήθεν, δεν θα το δεχόμουνα. Μου μεταφέρθηκε άμεσα ευτυχώς, θύμωσα πολύ και τους διαμήνυσα: «σοβαρολογείτε ότι δεν θα δεχτώ τον Αβέρωφ, σαράντα χρόνια τοπικό βουλευτή, υπουργό και φίλο του πατέρα μου;» και ζήτησα να κανονιστεί άμεσα η συνάντηση. Ήρθε λοιπόν ο Αβέρωφ για την έκθεση, καθίσαμε στην κάτω αίθουσα, σ' ένα σαλονάκι στημένο επί τούτου, λόγω του προβλήματος υγείας που είχε και δεν μπορούσε να ανέβει σκάλες. Αφού τελειώσαμε την ξενάγηση της έκθεσης, ζήτησα τη βοήθειά του για την αποπεράτωση του βιολογικού. «Θα βοηθήσω ευχαρίστως. Μόλις φτάσω Αθήνα, θα κάνω δύο τηλέφωνα, στον Φλωράκη και στον Τσοχατζόπουλο, μου είπε». Ο Χαρίλαος ήταν ήδη ενήμερος. Ο Αβέρωφ κράτησε το λόγο του, κάνοντας ουσιαστική παρέμβαση.

Το ωραίο είναι ότι εκείνες τις μέρες είχαμε βάλει φαξ στο δημαρχείο και ήμουν πολύ περήφανος για το *απόκτημα*. Παίρνω λοιπόν τηλέφωνο στο υπουργείο Εσωτερικών και ρωτάω «έχετε φαξ να στείλω κάτι στον κ. υπουργό;». Μου απαντάει η γραμματέας «μόλις σήμερα βάλουμε!». Στέλνω λοιπόν το φαξ και σε πολύ λίγο, χτυπάει το τηλέφωνό μου. Ήταν ο Τσοχατζόπουλος. «Δεν μπορώ να μην ικανοποιήσω, το πρώτο αίτημα που παίρνω με φαξ», μου είπε και μάλιστα από την Ήπειρο τόπο καταγωγής της μητέρας μου. Όπερ και εγένετο.

Στήριξε όμως και η αντιπολίτευση την προσπάθεια του βιολογικού;

Πράγματι, ο Γιώργος Κωνσταντόπουλος³⁹, παρότι επικεφαλής της αντιπολίτευσης και «αντίπαλός μου» ενδιαφέρθηκε προσωπικά και βοήθησε διεξοδικά. Βρήκε τη νομοθεσία όπου αναφέρονταν τα προβλεπόμενα για τις άδειες βιολογικών και οτιδήποτε άλλο πάνω στο οποίο μπορούσαμε να στηριχτούμε. Καταρτιστήκαμε επαρκώς και τεκμηριωμένα πια, εκτός των άλλων, μπορούσαμε και να αναπτύσσουμε επιχειρήματα απέναντι στην έντονη κριτική που δεχόμασταν. Ο Κωνσταντόπουλος στήριξε την προσπάθεια, ακόμα και όταν κατηγορήθηκε από την ίδια του την παράταξη, ότι «βοηθάει τον Φίλιο». Στην πραγματικότητα, βοήθουσε την πόλη. Ο Γιώργος ασκούσε ήπια αντιπολίτευση και ενδιαφέρονταν να έχουμε πρακτικά αποτελέσματα. Εποικοδομητική στάση στη ΔΕΥΑΙ, όλα τα μέλη του συμβουλίου, Τσιρβές, Μαντζαβίνης και ο Γιώργος Φυραρίδης από την αντιπολίτευση. Βάρος σήκωσε ο Θανάσης Λέφας ως αντιπρόεδρος. Σημαντικά όμως, βοήθησαν και οι τοπικοί βουλευτές. Υποστηρικτής στα επιστημονικά θέματα ο καθηγητής Νίκος Μάργαρης, και ο καθηγητής του Μετσόβιου Πολυτεχνείου Ξανθόπουλος, ο οποίος ήταν και ο συντάκτης της προμελέτης του έργου. Στο πλευρό μας βρέθηκαν και όλοι οι παλιοί δήμαρχοι. Για την άδεια, χρειάστηκε από την πολιτεία και μια γεώτρηση 1000 και πλέον μέτρων μήπως και... υπερχειλίσει η εκροή. Άχρηστη πράξη, χαμένα λεφτά. Πολιτικά όμως βοήθησε στην εκτόνωση της κατάστασης.

Είναι και η εποχή του σχεδίου πόλης.

Έπρεπε να εφαρμόσουμε το σχέδιο πόλης που ήρθε με Διάταγμα, τον Μάιο του '87. Ήτανε ένα πρωτόγνωρο εργαλείο ο νόμος Τρίτση και έπρεπε να τον βάλουμε σε εφαρμογή. Ξεκινήσαμε από το 1983, τις διαδικασίες κατάρτισης του, με συμμετοχή πολιτών στις δεκάδες συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου. Να σημειώσουμε ότι τα 2/3 του δήμου δεν είχαν σχέδιο. Η πλειοψηφία των πολιτών, δεν μπορούσε να καταλάβει την φιλοσοφία του νόμου, που απαιτούσε να εκχωρήσεις μεν τμήμα της ιδιοκτησίας σου, για κοινόχρηστους χώρους, αλλά να αποκτήσεις οικόπεδο, άρτιο και οικοδομήσιμο, πολύ μεγαλύτερης αξίας. Η θητεία μου, το βρήκε έτοιμο, η πολλή δουλειά είχε γίνει από τον Τόλη. Στη συνέχεια, έπρεπε να λυθεί και το θέμα του νερού. Η τεχνολογία ήταν παλιά και τα προβλήματα πολλά. Αρχεί να πω

³⁹ Γιώργος Κωνσταντόπουλος: Πολιτικός Μηχανικός, με μετεκπαίδευση στη Γαλλία. Διετέλεσε μεταξύ άλλων πρόεδρος του ΠΑΣ Γιάννινα, αλλά και δημοτικός και νομαρχιακός σύμβουλος.

ότι μία διακοπή ρεύματος για δευτερόλεπτα, μπορούσε να προκαλέσει ρήξη των κεντρικών σωλήνων, λόγω της υδραυλικής πίεσης. Αυτό, ήτανε συχνό φαινόμενο, όμως για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά, χρειάζονταν η τοποθέτηση ενός πανάκριβου αντιπληγματικού συστήματος, όπως κι έγινε. Και μέσα σε όλα αυτά, για κακή μας τύχη, η πόλη επλήγη από την μεγάλη ανομβρία του 1988. Φανταστείτε, ότι η λίμνη «υποχώρησε» 30 μέτρα. Ήταν πρωτοφανές!

Σοβαροί αρωγοί σε όλη την προσπάθειά μας -θα ήτανε παράλειψη να μην τους αναφέρω- ήταν οι συνεργαζόμενοι αντιδήμαρχοι, Αλέκος Καμπέρης και Μιχάλης Κώτσης, που δούλεψαν με αυταπάρνηση ακολουθώντας κατά λέξη τις αρχές και το πρόγραμμα της παράταξης, δηλαδή την απόλυτη εφαρμογή, των όσων είχαμε εξαγγείλει προεκλογικά. Δεν συνέχισαν την πορεία τους στο δήμο, διαφωνούντες στην συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ.

1990: Η δεύτερη θητεία Φίλιου

Οι εκλογές του 1990 πέφτουν πάνω σε μια πολύ διαφορετική πολιτική συγκυρία, σε παγκόσμιο επίπεδο. Τι αλλάζει στα Γιάννενα;

Πλησιάζοντας το τέλος της πρώτης μου θητείας, από το φθινόπωρο του '89 μέχρι την άνοιξη του '90, έγινε η μεγάλη διάσπαση του ΚΚΕ. Ήτανε περίοδος ιδιαίτερα ταραγμένη και από τις εξελίξεις στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες. Τα γεγονότα και οι αλλαγές, ραγδαίες. Η διάσπαση του ΚΚΕ από την κορυφή μέχρι τη βάση, σήμαινε ότι όσοι διαφωνούσαν, έμπαιναν σε «μαύρη λίστα». Ήμουν ανάμεσα σε εκείνους που πίστευαν ακράδαντα ότι ήταν ιστορικό λάθος η δημιουργία της κυβέρνησης Τζανετάκη⁴⁰, καθώς και η διαδικασία των ειδικών δικαστηρίων. Προσωπικά, τάχθηκα κατά αυτής της πολιτικής, δημόσια.

Σε αυτοδιοικητικό επίπεδο τι γίνονταν;

Σε αυτοδιοικητικό επίπεδο, το '90 ξεπεράστηκαν οι κόντρες του '89 και υπήρξε θεαματική στροφή στις συνεργασίες ΣΥΝ-ΠΑΣΟΚ. Ενώ όμως τα είχανε βρει κεντρικά, στο σύνολο σχεδόν των δήμων, εκκρεμούσαν δύο συμφωνίες: Στην Πάτρα για τον Αντρέα Καράβολα⁴¹ του ΠΑΣΟΚ και στα Γιάννενα, για τη δική μου υποψηφιότητα. Οι πληροφορίες έλεγαν πως επειδή για την Πάτρα υπήρχε ένσταση από την Αριστερά για τον Καράβολα, καθυστερούσε και η συμφωνία στα Γιάννενα. Εκ των υστέρων αποδείχθηκε όμως πως το «αγκάθι» ήμουν πάλι εγώ και γι αυτό κρατούσαν σε αναμονή και τον Καράβολα. Τελικά ξεπεράστηκε κι έκλεισε το θέμα της υποψηφιότητάς μου.

⁴⁰ Κυβέρνηση Τζανετάκη (2/7/1989-12/10/1989): η περίοδος διακυβέρνησης από τη ΝΔ και τον ενιαίο ακόμα Συνασπισμό, στην πρώτη συνεργασία αριστερών και δεξιών ελληνικών κομμάτων με κύρια αποστολή της την «κάθαρση». Η ελληνική πολιτική σκηνή καταλαμβανόταν από το «σκάνδαλο Κοσκωτά», για το οποίο ζητήθηκαν ευθύνες από πρώην υπουργούς του ΠΑΣΟΚ, καθώς και από τον ίδιο τον πρώην πρωθυπουργό, Ανδρέα Παπανδρέου. Η περίοδος έμεινε στην ιστορία ως «βρώμικο '89», με κάθε πλευρά να δίνει το δικό της περιεχόμενο στον όρο.

⁴¹ Αντρέας Καράβολας: ο μακροβιότερος δήμαρχος Πάτρας, μηχανικός, υπηρέτησε για 16 χρόνια από το 1986, σε τρεις διαδοχικές και μια ακόμα θητεία, αργότερα.

Υπήρξε πάλι πρόβλημα με το ΚΚΕ;

Πάλι πρόβλημα με το κόμμα! Χαρακτηριστικό είναι, ότι σε ολομέλεια του τοπικού ΚΚΕ, στην αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου στην Δομπόλη, η εισήγηση που κατέβηκε έλεγε μεταξύ άλλων, το εξής τραγελαφικό: «Δεν θέλουμε να προτείνουμε Φίλιο, αλλά επειδή δεν μπορούμε να εξηγήσουμε στην κοινωνία το γιατί, θα τον προτείνουμε». Ακολούθησε όμως ψηφοφορία, όπου έλαβα το 87% και προτάθηκα. Με τη συνεργασία του ΠΑΣΟΚ και της ΕΑΡ, οι εκλογές εκείνες ήταν πολύ εύκολες. Όχι γιατί ο αντίπαλός μου τότε Γιώργος Κωνσταντόπουλος ήταν ευκαταφρόνητος, αλλά γιατί ως παράταξη πατούσαμε σε μια πολύ μεγάλη και σταθερή εκλογική βάση. Εδώ, να πούμε χαριτολογώντας πως ο Τάσος Παπασταύρος, παρά την κόντρα του με τον Κωνσταντόπουλο, προέβλεψε ότι δεν θα εκλεγώ, όπως επίσης προέβλεψε νωρίτερα ότι δεν θα διαλύονταν η Σοβιετική Ένωση. Ε, έγιναν ακριβώς τα αντίθετα.

Η Δεξιά πήρε πάλι το ποσοστό της...

Πήρε 43% και κάτι, από το οποίο ποτέ δεν έπεσε μέσα στην πόλη, όπως έχω ξαναπεί. Αλλά και η παράταξή μας ήταν πολύ συμπαγής, είχε δυναμική από νέα στελέχη που είχαν αρχίσει να δραστηριοποιούνται, με μεγάλη όρεξη για δουλειά. Πρέπει να πω εδώ ότι η έννοια της «ανεξάρτητης υποψηφιότητας» στην αυτοδιοίκηση δεν υπήρχε, συνεπώς τα ποσοστά των παρατάξεων ήταν άμεσα συνδεδεμένα με αυτά των βουλευτικών εκλογών. Ενδεχομένως να παρουσιάζονταν κάποιες μεμονωμένες εξαιρέσεις, ανεξαρτήτων υποψηφίων (κυρίως αντάρτες του ΠΑΣΟΚ), οι οποίες όμως επιβεβαίωναν τον κανόνα. Παρά τη συμφωνία κορυφών για συνεργασία ΣΥΝ-ΠΑΣΟΚ, η παράταξη στο μεταξύ είχε διευρυνθεί κι άλλο, με τη συμμετοχή του Κέντρου και της Χριστιανικής Δημοκρατίας (Νατάσσα Μπέγκα, Μιχάλης Φαρίδης) κ.α. Συγκροτήσαμε αρχές, πρόγραμμα και ψηφοδέλτιο, έγιναν συνελεύσεις με ευρύτατη συμμετοχή πολιτών προκειμένου να καθοριστούν τα προαναφερόμενα. Ήταν απαίτηση από τα στελέχη ΠΑΣΟΚ και ΣΥΝ και ειδικότερα από τον Ντίνο Σιάκαρη⁴². Να συμπληρώσω πως σε αυτή την φάση οικοδομήθηκαν ουσιαστικά και οι διαπροσωπικές μας σχέσεις. Η αλληλοεκτίμηση και η φιλία, διατηρούνται μέχρι σήμερα.

⁴² Κωνσταντίνος Σιάκαρης: γεννήθηκε το 1953 στα Γιάννενα, καθηγητής στη Φιλοσοφική Ιωαννίνων (τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας), διετέλεσε μέλος του ΠΑΣΟΚ και της ΔΗΜΑΡ, καθώς και δημοτικός σύμβουλος Ιωαννίνων για δύο θητείες, εκ των οποίων την περίοδο 1991-1994 ήταν και πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου.

Άλλαξε κάτι με την κυβέρνηση Μητσοτάκη στην αυτοδιοίκηση;

Όταν αναλάβαμε για δεύτερη φορά το δημαρχείο, η κυβέρνηση Μητσοτάκη που είχε εκλεγεί τον Απρίλιο λίγους μήνες πριν, δεν είχε δείξει ακόμα τις προθέσεις της για την αυτοδιοίκηση. Αργότερα, φάνηκε πως όχι μόνον δεν σκόπευε να κάνει αλλαγές σε θετική κατεύθυνση, αλλά αντιθέτως επέτεινε τον έλεγχο, δηλαδή δημιούργησε προϋποθέσεις ισχυρών παρεμβάσεων στα δημαρχεία, μέσω του υπουργείου Εσωτερικών. Να σημειώσω ότι στη χρονική αυτή περίοδο στο δήμο, στερηθήκαμε των υπηρεσιών πολλών και έμπειρων υπαλλήλων, λόγω μαζικών αποχωρήσεων από φόβο κατοχύρωσης σύνταξης. Κυριότερη απώλεια ο Σωτήρης Στάμος έμπειρος και ικανός, γνωστός από τη δράση του στον Ναυτικό Όμιλο για 30 χρόνια. Τον αντικατέστησε ο Βασίλης Ντέμος. Δεν μας διευκόλυne λοιπόν καθόλου η εν γένει κυβερνητική πολιτική και ενδεικτικό των προβλημάτων μας ήταν, πως ενώ η απογραφή του '91 κατέγραψε 79.000 κατοίκους στην πόλη, η επικαιροποίηση της πραγματοποιήθηκε το '93. Στο διάστημα μεταξύ του '91 και του '93 συνεπώς, έπρεπε να φροντίζουμε για πολύ περισσότερους κατοίκους, με σημαντικά λιγότερα χρήματα. Αντιμετωπίσαμε εκτός των άλλων και σοβαρό πρόβλημα μισθοδοσίας εργαζομένων. Με την επανεκλογή του ΠΑΣΟΚ το '93, δόθηκε εντολή στη ΔΟΥ να μας πληρώνει επί πιστώσει για τα λειτουργικά έξοδα. Ανακουφιστήκαμε οικονομικά. Να σημειώσω ότι το 1989 ο Γιώργος Γεννηματάς είχε ήδη κάνει μια βαθιά τομή. Ενοποίησε με νόμο τα έσοδα της αυτοδιοίκησης και άρχισε μια πορεία ανεξαρτησίας με τον Ν.1828. Οραματική πράξη. Εάν τότε είχε γίνει δεκτή η πρόταση της αριστεράς, για ειδικό τέλος 0,5% από το ΦΠΑ που ήταν 18% θα είχαμε λύσει για πάντα τα οικονομικά των δήμων, δηλαδή 0,5 οι δήμοι και 17,5 το κράτος. Η συζήτηση έγινε στην Αλεξανδρούπολη, στο συνέδριο της ΚΕΔΚΕ.

Τότε ήταν η πρώτη φορά ουσιαστικά που πέφτει το σύνθημα «αύξηση της καταγραφής πληθυσμού»;

Πράγματι, με την ευκαιρία της απογραφής του '91, το δημοτικό συμβούλιο διαπίστωσε ότι ενώ οι εγγεγραμμένοι στην πόλη ήταν μόνον 45.000, ο πραγματικός αριθμός ήταν διπλάσιος. Όμως, με τη θετική στάση και της αντιπολίτευσης και εφαρμόζοντας αρκετές δικές της προτάσεις, καταφέραμε να εγγράψουμε 79.000 κατοίκους. Η διαδικασία προέβλεπε «κυρώσεις» σε όσους δεν ήθελαν να απογραφούν στην πόλη τους. Οι Γιώργος Κωνσταντόπουλος και Ανδρέας Αναγνωστόπουλος⁴³ της αντιπολίτευσης, έπαιξαν καθοριστικό

⁴³ Εκπαιδευτικός, δημοτικός σύμβουλος το 1990, το 1994 και το 1998. Διετέλεσε πρόεδρος σε πολλές δημοτικές επιχειρήσεις.

ρόλο και στάθηκαν ανυποχώρητοι απέναντι σε αυτούς που δεν απογράφονταν εδώ. Η μέθοδος «δεν γράφεσαι στην πόλη; Θα πληρώνεις ακριβότερο νερό», ή «δεν θα γράψουμε το παιδί σου στον παιδικό», απέδωσε. Φαντάζει αυστηρή, αλλά για μας, ήταν απολύτως αναγκαία.

Τότε οι δήμοι δεν είχαν δικές τους οικονομικές υπηρεσίες. Πώς επιδρούσε αυτό στην οικονομική λειτουργία τους;

Είχε άμεση επίδραση, διότι οι δημοτικοί μας ταμειακοί υπάλληλοι, έπρεπε να στεγάζονται στην οικονομική εφορία στη Χατζή Πελερέν και να ελέγχονται από τον εκάστοτε έφορο. Ελάχιστοι δήμοι στην Ελλάδα είχαν ανεξάρτητη ταμειακή δομή. Με λίγα λόγια, οι πληρωμές και οι εισπράξεις του δήμου γίνονταν στην εφορία και ο δήμαρχος δεν μπορούσε να διαχειριστεί τις πιστώσεις του έξω από το γραφειοκρατικό, ασφυκτικό πλαίσιο της κεντρικής διοίκησης. Ενώ δηλαδή το δημαρχείο είχε χρήματα, δεν μπορούσε να τα διαθέσει σε λειτουργικές δαπάνες, επειδή διέφεραν οι κωδικοί του προϋπολογισμού και μόνον με υπογραφή του εφόρου, επιτρέπονταν η μεταφορά και διάθεση πιστώσεων. Ο έφορος δεν υπέγραφε εύκολα, διότι δεν ήθελε να φέρει την ευθύνη, με αποτέλεσμα να καθυστερεί η πληρωμή εργαζομένων αλλά και έργων. Το φαινόμενο αυτό το συναντούσαμε σε όλους τους περιφερειακούς δήμους, με κορύφωση τα επεισόδια στο υπουργείο Εσωτερικών, όπου δεκάδες δήμαρχοι διαπληκτίστηκαν άσχημα με τον τότε υπουργό εσωτερικών, Γιάννη Κεφαλογιάννη.

Ποια ήταν η σημαντικότερη εξέλιξη αυτής της θητείας;

Από το '90 και μετά, είχαμε την έκρηξη των ΔΕΥΑ. Μέχρι τότε οι περισσότερες παρέμεναν ανενεργείς στα χαρτιά και λίγες λειτουργούσαν πραγματικά σε όλη τη χώρα. Κάτι που έχει ενδιαφέρον εδώ, είναι ότι ο μεγαλύτερος δευτεροβάθμιος οργανισμός της τοπικής αυτοδιοίκησης, η Ένωση των ΔΕΥΑ όλης της Ελλάδας, δεν ήτανε απόφαση αυτοδιοικητικού οργάνου, αλλά δημιουργήθηκε, με πρωτοβουλία του τότε δημάρχου Λάρισας Αριστείδη Λαμπρούλη, μετά από απόφαση του πολιτικού γραφείου του ΚΚΕ! Για την στήριξή της ήμασταν πρωτεργάτες 20 συνολικά δήμαρχοι όλων των παρατάξεων. Η λειτουργία της ΔΕΥΑΙ απέδωσε σημαντικά κυρίως στο να απαλλάξουμε την λίμνη και την πόλη από τη ρύπανση των αστικών λυμάτων, που μέχρι τότε έρεαν ανεξέλεγκτα ή στους δρόμους ή στη λίμνη. Ήρθανε στη συνέχεια τα πρώτα ευρωπαϊκά προγράμματα, από το Β' ΚΠΣ (Κοινοτικό Πλαίσιο

Στήριξης) και πήραμε συνολικά 3,7 δις δραχμές, χρήματα που μας έλυσαν τα χέρια. Μας έδωσε αυτό το ποσό την ευχέρεια να επεκτείνουμε τα δίκτυα ύδρευσης-αποχέτευσης και έτσι, να εισπράξουμε ικανά ποσά από τις νέες συνδέσεις που μας βοηθούσαν στο να αποπληρώνουμε τα δάνειά μας. Δάνεια που έγιναν από ανάγκη, διότι έπρεπε να βάζουμε πολύ υψηλή συμμετοχή στην εκτέλεση των έργων. Μεγάλο τμήμα αυτού του συνολικού έργου, υλοποιήθηκε στην θητεία Γκλίναβου, με την παραπάνω χρηματοδότηση.

Τότε κάπου δημιουργείται και ένα από τα πρώτα μνημεία για το Ολοκαύτωμα

Σημειώνω με έμφαση τη δημιουργία ενός από τα πρώτα μνημεία στη χώρα, για το ολοκαύτωμα της δικής μας εβραϊκής κοινότητας. Το σχετικό μνημόσυνο τελέστηκε από κληθέντα προς τούτο ραβίνο και επιμνημόσυνη δέηση, από τον Μακαριστό Μητροπολίτη Ιωαννίνων και Έξαρχο Αλβανίας τότε, Θεόκλητο. Από τότε άρχισε πιο ανοιχτά ένας διάλογος στην πόλη για τα γεγονότα του 1944. Ακολούθησαν πολλές επιστημονικές ανακοινώσεις και έρευνες, που βοήθησαν στην αποκάλυψη σημαντικών στοιχείων της μαύρης εκείνης και τραγικής περιόδου. Δουλέψαμε όμως και φέραμε μεγάλες αλλαγές και βελτιώσεις των υποδομών, στις γειτονιές. Αναπλάστηκε το σύνολο σχεδόν των κοινοχρήστων χώρων της πόλης, δηλαδή πλατείες, σχολικές αυλές, παιδότοποι, έγιναν νέα σχολικά συγκροτήματα και ταυτόχρονα ενσωματώσαμε διοικητικά, τα Σεισμόπληκτα, το Τσιφλικόπουλο και την Ανθούπολη με ειδικό Διάταγμα. Διαμορφώσαμε επίσης Αμπελοκήπους, παραλίμνιο μέτωπο, Ζευγάρια, Καλούτσιανη. Ολοκληρώσαμε την κεντρική Λαχαναγορά, ανακατασκευάσαμε το παλιό Δημαρχείο, λειτουργήσαμε το Πνευματικό Κέντρο. Το αρχοντικό Πυρσινέλλα, στη συμβολή των οδών Αγγελικής Παπάζογλου και Παναγιώτη Αραβαντινού, μοναδικό δείγμα αρχιτεκτονικής 19ου αιώνα, υπό την επίβλεψη της μηχανικού μας Αναστασίας Πουλογιάννη, η αποκατάσταση της αστικής κατοικίας Τζαβέλλα. Η ανακαίνιση του ΚΕΚΩΠ το 1989, σε αθλητικό ξενώνα 50 κλινών, επέτρεψε αργότερα τη δημιουργία των εγκαταστάσεων κωπηλασίας, έργο 1,2 δις δραχμές για τους Μεσογειακούς Αγώνες, που είχε αναλάβει η χώρα μας και την μεγαλύτερη ανάπτυξη του αθλήματος στην πόλη μας.

Η χρηματοδότηση του Πνευματικού Κέντρου ήταν επεισοδιακή;

Ξεκίνησε το 1985 επί Τόλη, με χρηματοδότηση του δήμου και ταυτόχρονη ένταξη στον νόμο 1262. Φτάσαμε στο 1991 και το έργο ήτανε στη μέση διότι δεν ακούσανε οι πιστώσεις. Τότε, με παρέμβαση του προέδρου Καραμανλή και του Αρχιεπισκόπου Σεραφείμ, από τους οποίους μετά από ακρόαση, ζήτησα τη βοήθειά τους και πράγματι, εξασφαλίσαμε επιπλέον 40 εκ. δρχ. από το υπουργείο πολιτισμού. Υπήρχε υπόλοιπο 73 εκ. δρχ. στο υπουργείο, που όμως δεν μπορούσαμε να εισπράξουμε λόγω υπέρβασης του χρόνου ένταξης του έργου. Πήγα στη Βουλή, συναντήθηκα με το βουλευτή Ιωαννίνων, Θόδωρο Γεωργιάδη, πρώην δήμαρχο και «αλα μπρατσέτα», πήγαμε στο υπουργείο Οικονομικών.

Ο Γενικός γραμματέας ήταν Ηπειρώτης, τι καλύτερο να μας τύχει! Του εξηγούμε το πρόβλημα και τους λόγους καθυστέρησης και μας απαντάει: «σε ένα διαπαραταξιακό αίτημα, δεν μπορώ να αρνηθώ». Σε μια εβδομάδα, πήραμε τα χρήματα. Το Πνευματικό ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 1993, με πολύ δουλειά του συμβουλίου του και της αρχιτεκτόνισσας του δήμου Δήμητρας Ρογκότη, που είχε την επίβλεψη. Το εγκαινίασε ο τότε υπουργός Πολιτισμού, Θάνος Μικρούτσικος με συναυλία της Καμεράτας του Μεγάρου Μουσικής με διευθυντή τον Αλέξανδρο Μυράτ, παρουσία τού προέδρου του, Χρήστου Λαμπράκη, σε μια ασφυκτικά γεμάτη αίθουσα από συμπολίτες μας.

Πώς λειτουργούσε η δημοτική αρχή;

Θα μου επιτρέψετε τον αδόκιμο όρο, «παρεϊστικά», αλλά με τη θετική έννοια, του ενωτικού πολιτικού κλίματος. Μαζευόμασταν κάθε Σάββατο και κάναμε «πολιτική επιτροπή», έτσι ονομάζονταν. Καταφέραμε με αυτό τον τρόπο να πετύχουμε την συλλογικότητα, διότι ενώ ήμασταν δύο παρατάξεις σε ένα σχήμα, αυτή την ενότητά μας την αναδεικνύαμε και στην κοινωνία. Ήτανε δηλαδή εμφανές πως η δημοτική ομάδα εργάζεται αλλά και εκφράζεται ενιαία. Με αυτό τον τρόπο, πετύχαμε την ομαλή λειτουργία του δήμου. Όποια προβλήματα υπήρχαν, αμβλύνονταν από την συνεργασία και τις καλύτερες διαπροσωπικές σχέσεις. Δέκα το πρωί λοιπόν κάθε Σάββατο, βρισκόμασταν και συζητούσαμε εποικοδομητικά, τα διάφορα ζητήματα της πόλης. Συμμετείχαν οι αντιδήμαρχοι, ο πρόεδρος του συμβουλίου, ο διευθυντής του γραφείου μου Βασίλης Χουλιαράς, οι διευθυντές του δήμου και κάθε φορά κατά περίπτωση, καλούσαμε τους αρμόδιους συμβούλους και μέλη της παρατάξης, ανάλογα με το θέμα που θα συζητούσαμε και την εμπλοκή

τους σ' αυτό. Ήταν ένα όργανο πρωτοπόρο και διεξοδικό. Σε μια από αυτές τις επιτροπές, έχει μείνει ιστορική και μια ατάκα από τις πολλές, του Νικολάτου. Κάνει λοιπόν την εισήγηση του για το τεχνικό πρόγραμμα, και λέει: «Έχουμε αυτά τα έργα, θέλω τόσα χρήματα για πληρωμές, ασφαλτοστρώσεις, προμήθειες κ.λπ. λεπτομέρειες έχει η υπηρεσία». Κάθονταν όμως στα κάρβουνα, ήτανε εμφανές πως ήθελε να τελειώνει, διότι όπως είπε, είχε μια ανειλημμένη υποχρέωση. Μάλλον κάτι τον περίμενε. Μόλις πάμε να προχωρήσουμε στο δεύτερο θέμα, με εισηγητή τον Νίκο Ζαρμπαλά⁴⁴ για Πνευματικό Κέντρο, ΔΗΠΕΘΕ, Δημοτικό Ραδιόφωνο, λέει ο Σάββας το εξαιρετικό: «Εγώ τέλειωσα και φεύγω. Εσείς είστε του πνεύματος, κι' εγώ του οινοπνεύματος». Απαντήθηκε το ερώτημα μας. Ο Σάββας αποδείχθηκε ωστόσο η «ατμομηχανή» στα έργα της δεύτερης θητείας μου και κυρίως στις γειτονιές. Χάθηκε δυστυχώς στα τέλη του '94, πρόλαβε όμως και... ευλόγησε τον πολιτικό μου γάμο, Γενάρη του '94.

Οι άλλοι συνεργάτες;

Δεν μπορώ να μην εκθειάσω και τη δραστηριότητα των άλλων δύο αντιδημάρχων Βαμβέτσου και Ζαρμπαλά. Ο Στάθης Βαμβέτσος, γραφειοκρατικός κέρβερρος, παρακολουθούσε την υλοποίηση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου και της πολεοδομίας με θρησκευτική ευλάβεια, εμποτισμένος από την πειθαρχία του κόμματος! Έλεγε ουσιαστικά την υπηρεσία και κυρίως την πολεοδομία. Ο Ζαρμπαλάς, φορτωμένος με τα του πολιτισμού και της επικοινωνίας, κατάφερε να «κλείσει» σπουδαίους καλλιτέχνες, που ήτανε μεταξύ άλλων οι: Φίλιπ Γκλας, Βιμ Μέρτενς, Ρένη Πιττακή, Πάκο ντε Λουτσιά, Γκόραν Μπρέγκοβιτς, Γιαν Γκαρμπάρεκ. Όπως είναι εύκολα αντιληπτό, τα παραπάνω ονόματα πριν από 25 χρόνια ήτανε άπιαστο όνειρο να δεχτούν την πρόσκληση μιας μικρής επαρχιακής πόλης. Στο επικοινωνιακό καθιέρωσε την τακτική εβδομαδιαία συνάντηση με τους δημοσιογράφους και εκτάκτως όποτε χρειαζόταν. Τέλος, για το Ντίνο Σιάκαρη δεν έχω παρά να πω ότι η προεδρία του στο συμβούλιο και όχι μόνον, ήτανε παραπάνω από άψογη, αυτό που λέμε, «ευρωπαϊκών προδιαγραφών». Με αντιπρόεδρο τον Κ. Πέτσιο, με πολύ θετική παρουσία.

⁴⁴ Νίκος Ζαρμπαλάς: Γεννήθηκε το 1960 στα Γιάννενα, δημοσιογράφος στο επάγγελμα. Έγινε ο πρώτος αιρετός νομάρχης Ιωαννίνων το 1994, ενώ ήδη, είχε γίνει από τους νεαρότερους δημοτικούς συμβούλους, όταν εκλέχτηκε το 1982. Διετέλεσε νομάρχης μέχρι το 2002, οπότε και έθεσε υποψηφιότητα για δήμαρχος, ενώ αργότερα, ήταν υποψήφιος βουλευτής στα Γιάννενα με το ΠΑΣΟΚ.

Είχατε όμως και προβλήματα με αντιδημάρχους...

Πράγματι, μετά τις εκλογές Οκτωβρίου του '93 και την διάσπαση του Ενιαίου Συνασπισμού, σε ΚΚΕ και ΣΥΝ, οι κομματικές αντιπαραθέσεις μεταφέρθηκαν στον δήμο. Το ΚΚΕ απαιτούσε διατήρηση του Βαμβέτσου, ο ΣΥΝ δική του αντιδήμαρχο, την Αλίκη Παπαχρήστου. Τοποθέτησα «συμβιβαστικά» το γιατρό Γιάννη Τσιμογιάννη, ο οποίος παραιτήθηκε ένα μήνα μετά και αφού αρνήθηκαν και οι δύο πλευρές να βρούμε συμβιβαστική λύση, τελικά τοποθέτησα τον Δημήτρη Γιωτίτσα στα οικονομικά, αργότερα τον Χριστόφορο Δογορίτη και προς το τέλος της θητείας, τον Γιώργο Συρμακέση. Με τον Χριστόφορο, πρέπει οπωσδήποτε να διηγηθώ μια πράγματι σπαρταριστή ιστορία: Βρίσκομαι στο εξωτερικό για δουλειά του Δήμου και δέχομαι τηλεφώνημα του Δογορίτη, που ζητάει λύση για την κατεπείγουσα ανάγκη προμήθειας πετρελαίου θέρμανσης για τα σχολεία. Του έδωσα οδηγίες για λύση, μέσω των υπηρεσιών. Το απόγευμα μου εξήγησε αναστατωμένος ότι η υπηρεσιακή οδός θα μας έφερνε μια εβδομάδα πίσω και τα σχολεία έπρεπε να ζεσταθούν. Τότε, εγώ χαριτολογώντας είπα: «Πάρε τον Βαρδινογιάννη ρε Τόφη, τι άλλο να σου πω, από εδώ που είμαι;» και κλείσαμε. Το μεσημέρι της άλλης μέρας χαρούμενος, μου ανακοίνωσε ότι μίλησε μαζί του και πράγματι ο Βαρδινογιάννης, έστειλε δωρεάν δώδεκα τόνους και το πρόβλημα λύθηκε. Έμεινα κάγκελο.

Το Ρολόι το... μετακινήσατε;

Πρωταπριλιά του '92 αποφασίσαμε ένα εθιμοτυπικό αστείο. Πρωί-πρωί πρωταπριλιάς λοιπόν, ζώσαμε όλο το Ρολόι με ασπροκόκινη ταινία, αυτή που μπαίνει στα οδικά έργα, κουβαλήσαμε στρογγυλά δοκάρια, τάχα για να τσουλήσει επάνω τους το Ρολόι και αναρτήσαμε πινακίδα, «χρηματοδοτούμενο έργο από την Ε.Ε.- μεταφορά μνημείου». Είχανε ξαμοληθεί η αρχιτέκτονας Μαρία Χατζηαντωνίου, ο εργοταξίαρχης- εργοδηγός Άδωνις Γκρέστας, μαζί με υπαλλήλους του δήμου και εργάτες, να παριστάνουν ότι δουλεύουν προκειμένου να κυλήσουν το Ρολόι και να το πάνε στην αρχική του θέση, δεξιότερα 50 μέτρα από την σημερινή. Έγινε χαμός, μαζεύτηκαν εκατοντάδες πολίτες, να δουν τι γίνονταν! Δημοσιογράφοι ετοίμαζαν αναλυτικό ρεπορτάζ και πολίτες διαπληκτίζονταν μεταξύ τους, αναλόγως με την συμπάθειά τους ή μη, στο πρόσωπό μου. Άκουγες λοιπόν, «μα τι κάνει τώρα, ξοδεύει χρήμα για άχρηστα έργα, είναι με τα καλά του;» και οι υποστηρικτές από την άλλη για να με δικαιολογήσουν, «κάποιος λόγος θα υπάρχει, αυτό το παιδί κάνει όλα τα δύσκολα».

Έγιναν και άλλες ανάλογες φάρσες...

Ναι και ήταν οι εξής: στο πρωταπριλιάτικο πρωτοσέλιδο του «Ηπειρωτικού Αγώνα» φιγουράρισε τεράστια φωτογραφία του ξενοδοχείου Ακροπόλ, με αναρτημένο στην πρόσοψη το πορτραίτο του Ιωσήφ Στάλιν 4Χ6 μ. έργο εποχής του Χρήστου Δαγκλή. Η φωτογραφία ήταν αληθινή, αλλά του 1944, τότε που το Ακροπόλ ήταν έδρα του ΕΑΜ Ηπείρου. Το ρεπορτάζ από κάτω έλεγε: «ο Δήμαρχος σήμερα στις 6 το πρωί, το τοποθέτησε με προσωπική του εντολή, προκαλώντας την άμεση και οργισμένη αντίδραση του ΠΑΣΟΚ, το οποίο συγκάλεσε συνεδρίαση της νομαρχιακής του επιτροπής, τον εγκάλεσε και του ζητούσε να το κατεβάσει αμέσως, αλλιώς, θα άρει την υποστήριξή του. Και συνέχιζε το ρεπορτάζ: ο δήμαρχος επέμενε «να γίνει ό,τι θέλει, εγώ δεν το κατεβάζω» και πως μετά από άπειρες διαβουλεύσεις, τελικά υποχώρησε.

Ε, καταλαβαίνετε πως το τηλέφωνό μου χτυπούσε όλο το πρωί. Όπως επίσης δημιουργήθηκε ντόρος, όταν πρωταπριλιάτικα, τον επόμενο χρόνο,είχαμε βγάλει προκήρυξη ότι ενοικιάζεται η ισόγεια αίθουσα του δημαρχείου, για γκουρμέ εστιατόριο, εκεί που είναι σήμερα το δημοτικό συμβούλιο, λόγω οικονομικών δυσχερειών. Λάβαμε σας πληροφορώ, μέχρι και σφραγισμένες προσφορές.

1994: Ο Λευτέρης Γκλίναβος στο δημαρχείο

Τι ακριβώς έγινε στις εκλογές του 1994;

Θα ξεκινήσω από τα προσωπικά μου. Το '94, είχα ήδη συμπληρώσει δύο θητείες στο δημαρχιακό θώκο που είχαν αποδώσει σε μεγάλο βαθμό αυτά που επιθυμούσα. Αυτή η άποψη θεωρώ, πως δεν ήτανε μόνον δική μου, αλλά και των δημοτών μας. Επιπλέον, είχα πολλά χρόνια ασχολούμενος με την πολιτική. Όπως αντιλαμβάνεστε λοιπόν, η ανάμειξή μου με τα κοινά με κρατούσε πολλές ώρες μακριά από τους οικείους μου. Στην οικογένειά μου και ιδιαίτερα στα τρία παιδιά μου «χρωστούσα» ώρες οικογενειακής ζωής. Αυτές οι δυο θητείες όμως, είχαν και αντίκτυπο στο ιατρείο μου και την επαγγελματική μου δραστηριότητα. Είναι αλήθεια ότι διαχρονικά, οι γραμματείς του ιατρείου μου Μαίρη Κανδρέλη και μετέπειτα Εύη και Δήμητρα Γεροδήμου, Νεφέλη Μανδηλάρη αλλά και η κόρη μου Μυρτιά, στήριξαν με όλες τις δυνάμεις τους τη δουλειά μου, βοηθώντας ταυτόχρονα και την παράταξή μας στην προεκλογική βόσασα, όλων των περιόδων. Επίσης δεν έλειψαν ποτέ από την...βόσασα η Ντίνα Κράνου, η Ελένη Κόλλια, ο Γιάννης Κοττίκας ο Λέων Ροντογιάννης, ο Αλέξης Χαρίσης, ο Γρηγόρης Μηνόγιαννης, ο Πάνος Ευσταθόπουλος, η Βαγγελιώ, η Μαριάννα, η Νίκη, ο Γιώργος, ο Λεωνίδας και ο στρατηγός της οργάνωσης του εκλογικού αγώνα Παντελής Βαλεράς και κατά περιόδους Νιόνιος Ντακαλέτσης, Γιάννης Κράνος, Μενέλαος και Πέπη και Αλέκος Παπαδόπουλος. Ήτανε φυσικό λοιπόν να αντιμετωπίζω αρκετά θέματα και σ' αυτόν τον τομέα. Έτσι σκεφτόμουν σοβαρά το ενδεχόμενο της αποχώρησης. Είχα μάλιστα καταλήξει και στη σχετική δήλωση που θα έκανα και την είχα έτοιμη. Η παράταξη όπως είχε διαμορφωθεί, είχε πολύ ικανά στελέχη και μπορούσε να συνεχίσει κανονικά, με άλλον επικεφαλής.

Ωστόσο κατεβήκατε υποψήφιος τελικά...

Αρχικά υπήρξε η σκέψη, να κατεβούμε με τον Ντίνο Σιάκαρη και το είχα δηλώσει και δημόσια. Ο Ντίνος, εκτός των άλλων, ένας βαθιά δημοκρατικός άνθρωπος, κατά την άποψή μου ήτανε πολύ ικανός και κατάλληλος για να ηγηθεί. Δυστυχώς, η πρότασή μου δεν περπάτησε, διότι η παράταξη ούτε καν την συζήτησε. Τα διαβούλια, είχανε μεταφερθεί εκτός δημαρχείου, στα κομματικά παρασκήνια. Στην Χαριλάου Τρικούπη στον Κώστα Λαλιώτη,

και στα γραφεία του ΚΚΕ. Παράλληλα, ο Νίκος Ζαρμπαλάς, είχε ήδη προσανατολιστεί προς την αιρετή νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Έμελλε να γίνει ο πρώτος εκλεγμένος νομάρχης. Μαζί του, πήρε και ένα στελεχιακό κομμάτι της παράταξης τού ΠΑΣΟΚ από το δήμο. Με την διαφοροποίηση του κεντρικού πολιτικού σκηνικού, δηλαδή κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ, ΣΥΝ εκτός βουλής, ΠΟΛ.ΑΝ του Σαμαρά, ΝΔ ηττημένη, εμφανίζεται το φαινόμενο των πολλών, κομματικά κατευθυνόμενων ψηφοδελτίων. Προσωπικά, εκείνη την περίοδο είχα αποσυρθεί από την κομματική ιδιότητα του ΚΚΕ, όχι μόνον εγώ, αλλά και εκατοντάδες άλλα μέλη στα Γιάννενα και δεκάδες χιλιάδες πανελλαδικά. Σε πολλά όμως κόμματα παρατηρούμε τέτοιες διασπάσεις την εποχή που μιλάμε, διασπάσεις που ήταν αποτέλεσμα της παγκόσμιας ανακατάταξης, αλλά και της πολιτικής και ιδεολογικής σύγχυσης, που επακολούθησε. Εμφανίστηκαν λοιπόν φαινόμενα αδυναμίας συνεργασιών στην αυτοδιοίκηση, διότι όλοι περιχαράκωναν τις κομματικές τους δυνάμεις, ώστε να δουν πώς θα κινηθούν στο μέλλον. Στην λογική αυτή, σχηματίστηκαν στην πόλη επτά ψηφοδέλτια, ένα για κάθε πολιτικά οργανωμένο χώρο. Αυτή η συγκυρία με προκάλεσε να ανασύρω την παλιά μου σκέψη, για δημιουργία ανεξάρτητων δημοτικών κινήσεων και απέσυρα την πρόθεσή μου να μη συμμετέχω στις εκλογές. Είχα ανέκαθεν την πεποίθηση ότι οι δημοτικές κινήσεις έπρεπε να μην έχουν εξάρτηση από τα πολιτικά κόμματα, αλλά να συνθέτουν κοινωνικές δυνάμεις που συμφωνούν σε ιδέες και προγράμματα. Κατεβήκαμε λοιπόν ως ανεξάρτητη παράταξη, «Πολίτες για τα Γιάννενα» πήραμε 16% και την τρίτη θέση. Σαν παράταξη στον β' γύρο, ενώ δηλώσαμε ότι ελευθερώνουμε τους ψηφοφόρους μας σε κατά συνείδηση ψήφο, στην πραγματικότητα, κατά συντριπτική πλειοψηφία, στηρίξαμε την υποψηφιότητα Γκλίναβου. Ο Νίκος Ζαρμπαλάς στο μεταξύ εκλέχτηκε πρώτος αιρετός Νομάρχης, κερδίζοντας τον Λευτέρη Καλογιάννη στο β' γύρο. Στήριξα το Νίκο ανοιχτά τότε.

Πώς διαμορφώθηκαν οι παρατάξεις;

Ως εξής: Έξι κομματικές και μια ανεξάρτητη. ΝΔ Τάσος Παπασταύρος, ΠΑΣΟΚ Λευτέρης Γκλίναβος, ΠΟΛ.ΑΝ Νίκος Μακόπουλος, ΚΚΕ Λευτέρης Ζώλας, ΣΥΝ Ευριπίδης Βάσσος, ΝΑΡ Νίκος Ηλίας και ανεξάρτητος εγώ. Το έργο θα το ξαναδούμε ακριβώς ίδιο, 20 χρόνια μετά.

...ο Σιάκαρης δεν κατέβηκε καν.

Όντως, Το ΠΑΣΟΚ επέλεξε να στηρίξει, την υποψηφιότητα του Λευτέρη Γκλίναβου⁴⁵, ο οποίος είχε διατελέσει αντιδήμαρχος και δύο φορές βουλευτής του. Ο Γλίναβος εξελέγη, ξεκίνησε δυναμικά, προχώρησε στην εφαρμογή του προγράμματός του, η θητεία του όμως αντιμετώπισε προβλήματα εκ των έσω. Οι εσωτερικές τριβές φάνηκαν στον πρώτο χρόνο. Ήταν έντονες και δημιουργούσαν δυσκολίες στην διοίκηση. Αναγκάστηκε να αντικαταστήσει τον αντιδήμαρχο Σ. Πανταζή. Συχνά, βλέπαμε ανοιχτές δημόσιες συγκρούσεις, που υπέσκαπταν την ενότητα. Τα ίδια αυτά πρόσωπα, γίνονταν πολλές φορές αρνητικοί και απέναντι στην παράταξή μας. Έφθαναν σε σημείο να μην επιτρέπουν τόσο στον Γιώργο Μαρούφωφ⁴⁶ που ήταν δημοτικός μας σύμβουλος, όσο και σ' εμένα, να μετέχουμε σε κάποιο δημοτικό όργανο. Η στάση αυτή ορισμένων στελεχών κατά γενική ομολογία, ήταν και παραμένει το βασικό πρόβλημα αυτού του χώρου. Δεν βοηθούσαν δηλαδή στο να εφαρμοστεί η πολιτική συμμαχιών. Έβαζαν στην γωνία κομμάτια πολιτικά ή κοινωνικά της πόλης που επιθυμούσαν να μετέχουν στα κοινά αλλά και που ταυτόχρονα, ήτανε ικανά και με συγγενικές αυτοδιοικητικές απόψεις. Παρόλα αυτά όμως, η θητεία Γκλίναβου, με συμπαραστάτες αρκετούς συμβούλους, Β. Ζιάκα, Α. Φαρμάκη, Δ. Γιωτίτσα, Β. Συγκούνα, Τ. Δήμου, Β. Παππά, Γ. Συρμακέση, Β.Λάμπρη άφησε πίσω σημαντικά έργα και εμφανείς αλλαγές στην πόλη. Γενικός Γραμματέας ο Θανάσης Πατσούρας πρώην Διευθυντής νομαρχιακού ταμείου. Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα είναι οι διαπλατύνσεις των πεζοδρομίων και οι αισθητικές παρεμβάσεις στην Αβέρωφ, που μαζί και με την μεταφορά της Λαχαναγοράς στο Σταυράκι, άλλαξαν ριζικά το πιο επισκέψιμο κομμάτι της πόλης. Η Λαχαναγορά συγκεκριμένα, ήτανε έργο που είχε ολοκληρωθεί επί θητείας μου, με δουλειά μέρα νύχτα του Σάββα, του Β.Φίλου και του Σ.Δήμου, αλλά λειτούργησε στη θητεία Γκλίναβου. Ο ίδιος ο δήμαρχος, δούλευε σκληρά και ασχολούνταν προσωπικά με όλα σχεδόν τα ζητήματα του δήμου. Παράδειγμα ήταν η ΔΕΥΔΑ, την οποία παρέδωσε το '98 στον Τάσο Παπασταύρο υγιέστατη οικονομικά, εύρωστη και με πλούσιο τεχνικό έργο. Να σημειώσω ακόμα,

⁴⁵ Λευτέρης Γκλίναβος: Γεννήθηκε το 1935 στην Ηγουμενίτσα, οινοποιός, από πολύ παλιά γιαννιώτικη οικογένεια. Μεγάλωσε στα Γιάννενα και σπούδασε στη Γαλλία. Είναι ιδρυτικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ και βουλευτής του κόμματος το 1985 και το 1990. Εξελέγη δήμαρχος Ιωαννίνων το 1994, ενώ ήδη είχε και μια θητεία το 1982, ως δημοτικός σύμβουλος και αντιδήμαρχος.

⁴⁶ Γιώργος Μαρούφωφ: Γεννήθηκε στα Γιάννενα το 1951, αρχιτέκτονας, προϊστάμενος της Πολεοδομίας του δήμου Ιωαννίνων 1984-90, με μεταπτυχιακό και διδακτορικό στην πολεοδομία στο Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ. Εξελέγη δημοτικός σύμβουλος Ιωαννίνων τρεις θητείες, ενώ διετέλεσε άμισθος συνεργάτης την περίοδο '90-'94 και γενικός γραμματέας του δήμου την περίοδο 2010-14.

την ωραία διαμόρφωση του παραλίμνιου μετώπου, την αποκατάσταση του καμένου κτιρίου στον Κουραμπά, την ολοκλήρωση του κτιρίου της Πινακοθήκης με την επίβλεψη της Μαρίας Χατζηαντωνίου. Στο εσωτερικό του δήμου, να θυμίσω τη δημιουργία ταμειακής υπηρεσίας και την εφαρμογή του διπλογραφικού συστήματος. Στόχος τότε, του Αλέκου Φαρμάκη, αρμόδιου αντιδημάρχου. Το νοικοκυριό του δήμου, ήτανε θέμα αρχής για τον Γκλίναβο και επέμεινε πολύ σ' αυτό. Το πέτυχε σε μεγάλο βαθμό.

Πώς έγινε η «μεταγραφή» του Σπύρου Ντάκης;

Δεν έλειψαν όμως, όπως προείπα, οι ενδοπαραταξιακές συγκρούσεις, που πολύ συχνά μεταφέρονταν και στην αίθουσα συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου. Σε μια από αυτές, ο Σπύρος Ντάκης, διαφωνώντας ανοιχτά με την παράταξή του, αποχώρησε με έναν πρωτόγνωρο και ξεχωριστό τρόπο. Στην κορύφωση της ενδοπαραταξιακής διαφωνίας τους, πήρε την καρέκλα, ήρθε δίπλα μου και δήλωσε προσχώρηση στην παράταξη μας. Μείναμε άφωνοι. Ήθελε πολλά κότσια για να γίνει κάτι τέτοιο και ο Σπύρος τα είχε! Έκτοτε δεν χωρίσαμε πολιτικά, ποτέ.

1998: Ο Τάσος Παπασταύρος εκλέγεται δήμαρχος

Το 1998 ο δήμος αλλάζει «στρατόπεδο».

Είχαμε συνηθίσει όλα τα προηγούμενα χρόνια, χάριν μιας «πολιτικής ευελιξίας» μεταξύ των κομματικών χώρων, παρά τις όσες δυσκολίες είχανε οι συνεργασίες, να κυριαρχούν στο δήμο οι λεγόμενες «δημοκρατικές δυνάμεις», ακόμα και όταν επικρατούσε αυστηρή κομματική κάθοδος. Οι καιροί όμως αλλάζουνε... Ο Τάσος Παπασταύρος για τη ΝΔ, παρά τη μη εκλογή του το '94, επανήλθε διεκδικώντας το αξίωμα το οποίο και έλαβε, ως επικεφαλής της «Ανεξάρτητης Δημοτικής Πρωτοπορίας». Εξέφρασε έντονη επιθυμία να εκλεγεί δήμαρχος, παρότι ενδοκομματικά είχε έρθει σε σύγκρουση με τον Γιώργο Κωνσταντόπουλο, σύγκρουση που όμως ξεπεράστηκε. Κέρδισε στον δεύτερο γύρο, ο οποίος χαρακτηρίστηκε από τη μεγάλη αποχή, πλέον του 40%, των ψηφοφόρων. Αυτοί οι ψηφοφόροι ήτανε και του ΠΑΣΟΚ, κυρίως όμως ήταν της Αριστεράς. Δεν έβρισκαν έκφραση σε κανένα από τα δύο ψηφοδέλτια, που διεκδικούσαν τη δημαρχία στον β' γύρο και απείχαν, δηλώνοντας με αυτό τον τρόπο την διαφωνία τους. Η στάση αυτών των ψηφοφόρων στέρησε από τον Γκλίναβο μια δεύτερη θητεία. Να θυμίσω ότι ήταν υποψήφια δήμαρχος υποστηριζόμενη από το ΚΚΕ, η πρόωρα χαμένη Μαίρη Παντελή, πρόεδρος του Φαρμακευτικού Συλλόγου τότε, έλαβε 3%. Η δική μας παράταξη σταθερά, τρίτη, με σχεδόν 24% ποσοστό και 4 συμβούλους.

Υπήρξαν και καινούργια σχήματα και ψηφοδέλτια

Στις εκλογές αυτές του '98, πρωτοεμφανίζεται ως υποψήφιος δήμαρχος, ο Τάκης Παρλαπάς⁴⁷, εκφραστής του αστικού συντηρητικού χώρου. Πήρε 10%, δημιουργώντας κατά έναν τρόπο «ανάχωμα» των προς εμένα ψήφων. Κράτησε δηλαδή ένα αστικό κομμάτι του εκλογικού σώματος που με ψήφιζε κατά παράδοση. Αλλά κράτησε και ψήφους από τον Παπασταύρο. Στον αντίποδα, ο Κώστας Πέτσιος⁴⁸, προερχόμενος από την «Ανεξάρτητη Δημοτική Πρωτοπορία», παλιός αυτοδιοικητικός και μετέπειτα πρόεδρος του

⁴⁷ Δημήτρης Παρλαπάς (1928-2014): οφθαλμίατρος, διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος, καθώς και σε άλλες θέσεις, σε διάφορες θητείες στο δήμο Ιωαννινών.

⁴⁸ Κώστας Πέτσιος: γεννήθηκε το 1935 στα Γιάννενα, βιομήχανος, για χρόνια πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου Ηπείρου, ιδρυτικό μέλος της Τράπεζας Ηπείρου, πρόεδρος για χρόνια στην «Μέριμνα».

Περιφερειακού Συμβουλίου, συμάχησε μαζί μου. Οι δυο μας προσπαθήσαμε να πείσουμε τον Τάκη Παρλαπά να κατεβάσουμε ενιαίο ψηφοδέλτιο. Ο Τάκης έβαλε τον όρο ότι αν εκλεγούμε, θα ασκήσει το δημαρχιακό αξίωμα τουλάχιστον για ένα χρόνο. Προσπαθήσαμε να του εξηγήσουμε με ειλικρινή τρόπο το σκεπτικό μας. Κατά την άποψή μας, αν σε κοινή κάθοδο έμπαινε επικεφαλής με σκοπό να θητεύσει στην αρχή της τετραετίας, δεν θα είχε προϋποθέσεις εκλογής, διότι δεν θα μας ψήφιζαν οι αριστεροί ψηφοφόροι, αν «του παραχωρούσα» τον τελευταίο χρόνο θητείας, δεν μπορούσαμε να του διασφαλίσουμε ότι οι εσωπαραταξιακές διαδικασίες θα τον ενέκριναν για δήμαρχο. Με λίγα λόγια, δεν ήτανε καθόλου σίγουρο ότι οι σύμβουλοι της παράταξης θα το στήριζαν για δήμαρχο. Αυτές οι συμφωνίες κατά κανόνα, ανακοινώνονται στο σώμα «κατόπιν εορτής», θα έπρεπε δηλαδή να γίνουν στα κρυφά και δεν ήτανε έντιμο για καμία πλευρά. Επιπλέον, τι θα έλεγα εγώ παραιτούμενος; Πώς θα δικαιολογούσα την κίνηση αυτή και την «τράμπα» στη θέση του δημάρχου; Του αντιπροτείναμε λοιπόν την προεδρία του Δημοτικού Συμβουλίου ή κάποια αντιδημαρχία. Δεν τα βρήκαμε και τελικά, τράβηξε ο καθένας το δρόμο του.

Και η δημοτική αρχή πάντως, δεν πέρασε ήσυχες μέρες

Υπήρχαν πολλές διαμάχες και αντιδράσεις, για διάφορα ζητήματα. Η πρώτη ρήξη εμφανίστηκε άμεσα, λίγο πριν την εκλογή του προεδρείου. Ο Παπασταύρος, εμφανώς πιεζόμενος από τρίτους της παράταξής του, επιχείρησε να πείσει τον Χρήστο Μαντά⁴⁹, το γιατρό, πολύ κοντινό του άνθρωπο αλλά και πρώτον σε σταυρούς, να μην διεκδικήσει την προεδρία του Δημοτικού Συμβουλίου. Πάρα ταύτα, ο Μαντάς επέμεινε και εξελέγη. Χάθηκε πρόωρα, εξαιρετικός πρόεδρος και καλός άνθρωπος, είχαμε συνυπηρετήσει γιατροί στην αεροπορία.

Ο Παπασταύρος, πρωινός-πρωινός όπως πάντα, με δεξί χέρι το Νώντα Ριστάνη⁵⁰, δούλευαν ασταμάτητα. Ο Ριστάνης ήτανε η «λοκομοτίβα», κρατούσε όλο το οργανωτικό κομμάτι και τα αποτελέσματα, ήταν ορατά. Δυνατοί βοηθοί οι Βαγγέλης Γκόλας, Νίκος Γερασιμίδης Κώστας Λαδόπουλος, Ανδρέας Σταύρου. Στο γραφείο του ήταν οι Πάνος Θώμος, Γιάννης Μπέλλος. Γενικοί

⁴⁹ Χρήστος Μαντάς (1944-2009): γιατρός, διδάκτορας του ΑΠΘ, επί χρόνια πρόεδρος των γιατρών του ΙΚΑ στα Γιάννενα και πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου Ιωαννίνων. Χρημάτισε δημοτικός σύμβουλος και μέλος διοίκησης δημοτικών επιχειρήσεων, πρόεδρος και αντιπρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου.

⁵⁰ Επαμεινώνδας Ριστάνης: γεννήθηκε το 1942 στο Μολυβδοσκέπαστο. Καθηγητής φιλόλογος, διετέλεσε διευθυντής σχολείων και αιρετός εκπρόσωπος των εργαζόμενων σε υπηρεσιακά συμβούλια. Το 1994 εκλέχτηκε δημοτικός σύμβουλος και στη συνέχεια, χρημάτισε αντιδήμαρχος και μέλος διοίκησης δημοτικών επιχειρήσεων.

Γραμματείς ο Νίκος Πολίτης και ο Κώστας Ευθυμιάδης. Πρέπει να πούμε ότι ο Παπασταύρος είχε άλλη κουλτούρα ως δήμαρχος. Μια απόδειξη είναι ότι ασχολήθηκε πολύ και προσωπικά με το στήσιμο της πινακοθήκης, την αισθητική δρόμων και πάρκων και παρά την ανεξήγητη αντιπάθεια που είχε για τα ευρωπαϊκά προγράμματα, μπήκε δυνατά και σε αυτά. Συνεργάζονταν με τις άλλες παρατάξεις, έπαιρνε υπόψη τη γνώμη τους και συχνά εφάρμοζε και τις προτάσεις τους. Δεν ήταν υπερόπτης, αλλά αντίθετα ένας ανοιχτός άνθρωπος. Έβγαινε κι έπινε τα ποτάκια του παρέα με τους συμβούλους. Το χιούμορ και η φιλική του διάθεση, αποτυπώνονταν και στις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου. Έλεγε για παράδειγμα σε μια τοποθέτησή του κάτι εντελώς ανέφικτο έως ουρανοκατέβατο, και από απέναντι ο Μαρούφωφ τού έκανε νοήματα. Ο δήμαρχος, απαντούσε από το προεδρείο χαμογελώντας: «Καλά, καλά, θα το ξαναδούμε αργότερα αυτό» και το συμμαζέυε, χωρίς να προκαλεί εντάσεις.

Τέλος, να θυμίσω πως ήτανε εκείνος που προκήρυξε την επέκταση του βιολογικού σε τριτοβάθμιο και ξεκίνησε το έργο για το μεγάλο πάρκινγκ της πλατείας. Βέβαια, κάθε φορά που θέλαμε να τον στριμώξουμε για τα έργα, απαντούσε με το σταθερό σλόγκαν «μπροστά στην κοσμογονία τι έχετε να πείτε». Στα μισά της θητείας Παπασταύρου, άλλαξε ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου και τη θέση πήρε ο Νίκος Γκόντας, μέχρι τότε αντιδήμαρχος. Ήτανε πλέον φανερό, ότι δεν θα συνέχιζε για άλλη δημοκρατική θητεία και τη σκυτάλη έπαιρνε ο Νίκος Γκόντας.

2002: Η πρώτη εκλογή του Νίκου Γκόντα

Οι εκλογές του 2002 επεφύλασσαν αγωνιώδη εξέλιξη και τις δύο Κυριακές

Έχοντας ήδη πάρει το «δαχτυλίδι» της αρχηγίας από τον Τάσο Παπασταύρο, προτάθηκε οριστικά, μετά από ολομέλεια της παράταξης, που έγινε εκείνο τον Ιούνιο στο Γιαννιώτικο Σαλόνι. Με την έντονη υποστήριξη επιχειρηματικών κύκλων της πόλης, φαινόμενο, που για πρώτη φορά εμφανίζονταν τόσο δυναμικά στον χώρο της αυτοδιοίκησης στην πόλη μας, μπήκε στη μάχη. Ήταν νεός, γνωστός δικηγόρος, με θητεία στα κοινά ως υποψήφιος σύμβουλος το '86 και αιρετός πλέον, το '94 και το '98. Όλα λοιπόν τα παραπάνω λειτούργησαν ενισχυτικά για την εκλογή του παρουσία.

...και από την άλλη πλευρά, υπήρχε διχασμός

Στην δική μας πλευρά τώρα, της αντιπολίτευσης, η σύγκρουση των δύο ψηφοδελτίων Ζαρμπαλά-Φίλιου ήταν αναμενόμενο ότι θα μείωνε τη δύναμη και των δυο μας, καθώς αναλώνουμε πολύτιμο προεκλογικό και πολιτικό χρόνο στις μεταξύ μας τριβές. Αποτέλεσμα ήταν να διασπάται το πιο δυναμικό κομμάτι του εκλογικού σώματος των Ιωαννίνων, κάτι που όπως αντιλαμβάνεστε, απέβαινε επ' ωφελεία της συντηρητικής πλευράς. Αν κάτι κατά την γνώμη μου δεν αξιολόγησε σωστά ο Ζαρμπαλάς, είναι ότι η υποψηφιότητά του, ακόμα και αν περνούσε στο δεύτερο γύρο, δεν θα κέρδιζε. Αυτή η άποψή μου δεν πρέπει να εκληφθεί ως «εκ των υστέρων προφητεία» ή αυθαιρεσία. Εξηγείται πολιτικά και το είχαμε κουβεντιάσει αυτό. Το σταθερά μεγάλο κομμάτι της αριστεράς, είχε κουραστεί να αποτελεί τσόντα, στις επιλογές του ΠΑΣΟΚ, ήθελε πιο ισχυρό ρόλο, πιο ανεξάρτητη τοπική πολιτική, πιο αντισυστημική στάση. Η άλλη παράμετρος ήταν η υποψηφιότητα Σπύρου Εργολάβου, που δεν μπορούσε να μετρηθεί με ακρίβεια, γιατί υποστηριζόταν και από το ΚΚΕ, όσο και αν φαντάζει περίεργο.

Γιατί συνέβαινε αυτό και τι άλλαξε στην περίπτωση της δικής σας υποψηφιότητας;

Μερίδα του ΠΑΣΟΚ χτύπησε αλύπητα και άδικα τον Νίκο Ζαρμπαλά και όχι μόνον δεν το στήριξε, αλλά τον υπονόμωσε κιόλας. Τον κατηγορούσε ότι έγινε «κρατικοδίαιτος, επαγγελματίας της πολιτικής». Είναι γεγονός

πως ο Νίκος είχε απομονωθεί κάπως, εργάζονταν όμως με απόλυτη προσήλωση, στη Νομαρχία. Η ανιδιοτελής προσφορά του ωστόσο, στον χώρο του ΠΑΣΟΚ, δεν μπορεί και δεν πρέπει να αμφισβητηθεί, όπως αντίστοιχα και η προσφορά του, των οκτώ χρόνων στην Νομαρχία.

Μιλήσαμε πολύ μεταξύ μας καθώς προσπαθούσε να με πείσει ότι έχει την στήριξη της συντριπτικής πλειοψηφίας του ΠΑΣΟΚ. Προσπάθησα να τον μεταπείσω. Δεν το κατάφερα και κατεβήκαμε χωριστά. Ήταν όμως και παραμένει φίλος μου, δουλέψαμε χρόνια μαζί, με ειλικρινή συνεργασία. Από την άλλη, σε ό,τι αφορά την υποψηφιότητά μου, πρέπει να τονίσω πως η προσχώρηση του Λευτέρη Γκλίναβου στη δική μας παράταξη, ήτανε πολλή σημαντική αλλά συγχρόνως, αποδυνάμωνε την υποψηφιότητα Ζαρμπαλά, διότι ένα μη ευκαταφρόνητο κομμάτι του ΠΑΣΟΚ θα στήριζε Γκλίναβο και τους συνεργάτες του. Εδώ να σημειωθεί πως η πρωτοβουλία του Λευτέρη, πρωτόγνωρη για τα τοπικά δεδομένα και πολιτικά ώριμη, ήθελε πράγματι πολύ κουράγιο. Η κίνησή του αυτή, έδωσε στην παράταξή μας μεγάλη ώθηση. Έφτιαξε κλίμα. Το πέραςμα της «Συνεργασίας Πολιτών» στον β' γύρο, έναντι του Ζαρμπαλά, κρίθηκε με μια διαφορά μόλις 50 ψηφοδελτίων, κάτι που εξηγείται μεν πολιτικά, αλλά σίγουρα έπαιξε τον ρόλο της και η τύχη. Ζαρμπαλάς και εγώ, συγκεντρώσαμε μαζί 49%. Έτερος υποψήφιος Νίκος Ηλιάς.

Τελικά, ο Γκόντας εκλέχθηκε για λίγες ψήφους.

Πράγματι, η β' Κυριακή εξελίχθηκε σ' ένα απίστευτο θρίλερ και χάσαμε για 481 ψηφοδέλτια, συνολικά σε όλη την πόλη. Οι ανατροπές εναλλάσσονταν, ψήφο την ψήφο και τμήμα το τμήμα. Παρά την στεναχώρια της ήττας για την μικρή διαφορά, είχα μέσα μου την πεποίθηση πως ένας νέος άνθρωπος και νομικός όπως ο Γκόντας, θα μπορούσε να σταθεί καλά στον δήμο. Βέβαια να πούμε εδώ, πως προκειμένου να μην εκλεγώ, βάλανε το δαχτυλάκι τους και οι «γνωστοί άγνωστοι», διότι τα εκατοντάδες λευκά του β' γύρου, σε συγκεκριμένα διαμερίσματα, μόνον τυχαία δεν ήτανε. Βέβαια εάν μελετήσει κανείς προσεκτικά το β' γύρο, θα διαπιστώσει και μετακίνηση των ψηφοφόρων του ανθυποψηφίου μας Σπύρου Εργολάβου προς την Δημοτική Πρωτοπορία. Έτσι είναι το παιχνίδι της εξουσίας, πολλές φορές παίζεται στο παρασκήνιο.

Τα συγχαρητήρια εκείνης της βραδιάς, ήτανε και η τελευταία φορά που βρεθήκατε τόσο κοντά με το Νίκο Γκόντα;

Καταρχάς, ήτανε δεδομένο ότι θα τον συνέχαιρα, εφόσον νίκησε. Το έκανα άλλωστε και στην επόμενη εκλογή του το 2006. Επισκεπτόμενος το εκλογικό του κέντρο εκείνο το βράδυ λοιπόν, συνέβη το εξής περιστατικό: Είχε ήδη προηγηθεί η δήλωσή μου ότι χάσαμε και ειδοποιήσαμε ότι πηγαίνουμε να τους συγχαρούμε. Επειδή όμως, όπως προείπα, η μάχη κρίθηκε ψήφο την ψήφο, κάποιοι άνθρωποι του περιβάλλοντος του Νίκου Γκόντα, θεώρησαν την επίσκεψή μου κόλπο. Ότι δηλαδή είχα την πληροφορία πως έχω κερδίσει οριακά και προκειμένου να τον πικάρω, πηγαίνω να ανακοινώσω την νίκη μου, στις κάμερες, μπροστά στο εκλογικό του κέντρο. Αν ήτανε ποτέ δυνατόν! Καθυστέρησαν έτσι την εμφάνισή του για αρκετή ώρα, αλλά τελικά χαιρετηθήκαμε. Συναντηθήκαμε πολλές φορές, πριν αναλάβει και μετά. Συζητήσαμε για τον δήμο και την πόλη. Στην πορεία αυτή η επαφή μας, σιγά-σιγά διεκόπη. Ήταν πολλές οι πολιτικές διαφορές μας, στρατηγικής και τακτικής.

Πώς κρίνετε αυτή τη δημαρχιακή περίοδο;

Στη θητεία του έγινε μια σειρά έργων που παραμένουν χρήσιμα για την πόλη. Η παραλίμνια περιοχή, η οδός Γαριβάλδη και τα παλιά σφαγεία, η Γεννηματά, η Κενάν Μεσαρέ το πάρκινγκ και το Ξενία, παρότι για το τελευταίο, είχαμε τότε και έχουμε ακόμα διαφορετική άποψη. Όλα τους διόλου ευκαταφρόνητα, που μαζί με την ολοκλήρωση του βιολογικού, πρόσθεσαν στην πόλη. Μεγάλο λάθος εκείνης της περιόδου, αποτέλεσε η αλλαγή της οργανωτικής δομής στη ΔΕΥΑΙ. Η αλλαγή αυτή δυσκόλεψε την επιχείρηση, επειδή δεν υπήρχε πλέον η δυνατότητα να ελεγχθεί η οικονομική και τεχνολογική της πορεία. Το συμβούλιο της ΔΕΥΑΙ αποφάσισε και μετέτρεψε τη «διοικητική πυραμίδα» που υπήρχε μέχρι τότε, σε «επίπεδη» διοίκηση, με ένα γενικό διευθυντή και προϊσταμένους κάτω από αυτόν, οι οποίοι επικοινωνούσαν με...αλληλογραφία. Αυτό προκάλεσε επιβράδυνση και υστέρηση στην παρακολούθηση της δουλειάς, αδυναμία στην αφομοίωση της καλπάζουσας τεχνολογίας και τεχνογνωσίας για διοικητική βελτίωση και παρακολούθηση της ψηφιακής εξέλιξης. Μεγάλο λάθος επίσης θα αποδεικνυόταν και η επιχειρούμενη ιδιωτικοποίηση της ΔΕΥΑΙ. Η είσοδος της επιχείρησης στο χρηματιστήριο αποτελούσε προεκλογική τους εξαγγελία, την ώρα που σε όλη την Ελλάδα οι δήμαρχοι, ανεξαρτήτως πολιτικής ταυτότητας, τάσσονταν υπέρ του κοινωνικού ελέγχου των ΔΕΥΑ και της

διαχείρισης του νερού. Γενικότερα στην Ευρώπη, το νερό είναι υπό κοινωνικό έλεγχο, και όπου συνέβη το αντίθετο, προέκυψαν σοβαρά προβλήματα. Ο Νίκος Γκόντας, θέλοντας να επιβάλλει την πολιτική του παρουσία, στο χώρο της Νέας Δημοκρατίας, από την οποία σημειωτέον δεν προέρχονταν, εφάρμοσε πολιτική πυγμής. Αυτό που απέπνεε λοιπόν, τον κατέστησε εν τέλει πολύ αρεστό στο χώρο. Παρά το γεγονός ότι η καθημερινή ενασχόληση στο δημαρχείο ήταν μικρή, γρήγορα ανέπτυξε έναν ισχυρό μηχανισμό, με ισχυρό στήριγμα τον έμπειρο Γενικό Γραμματέα του Κώστα Βήγα. Επιτελείο που προωθούσε αντ' αυτού την πολιτική του. Την τακτική του αυτή την συναντούσαμε και στα δημοτικά συμβούλια, όπου πολλές φορές ήταν απροετοίμαστος. Χάρη στο ισχυρό επικοινωνιακό επιτελείο που είχε αναπτύξει, ηγεμόνευε στα ΜΜΕ και συντηρούσε μια αίσθηση απόλυτου ελέγχου. Οι «καρποί» αυτής της τακτικής απέδωσαν και στις επόμενες εκλογές του '06, που με τον αέρα του παντοδύναμου κέρδισε με ένα 48% απευθείας από τον πρώτο γύρο.

2006: Εκλογή από την πρώτη Κυριακή

Πώς φτάσατε στο «διχασμό» του 2006;

Ενώ πλησίαζαν οι εκλογές του '06, άνοιξε πάλι η συζήτηση για τις υποψηφιότητες της προοδευτικής παράταξης. Ο Νίκος Ζαρμπαλάς, με τον τρόπο που έχασε το '02, ήτανε κατά την γνώμη μου πολύ δύσκολο να θελήσει ξανά να πάρει μέρος. Από την άλλη η δική μας παράταξη, η «Συνεργασία Πολιτών», με βάση το αποτέλεσμα του '02, αποτελούσε μια υπολογίσιμη δύναμη που μπορούσε με συμμαχίες να διεκδικήσει εκ νέου και σοβαρά τη δημαρχία. Ξεκίνησε λοιπόν η συζήτηση με το ΠΑΣΟΚ ώστε να συγκροτηθεί μια δύναμη μεγάλη, στα πρότυπα του '90, για να μπορέσει να κερδίσει το Νίκο Γκόντα, ο οποίος το '02 είχε πάρει 44,7% στον πρώτο γύρο. Και εκείνη την χρονική συγκυρία είχε και υπέρ του το νόμο της ΝΔ, που θεσπίστηκε μόνον για εκείνη την εκλογική περίοδο και επέτρεπε την απευθείας εκλογή όποιου συγκέντρωνε πάνω από 42% και ήταν πρώτος στον α' γύρο, κάτι που ασφαλώς τον καθιστούσε και πάλι ισχυρό διεκδικητή. Ήτανε λοιπόν φανερό ότι μόνον ένα μεγάλο, ενιαίο ψηφοδέλτιο, μπορούσε να τον κερδίσει. Έπρεπε να σχηματιστεί κάτι που να πατάει σε ποσοστό «40 συν», για να επικρατήσει. Μεμονωμένα όμως, κανένας μας δεν θα είχε αυτό το ποσοστό ως αφετηρία. Επιβάλλονταν να συμπράξουμε.

Τότε έγινε η συνάντησή με τον Γιώργο Παπανδρέου⁵¹, πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ;

Ναι, ζήτησε να με δει και συναντηθήκαμε στην Αθήνα, για μιάμιση ώρα. Ο Παπανδρέου, θέλησε να μάθει πώς έχουν τα πράγματα και αφού τον ενημέρωσα, κατέληξε ότι πράγματι, μόνο ένα τέτοιο ενιαίο σχήμα, μπορούσε να κερδίσει τις εκλογές. Ανέθεσε τη διαχείριση της υπόθεσης στον Αλέκο Παπαδόπουλο, βουλευτή Θεσπρωτίας και πρώην υπουργό του ΠΑΣΟΚ, με τον οποίο και συναντηθήκαμε στην Ηγουμενίτσα. Εκεί λοιπόν, μου έθεσε ενστάσεις για την υποψηφιότητά μου, με επιχειρήματα που διόλου δεν έστεκαν και προκειμένου να αποχωρήσω, μου αντιπρότεινε μια θέση

⁵¹ Γιώργος Παπανδρέου, γεννημένος το 1952 στις ΗΠΑ. Διετέλεσε βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, υπουργός στις κυβερνήσεις του κόμματος και πρωθυπουργός της χώρας, το 2009. Αποχώρησε χωρίς εκλογές το 2011, σε ένα από τα πιο κρίσιμα 24ωρα της ελληνικής δημοκρατίας και το 2015 αποχώρησε από το ΠΑΣΟΚ για να δημιουργήσει το Κίνημα Δημοκρατών Σοσιαλιστών.

αντιπροέδρου σε νοσοκομείο της Ηπείρου, δηλαδή άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε. Αυτά, συνέβαιναν από τον Σεπτέμβριο του '05 μέχρι τον Δεκέμβριο. Έπειτα άρχισαν οι ...εσκεμμένες διαρροές για εύρεση άλλης λύσης.

Δηλαδή, υποψηφιότητα Μελανίδη;

Ναί. Τον Φλεβάρη του '06 εμφανίστηκε από την Αθήνα ως υποψήφιος, ο Γιάννης Μελανίδης⁵². Ο Γιάννης, για πρώτη φορά «εμπλεκόμενος» στα δημοτικά πράγματα, συζητούσε από καιρό με την Άννα Διαμαντοπούλου, με την οποία είχε φιλική οικογενειακή σχέση, αλλά και με τον Αλέκο Παπαδόπουλο. Αυτές οι συζητήσεις κατέληξαν στο συμπέρασμα πως στηριζόμενος από το ΠΑΣΟΚ θα με κέρδιζε με μεγάλη άνεση, ή ακόμα και ότι ίσως δεν θα κατέβαινα και καθόλου.

Λόγω της προσωπικής σχέσης που είχατε;

Όχι μόνον για αυτό, αλλά και γιατί διέβλεπαν πως από μόνη της η προσωπικότητά του θα μου ασκούσε αρκετή πίεση, ώστε να αποχωρήσω. Το να εγκατέλειπα όμως την παράταξή μας, ως αποτέλεσμα επίπλαστων επιχειρημάτων και διλημάτων δεν το δεχόμουν. Ο Γιάννης είχε αναμφισβήτητα μια δυναμική. Γιός γιατρού, δημάρχου και βουλευτή, ιστορικό όνομα, γιατρός ο ίδιος σε γνωστό θεραπευτήριο της Αθήνας που από την θέση του είχε βοηθήσει κόσμο, ήταν πολύ καλός και αγαπητός. Ύπάρχανε όμως και μεγάλα μειονεκτήματα: δεν είχε καμία αυτοδιοικητική εμπειρία, ούτε αντιπροσώπευε «το νέο» και δεν ζούσε στα Γιάννενα. Κατά συνέπεια, σοβαρό και υπαρκτό θέμα ήταν η μη αναγνωρισιμότητα του. Η κάθε εκλογή δυστυχώς ή ευτυχώς εν τέλει, προκύπτει από αριθμούς και στις μικρότερες κοινωνίες, είναι πιο εύκολα ανιχνεύσιμοι, ειδικά για κάποιον που έχει καθημερινή και στενή επαφή με τον κόσμο, όπως εγώ. Αυτό το στοιχείο επαφής έλειπε εντελώς από τον Γιάννη. Έκρινε μόνον με όσα του μετέφεραν. Δεν μπόρεσα να τον πείσω, επικράτησαν οι σκληροί.

Όσο για το «πολιτικά νέο», για όσους το επικαλούνταν, έχω να πω ότι στην πολιτική το παλιό και το νέο δεν έχουνε ηλικιακή υπόσταση, ούτε τα καθορίζει, ο χρόνος έλευσής τους σε αυτή. Κριτήρια είναι οι ιδέες, η αποτελεσματικότητα, η καινοτομία, η εμπειρία, η στάση ζωής και η σύνδεση με την κοινωνία. Στην

⁵² Γιάννης Μελανίδης: γεννήθηκε το 1946 στα Γιάννενα, γιατρός Καρδιολόγος, διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος Ιωαννίνων την περίοδο 2006-2010

αναλυτική κουβέντα που έκανα μαζί του, διότι σημειωτέον, είχαμε βαθιά και στέρεη φιλία από παιδιά, του εξήγησα ότι είναι λάθος αυτό που πήγαινε να κάνει και θα το πλήρωνε η πόλη. Η μη συνεργασία, διευκόλυνε την εκλογή Γκόντα. Ακόμη και να μην έβαζα καθόλου υποψηφιότητα εγώ, ο Μελανίδης δεν θα κέρδιζε μόνος του παρά την διεύρυνση που είχε επιτύχει με Βαγγέλη Γκόλα και Μωυσή Ελισάφ.

Το κλίμα στην δική σας παράταξη ποιο ήταν;

Αμετακίνητοι στο να κάνουν πίσω, οι άνθρωποι που για χρόνια δούλεψαν σκληρά για την παράταξη, αρνούνταν πεισματικά να υπηρετήσουν έναν «φερμένο», όπως έλεγαν, για επικεφαλής. Η παράταξη μας θα συνέχιζε έστω και χωρίς εμένα επικεφαλής. Αυτό ήτανε δεδομένο. Θα έπαιρνε ενδεχομένως λιγότερο ποσοστό, αλλά τη ζημιά θα την έκανε. Θα έκοβε του Μελανίδη ακριβώς εκείνες τις ψήφους που χρειαζόταν, για να περάσει την αναγκαία βάση του 42%, αλλά και να χτυπήσει το 44,7% του Γκόντα, των προηγούμενων εκλογών. Και να σας πω και κάτι ακόμα; Ένοιωθα, πως δεν είχα το δικαίωμα να τους προδώσω. Άλλο η φιλία, άλλο η πολιτική ευθύνη.

Στο μεταξύ, ο Γκόντας ετοιμαζόταν και «διευρυνόταν»...

Διεύρυνε το ψηφοδέλτιο με Σ. Πανταζή, Σ. Εργολάβο και Ν. Μουστακλή, με απευθύνσεις προς άλλη πολιτική κατεύθυνση. Δεν ήτανε κακό για τον ίδιο και την εκλογή του, όμως τους τόσο ετερόκλητους, τους καταβροχθίζει το πλειοψηφικό κομμάτι, εσωπαραταξιακά. Εξελέγη μόνον ο Πανταζής, ο οποίος στην πορεία έχασε την έδρα, όπως και ο πρόεδρος Γιάννης Πεδιαδιτάκης λόγω ασυμβίβαστου, με τις διευθυντικές θέσεις που κατείχαν προ των εκλογών, τις οποίες όφειλαν να εγκαταλείψουν. Τέλος πάντων, η αίσθηση ότι το παιχνίδι ήτανε χαμένο διατρανώθηκε κι από τις δημοσκοπήσεις που έγιναν. Η παράσταση νίκης του Γκόντα τον έφερε 20 μονάδες μπροστά. Στην ίδια δημοσκόπηση, εμφανίζονταν το 20% των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ να στηρίζει Γκόντα. Επαναλαμβάνω, του ΠΑΣΟΚ! Και όντως, ο Γκόντας κέρδισε με 48%. Ήτανε περίπατος... Εμείς εν τέλει, με τα δύο ψηφοδέλτια, συγκεντρώσαμε μαζί 45%, διότι πάρα πολλοί ψηφοφόροι γυρίσανε την πλάτη σ' αυτή μας την «φαγωμάρα» που τους είχε κουράσει ποικιλοτρόπως. Ο Γκόντας εκείνη την χρονική συγκυρία, «έπαιζε» με συν δύο πλεονεκτήματα: Είχε το δημαρχείο στα χέρια του ήδη μια θητεία αλλά και τον νέο νόμο της απευθείας εκλογής, με 42%. Κι άλλα όμως θέματα καθόρισαν το τελικό

αποτέλεσμα. Για παράδειγμα, διαχρονικά, ένα μεγάλο τμήμα αναποφάσιστων, πηγαίνει όπως είναι γνωστό, με εκείνον που εκτιμούν ότι θα νικήσει. Οι δικές μας διενέξεις σίγουρα τροφοδοτούσαν κι άλλο αυτή την αίσθηση. Μια τελευταία παράμετρος ακόμα ήτανε πως τα αρνητικά για την θητεία του, για όσα δηλαδή αργότερα του καταλογίστηκαν, δεν είχανε ξεκινήσει ακόμη να διαχέονται. Να πούμε εδώ ότι στις εκλογές αυτές κατέβηκε υποψήφιος ο Τάκης Τσίγκας ανώτερο στέλεχος του ΚΚΕ, ο Στέφανος Σκοπούλης ανεψιός του γιατρού, με την ΔΡΑΣΥ και επιπλέον η ανεξάρτητη υποψηφιότητα του Στέφανου Ζέρβα. Παρά τα...πλαγιοκοπήματα ο Νίκος Γκόντας, εν τέλει, εκείνη την χρονική στιγμή, δύσκολα αντιμετωπίζονταν.

Με την πανηγυρική επανεκλογή του, άρχισε να χαλαρεί το κλίμα στην παράταξή του. Απέκτησαν την αίσθηση του ακατανίκητου.

2010: Η επιστροφή στη δημαρχία

Είκοσι χρόνια μετά το '90 γίνεται πάλι προσπάθεια να σχηματιστεί η «μεγάλη παράταξη». Αυτή τη φορά το αποτέλεσμα είναι θετικό;

Αυτή τη φορά η ενιαία παράταξη δημιουργήθηκε. Οι επαφές είχαν ξεκινήσει από το Δεκέμβριο του 2009, όταν φαινόταν ήδη η άνοδος του ΠΑΣΟΚ, που είχε εν τω μεταξύ κερδίσει στις βουλευτικές της χρονιάς εκείνης με σαρωτικό τρόπο. Η νέα κυβέρνηση Γιώργου Παπανδρέου εξήγγειλε, ψήφισε και εφάρμοσε τον «Καλλικράτη», τη δεύτερη μεγάλη τομή στην αυτοδιοίκηση, μια δεκαετία μετά τον «Καποδίστρια».

Πόσο άλλαξαν τα πράγματα, εκτός από το χωροταξικό κομμάτι;

Πάρα πολύ. Ο «Καλλικράτης» εισήγαγε καινούργιες διαδικασίες, πρωτόγνωρες ακόμη και για έμπειρους αυτοδιοικητικούς. Πλέον, οι προς διαχείριση δήμοι θα ήταν μικτοί, αγροτικοί και αστικοί, σε αντίθεση με τους «καποδιστριακούς» που ήταν σχεδόν αποκλειστικά αστικοί, ή αποκλειστικά αγροτικοί. Μεγάλες αλλαγές όμως επήλθαν και στις ίδιες τις εκλογές. Το εκλογικό σώμα διπλασιάστηκε, οι δυνάμεις της τότε Αριστεράς στα χωριά ήταν ελάχιστες και έπρεπε να διαμορφωθεί ένα ισχυρό αυτοδιοικητικό ρεύμα, για να μπορέσει να κερδίσει το νέο δήμο. Ακόμη και ο τρόπος εκλογής των συμβούλων άλλαξε. Προβληματιστήκαμε σοβαρά.

Οι διαβουλεύσεις ήταν μαραθώνιες...

Η παράταξή μας που εκφραζόταν στο δημαρχείο με ένα ποσοστό 20% και είχε στηριχθεί και από το ΣΥΝ το 2006, συγκάλεσε τον Γενάρη του '10 ολομέλεια, για να αποφασιστεί ο τρόπος, οι διαδικασίες και οι συμμαχίες, με τις οποίες θα πηγαίναμε στις εκλογές του Νοεμβρίου. Παρότι η εισήγησή μου, άφηγε περιθώρια και για αυτόνομη κάθοδο, εν τούτοις ομόφωνα αποφασίστηκε να συμμαχήσουμε με την παράταξη του Γιάννη Μελανίδη και με τον ΣΥΡΙΖΑ, με μόνα προαπαιτούμενα, τις προγραμματικές συγκλίσεις και τις διακηρυκτικές αρχές. Την συνέλευση παρακολούθησαν και στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ, χωρίς όμως να τοποθετηθούν. Για την επιλογή του επικεφαλής, θα ακολουθούσαμε άλλη διαδικασία. Τα πράγματα άρχισαν πάλι να δυσκολεύουν. Αργούσαμε. Η παράταξη Μελανίδη πίεζε να κλειστεί συμφωνία.

Ο ΣΥΡΙΖΑ από την άλλη, φαίνονταν σαν να μην λάβαινε υπόψη, ότι η λαϊκή απαίτηση ήταν η ενότητα και πως ο κόσμος ήθελε πάση θυσία νίκη κατά της νεοφιλελεύθερης πολιτικής, που ουσιαστικά ασκούσε η πλειοψηφία. Στο μεταξύ, τώρα πια είχαν ήδη αρχίσει να αναδεικνύονται διάφορα θέματα για «κακοδιαχείριση» κατά τη θητεία της δημοτικής αρχής Γκόντα. Στο δημοτικό συμβούλιο, ξεσπούσαν συνεχώς έντονες πολιτικές διαμάχες, που μεταφέρονταν και στα μέσα ενημέρωσης. Ήταν η «υπόθεση ΞΕΝΙΑ», η ΑΔΕΙ, παράτυπες προσλήψεις, διαχείριση μεγάλων ποσών από τα ΚΑΠΗ. Όμως, παρόλα αυτά, τα πράγματα δεν ήταν εύκολα. Ο απερχόμενος Δήμαρχος είχε έργο, είχε ένα μεγάλο κόμμα που το στήριζε, συμπαγή παράταξη, γερό επικοινωνιακό επιτελείο και το «λόμπι» των επιχειρηματιών. Παρέδιδε από το Γ'ΚΠΣ και το ΕΣΠΑ έργα όπως τη Γεννηματά, την Κενάν Μεσαρέ, το Ξενία, ανεξαρτήτως των δικών μας απόψεων, το κεντρικό γκαράζ, πεζόδρομους, τριτοβάθμιο βιολογικό.

Πώς επήλθε η ρήξη με τον ΣΥΡΙΖΑ Ιωαννίνων;

Θα σας εξηγήσω. Στις βουλευτικές εκλογές του '09, ήμουν υποψήφιος με το ΣΥΡΙΖΑ και ήρθα πρώτος σε σταυρούς. Να μην ξεχνάμε, πως βρισκόμαστε στις ημέρες, όπου το πανελλαδικό ποσοστό του κόμματος, είναι ακόμα χαμηλό. Στα Γιάννενα ωστόσο, η υποψηφιότητά μου εκτίναξε το ποσοστό τρεις φορές επάνω από τον πανελλαδικό μέσον όρο. Τότε, έθεσα στη γραμματεία του ΣΥΡΙΖΑ, της οποίας ήμουν μέλος, την προοπτική των δημοτικών εκλογών του '10. Κλήθηκα, παρουσία του γραμματέα Δημήτρη Βίτσα⁵³ σε μια συζήτηση γύρω από το θέμα. Μου ζήτησαν να κάνω δημόσια αντιμνημονιακή διακήρυξη. Τους εξήγησα ότι έτσι κι αλλιώς, τόσο από μένα προσωπικά όσο και από την παράταξή μας, αυτό είναι πιστοποιημένο. Σαν να έπρεπε να αποδείξω ότι δεν είμαι ελέφαντας, με μια διακήρυξη. Επέμεναν όμως για δήλωση και τότε, απαίτησα να μου δοθεί ένα υπόδειγμα, κατά προτίμηση το κείμενο δήλωσης που είχαν συντάξει για την πρωτανική υποψηφιότητα του καθηγητή Κώστα Δραΐνα⁵⁴, γνωστού στελέχους του ΠΑΣΟΚ. Σημειωτέον, ότι ο ΣΥΡΙΖΑ πρόκρινε αυτή την υποψηφιότητα και όχι του Τριαντάφυλλου Αλμπάνη, ο οποίος και εκλέχτηκε πρότανης. Στην συνέχεια τον κατέβασε υποψήφιό του στις βουλευτικές το 2015, όχι όμως στα Γιάννενα, αλλά στη Β' Θεσσαλονίκης. Η απάντησή τους ήταν πως δεν

⁵³ Δημήτρης Βίτσας: γεννήθηκε το 1957 στην Αθήνα, διευθύνων σύμβουλος της «Αυγής Α.Ε.» βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ και αναπληρωτής υπουργός Άμυνας στην κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ.

⁵⁴ Κώστας Δραΐνας (1950-2011): Καθηγητής στο Χημικό Ιωαννίνων, υποψήφιος πρότανης στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

υπήρχε τέτοιο κείμενο, επειδή η οργάνωση του πανεπιστημίου, όπως επί λέξει μου διευκρίνισαν, «είναι ανεξάρτητη»... Ο ισχυρισμός αυτός, μου προκάλεσε θυμηδία και αναρωτήθηκα, πώς είναι δυνατόν να είμαι μέλος της γραμματείας και να μην γνωρίζω ότι υπάρχει μια τέτοια «ανεξάρτητη» κομματική οργάνωση! Δεν καρποφόρησε ο διάλογος, συμβαίνουν άλλωστε αυτά και δήλωσα ευθαρσώς ότι θα προχωρήσω αυτόνομα προς τις εκλογές. Η επιλογή που πρόκρινε ο ΣΥΡΙΖΑ, περιορίστηκε στο 2,56%. Εμείς από την άλλη, κάναμε ενωτική εκδήλωση όπου δώσανε το παρόν εκατοντάδες συμπολίτες και αναδείξαμε τις αρχές και το πρόγραμμά μας. Λίγο πριν γίνει αυτό, ο ΣΥΡΙΖΑ σε συνέλευση 60-70 μελών, αποφάσισε με μικρή πλειοψηφία αυτόνομη κάθοδο. Τι να πω, ή δεν αντιλαμβάνονταν την καθολική λαϊκή απαίτηση ενότητας, ή προκρίθηκαν προσωπικοί προσανατολισμοί, ή και τα δύο.

Πώς έφτασε η παράταξη στην ανάδειξη του επικεφαλής;

Για τον επικεφαλής, αφού εξαντλήσαμε συζητήσεις και αξιολογήσεις προσώπων, σε κάποια φάση συμφωνήσαμε όλοι, για τον αείμνηστο καθηγητή Χαράλαμπο Μπάτση⁵⁵. Ο ίδιος το απέρριψε, λέγοντας ότι δεν είχε εμπειρία να σηκώσει τέτοιο φορτίο. Αποφασίστηκε λοιπόν να γίνει δημοσκόπηση πέντε υποψηφίων, η οποία πρόκρινε εμένα, με μικρή διαφορά από τον καθηγητή Μωυσή Ελισάφ⁵⁶ και σε ικανή απόσταση από τους Μιχάλη Κασσή⁵⁷, Βασίλη Μασσαλά⁵⁸ και Γιώργο Παπαδιώτη⁵⁹. Ο κύβος είχε ριφθεί, η παράταξη ενώθηκε και προχώρησε στην πρώτη δημόσια εκδήλωσή της τον Ιούνιο του '10. Γνωρίζαμε τις δυσκολίες του «Καλλικράτη», την τεράστια έκταση του νέου δήμου, των ισχών ταμείων και των μεγάλων υποχρεώσεων. Είχαμε ήδη μπει στην «εποχή του μνημονίου» και βέβαια, δεν είχαμε απέναντί μας έναν εύκολο αντίπαλο. Ο Νίκος Γκόντας, είχε να παρουσιάσει μια σειρά από έργα όπως σας είπα και το κυριότερο, είχε μια ισχυρή και συμπαγή παράταξη που

⁵⁵ Χαράλαμπος Μπάτσης (1959-2014): γιατρός χειρουργός, αντιπρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου Ηπείρου, υποψήφιος βουλευτής του ΠΑΣΟΚ στα Γιάννενα.

⁵⁶ Μωυσής Ελισάφ: γεννήθηκε το 1954 στα Γιάννενα, καθηγητής Παθολογίας της Ιατρικής σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, διευθυντής της Β' Παθολογικής Κλινικής του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων, επί σειρά ετών πρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Ιωαννιτών και της Ισραηλιτικής Κοινότητας Ιωαννίνων.

⁵⁷ Μιχάλης Κασσής: Για χρόνια δήμαρχος Περάματος Ιωαννίνων, εκλέχτηκε βουλευτής Ιωαννίνων με το ΠΑΣΟΚ το 2012.

⁵⁸ Βασίλης Μασσαλάς: γεννήθηκε το 1956 στους Χουλιαράδες Ιωαννίνων, αντιδήμαρχος Ιωαννίνων την περίοδο 2011-2014, πολιτικός μηχανικός, υποψήφιος με τη Δημοκρατική Συμπαράταξη (ΠΑΣΟΚ- ΔΗΜΑΡ) στις εκλογές του Σεπτεμβρίου 2015.

⁵⁹ Γιώργος Παπαδιώτης: γεννήθηκε στην Κρανιά Πρέβεζας το 1957, πολιτικός μηχανικός, πρόεδρος για αλληπάλληλες θητείες στο τμήμα Ηπείρου του ΤΕΕ.

διοικούσε το δήμο ήδη μια οκταετία. Το Σεπτέμβριο του '10 σε μεγάλη συγκέντρωση, σαν υποψήφιος δήμαρχος πλέον, παρουσίασα το πρόγραμμα και τις αρχές της παράταξης «Ενότητα Πολιτών-Νέα Γιάννενα». Το κλίμα στην κοινωνία και οι δημοσκοπήσεις έδειχναν ξεκάθαρα νίκη. Καθοριστικό ρόλο σε όλη αυτή τη διετή διαδικασία σύνθεσης, έπαιξαν μια σειρά άνθρωποι: Μωυσής Ελισάφ, Βασίλης Μασσαλάς, Σπύρος Ντάκης, Ντίνος Σιάκαρης, Φίλιππος Τσουμάνης⁶⁰, Τάκης Θεμελής, Δημήτρης Γιωτίτσας, Κώστας Νουτσόπουλος, Τριαντάφυλλος Αλμπάνης, Στέφανος Ζούμπας, Βούλα Τσίλη, Γιάννης Σκοπούλης και ιδιαίτερα, ο αείμνηστος Βασίλης Ηλιάδης,⁶¹ με το κύρος του και τις καθοριστικές και καιρίες παρεμβάσεις του. Κάναμε απλά αυτό που πιστεύαμε και αποδείχθηκε ορθό και αποτελεσματικό. Ήταν πολιτικό άλμα.

Υπήρξε παρέμβαση από τα κόμματα;

Προσωπικά, επέμεινα πάρα πολύ στον ανεξάρτητο χαρακτήρα της παράταξης και το πέτυχα. Ότι χειριστήκαμε και ό,τι ανακοινώθηκε, έγινε χωρίς παρέμβαση των κομμάτων. Αποτελούσε για μένα όρο απαράβατο η ανεξαρτησία μας. Η διαδικασία αποδείχθηκε σωστή και εκ του αποτελέσματος. Αργότερα, η δημιουργία της κίνησης των «Πέντε δημάρχων», απέδειξε ότι στην αυτοδιοίκηση άνθρωποι με διαφορετικές αφετηρίες και διαφορετικό τρόπο σκέψης, μπορούσαν και μπορούν να συνεργάζονται για τη βελτίωση των συνθηκών στις πόλεις τους και την ποιότητα διαβίωσης των πολιτών. Η κίνηση αυτή άφησε γερή μαγιά. Οι ιδέες που συζητήθηκαν, οι προτάσεις που επεξεργάστηκαν είναι σταθερά επίκαιρες και χρήζουν εφαρμογής. Σήμερα, πιστεύω ότι είναι ακόμη πιο επιτακτική αυτή η ανεξαρτησία και επιμένω σε αυτή την άποψη, όχι απλά γιατί εργάστηκα πολύ πάνω σ' αυτό, αλλά γιατί θεωρώ ότι στις σημερινές συγκυρίες είναι πρωταρχικής σημασίας οι συγχλίσεις και οι έξυπνες ιδέες. Οι έξυπνοι, ικανοί και έντιμοι δεν περισσεύουν, πέρα από κομματικές ετικέτες. Η κοινωνία, έχω την αίσθηση ότι το ζητάει αυτό, ζητάει αξιοποίηση των ικανών.

⁶⁰ Φίλιππος Τσουμάνης: γεννήθηκε το 1954, γιατρός Ουρολόγος, διευθυντής της Ουρολογικής κλινικής του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων. Νομάρχης Πρέβεζας, Υποψήφιος νομάρχης Ιωαννίνων, επικεφαλής της νομαρχιακής αξιωματικής αντιπολίτευσης, δημοτικός σύμβουλος Ιωαννίνων.

⁶¹ Βασίλης Ηλιάδης (1953-2010): Δρ κτηνίατρος στο επάγγελμα, διετέλεσε μεταξύ άλλων αντινομάρχης Ιωαννίνων και δημοτικός σύμβουλος Ιωαννίνων.

Πού κρίθηκε η εκλογή τελικά;

Καθοριστικό ρόλο έπαιξαν τα χωριά του κάμπου. Ήταν πολύ πιο δυνατό το δικό μας ψηφοδέλτιο και πιο έμπειρα τα αυτοδιοικητικά πρόσωπα. Παρά το σοβαρό πρόβλημα που προέκυψε στην Παμβώτιδα, δηλαδή η παλιά χρόνια διαμάχη μεταξύ των τριών πρώην Δημάρχων, την οποία δεν μπορέσαμε να γεφυρώσουμε, μας οδήγησε δυστυχώς στο να στερηθούμε τις υπηρεσίες όλων. Δυνατό μας όπλο, ήτανε το επικοινωνιακό επιτελείο με τον Μωυσή Ελισάφ, τη Βάσω Σκουλικά, την Μάρα Σεμερτζόγλου και ασφαλώς εμένα. Τα οργανωτικά, φορτίο τόνων, το σήκωσε ο Γιώργος Αρλέτος. Για την κατάρτιση ψηφοδελτίου μέγας πονοκέφαλος: γράφει σβήσε, εννοείται! Τσουμάνης, Θεμελής, Νάστος, Πήχας, Αρλέτος, Γκόγκος, Παπαγεωργίου, ανέλαβαν τα περιφερειακά και στο κεντρικό εργάστηκα κυρίως εγώ και η «τρώικα», Φίλιππας, Μωυσής και... Κούλης, όπως ήταν το καλλιτεχνικό του Θεμελή. Αντίστοιχα το περιφερειακό της «Δημοτικής Πρωτοπορείας» κατάρτισε ο Ριστάνης. Τεράστιας δυσκολίας ήταν η επιχείρηση συγκρότησης ψηφοδελτίου στα τοπικά. Χρόνιες αντιπαραθέσεις και προσωπικές διαμάχες ξεπεράστηκαν, όχι όμως εύκολα. Παρά τη μικρή διαφορά της πρώτης Κυριακής με 1%, είχαμε το πλεονέκτημα. Η μεγάλη παράταξη διατράνωσε την αίσθηση ότι μπορεί να κερδίσει μετά από 12 χρόνια και αυτό ήτανε καταλυτικό.

Η μάχη της δεύτερης Κυριακής δόθηκε οργανωμένα και δυνατά, με πίστη στην προοπτική νίκης. Όταν οι δικοί σου πεισθούν ότι κερδίζεις, μετά η ομάδα τρέχει μόνη της. Προκρίναμε ως βασικό σύνθημα την ευπρέπεια, μιας και η αρνητική φημολογία για την απερχόμενη δημοτική αρχή μας «έστρωσε το χαλί».

Και όντως, η αλλαγή του δημαρχείου διέσπειρε την αίσθηση ότι κέρδισε η ευπρέπεια. Στον β' γύρο, καθοριστική ήταν η στάση των εξ αριστερών ψηφοφόρων, που μας εμπιστεύθηκαν σε συντριπτικό βαθμό. Αυξήσαμε και τον απόλυτο αριθμό ψηφοδελτίων που πήραμε στον α' γύρο.

Αν δεν κάνω λάθος, δεν σας συνεχάρη ο απελθών δήμαρχος....

Ο Νίκος Γκόντας δεν ήρθε για τα συγχαρητήρια. Για πολύ καιρό, δεν μπόρεσε να αποδεχθεί την ήττα του. Η πρώτη δήλωσή του μετά τις εκλογές του '10 ήτανε «εάν δεν υπήρχε ο Καλλικράτης, θα είχαμε κερδίσει». Αυτά όμως συμβαίνουν, τώρα ανήκουν στην ιστορία.

Τι βρήκε η νέα δημοτική αρχή στο δημαρχείο;

Από την πρώτη μέρα διαπιστώσαμε τα σκληρά προβλήματα ιδίως όμμασι. Μας περίμεναν χρέη και διαταγές πληρωμών με το «καλημέρα». Εκτός όμως της κληρονομιάς, καλούμασταν να βάλουμε σε εφαρμογή και τα νέα διοικητικά ζητήματα, που εν τω μεταξύ προέκυπταν. Πρώτιστο, ήταν η ενοποίηση έξι δημαρχείων σε ένα, χωρίς όμως να μας έχει δοθεί κάποιο σχέδιο ή συγκεκριμένες οδηγίες για τη διαδικασία. Και μάλιστα, μια συνένωση αστικών με αγροτικούς δήμους, με όλα όσα συνεπαγόταν αυτό. Αυτό με την σειρά του, έφερε στην επιφάνεια κι ένα ακόμα θέμα, τη διαφορά των αντιλήψεων. Για παράδειγμα, μερικοί σύμβουλοι που είχαν εκλεγεί σε δημοτικές ενότητες, δηλαδή σε πρώην δήμους, δεν αντιλαμβάνονταν ότι πλέον θα λειτουργούσαμε σαν ένα ενιαίο δημαρχείο, με μια κοινή δημοτική περιουσία και ενιαία λειτουργία των υπηρεσιών και συχνά, στα δημοτικά συμβούλια, συμπεριφέρονταν ως αυτόνομοι, σαν να αποτελούσε ο παλιός τους δήμος ξεχωριστό κομμάτι. Αυτό δυσχέραινε εκτός των άλλων και τις διαπροσωπικές μας σχέσεις.

Δεν γινόταν όμως να συνεχίσουμε να λειτουργούμε τις υπηρεσίες διασπασμένες, διότι στόχος ήταν η ενιαία διοικητική πυραμίδα και η συναντίληψη για το όλον. Με άλλα λόγια, οι προερχόμενοι αιρετοί από τον περιφερειακό δήμο, επιζητούσαν να διατηρήσουν το «μηχανισμό» με τον οποίον διοικούσαν τα προηγούμενα χρόνια και να το διαχειρίζονται, πράγμα αντίθετο και στον νόμο και στην ουσία. Οι ανάγκες κάθε δημοτικής ενότητας έπρεπε να καλυφθούν από το σύνολο των υπηρεσιών του κεντρικού πλέον δήμου και κατά περίπτωση, να παραμείνουν κάποιοι λίγοι αποκεντρωμένοι υπάλληλοι, ως ειδικού σκοπού (γραμματεία, ΚΕΠ, Ταμείο). Η μόνη επιβεβλημένη ανάγκη, ήταν η διατήρηση δεύτερου μικρού εργοταξίου στην Παμβώτιδα και αυτό, διότι οι αποστάσεις και οι μετακινήσεις προσωπικού περιορίζονταν, άρα είχαμε μικρότερο κόστος λειτουργίας. Προέκυψε μια πολύ δύσκολη κατάσταση από τη μη κατανόηση αυτού του στόχου, από τα πολιτικά πρόσωπα. Χρειάστηκε ικανός χρόνος για να ξεπεραστεί, αν ξεπεράστηκε...

Πρώτο όμως βρήκε το πρόβλημα των συμβασιούχων

Βεβαίως, οι συμβασιούχοι, χωρίς όμως σύμβαση! Κληρονομήσαμε μια μεγάλη παρατυπία του παρελθόντος, που δυστυχώς, μας έφερε αντιμέτωπους, με όσους εργαζόμενους μοιραία, έχαναν τις δουλειές τους. Ορισμένοι, δούλευαν ήδη μια δεκαετία. Δεν σας κρύβω, ότι το ηθικό δίλημμα, μας βασάνισε πολύ, γι αυτό και δεν προτίμησα την ρήξη, αν θυμάστε, αλλά τον διάλογο. Όμως,

ήταν αδύνατον να βρούμε νόμιμη λύση, να τους αποκαταστήσουμε. Ξέρετε τι σήμαινε για μας να ξεκινήσουμε σε έναν τόσο διευρυμένο δήμο χωρίς την βοήθεια αυτών των υπαλλήλων; Ειδικά οι 128, που καλύπτανε ανάγκες στην καθαριότητα και στα συνεργεία, μας ήταν απόλυτα χρήσιμοι. Δεν είχαμε άρα κανέναν λόγο να τους απομακρύνουμε, τουναντίον.

Πολλοί από αυτούς νόμιζαν ότι ήταν πολιτική εκδίκηση. Έλα όμως που είχανε στα χέρια τους μη νόμιμες συμβάσεις! Όσα και αν επικαλέστηκαν στην συνέχεια, έχαναν την αξία τους διότι δεν υπήρχε «καθαρή» σχέση εργασίας. Εργαστήκαμε πάρα πολύ πάνω στο θέμα, απευθυνθήκαμε σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και νομικούς της πόλης μας και την Αθήνα, αλλά δυστυχώς, χωρίς θετικό αποτέλεσμα. Στο μεταξύ, εκδόθηκαν και δικαστικές αποφάσεις που κήρυξαν ανύπαρκτες τις συμβάσεις και με βάση αυτές τις αποφάσεις, ασκήθηκαν διώξεις κατά του διοικητικού συμβουλίου της ΑΔΕΙ, επειδή τους πλήρωνε χωρίς να τους έχει προσλάβει νόμιμα. Το αποτέλεσμα της αντιπαράθεσης με τους εργαζόμενους, ήτανε οι σαράντα ημέρες κατάληψης του δημαρχείου. Ταυτόχρονα, σύσσωμη η αντιπολίτευση, επιχείρησε να σπιλώσει την πλειοψηφία, ότι είμαστε αντεργατικοί, ανάλγητοι, ότι τάχα χρησιμοποιήσαμε βία για την απομάκρυνσή τους από την κατάληψη, γεγονός που δεν συνέβη. Μόνοι μας ανοίξαμε το δημαρχείο μια Κυριακή απόγευμα. Απομακρύναμε πανό και συνθήματα, εγκατασταθήκαμε με αποφασιστικότητα, ανοίξαμε τις πόρτες, για να λειτουργήσουμε επιτέλους.

Τι ήταν η «δημιουργική καταστροφή»;

Ήτανε φανερό πως η πολιτική διέξοδος έπρεπε να αναζητηθεί στη λογική της «δημιουργικής καταστροφής». Έπρεπε δηλαδή να διαλύσουμε τις λάθος νοοτροπίες, να στήσουμε εξ αρχής οργανωτικά όλον τον δήμο και μέσα στην τραγωδία της κρίσης, να απαλύνουμε το καυτό οικονομικό πρόβλημα, να δημιουργήσουμε κοινωνικές δομές για τις ευπαθείς ομάδες με 60% λιγότερα χρήματα, από αυτά που έπαιρνε ο δήμος μας, το 2009. Βέβαια, όσο περνούσε ο καιρός, τα αποτελέσματα του συμμαζέματος άρχισε να αποδίδει, συν το γεγονός, ότι πείστηκε η πολιτική ηγεσία του υπουργείου Εσωτερικών να μας χρηματοδοτήσει για εξοφλήσεις ληξιπρόθεσμων χρεών. Τέλος, μας βοήθησαν πολύ και μας έδωσαν ανάσα οι αποφάσεις για διακανονισμό των χρεών των δημοτών. Θα έλεγα πως το δημαρχείο πήρε ρυθμό από τον Μάιο του '11. Τότε άρχισε να ξεδιπλώνεται η πολιτική μας. Σημειώνω ότι προσαρμόσαμε το επιχειρησιακό σχέδιο του δήμου στο πρόγραμμά μας, το περάσαμε στις υπηρεσίες και το υλοποίησαν. Οι διευθυντές Μπρίκος,

Μπενέκος, Νίκου, Πουλογιάννη, Μπαλούγιας, Πανταζής, Σπυριδάκης, Τσεκούρας και οι προϊστάμενοι των τομέων τους, μέσα από αλληπάλληλες συλλογικές διαδικασίες αντιλήφθηκαν τα ζητούμενα και ανταποκρίθηκαν πολύ ικανοποιητικά.

Με το νέο νόμο, η πρόνοια πέρασε στο δήμο. Τι επέφερε αυτό, διοικητικά:

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, ιδρύθηκε ο ΟΚΠΑΠΑ. Ο Φίλιππας Τσουμάνης, με τον Δημήτρη Παπαδόπουλο και τους συνεργάτες τους, Βήκας, Τσαπάρη, Χήτος, Γεωργούλη, Γιώτη, Ζάραγκα, Λαδόπουλος, Μπιστιόλης, Καραμπίνιας, Χαβέλα και Πάνου, μόλις εγκρίθηκε ο οργανισμός, έχτισαν έναν πολυδύναμο μηχανισμό, μια κοινωνική δομή με μεγάλο φάσμα δράσεων, υποστηρικτική για τα πολύ χαμηλά οικονομικά στρώματα και όχι μόνον, του οποίου η δουλειά συνεχίζει να αποδίδει αποτελεσματικά. Διαφάνεια, καθιέρωση κριτηρίων για τους παιδικούς σταθμούς, άπλωμα της δουλειάς στην κοινωνία, εθελοντισμός. Βάλανε «στο παιχνίδι» πολλούς ανθρώπους. Μεγάλο φορτίο σήκωσε η προϊσταμένη Ελένη Κέγκου. Οι Τσουμάνης και Παπαδόπουλος δούλεψαν με απαράμιλλη μεθοδικότητα και στόχευση. Το πίστευαν πολύ αυτό που έκαναν. Διέβλεψαν τα δεινά που έφερε η κρίση και πρόλαβαν τα χειρότερα. Ο Φίλιππας έκανε κατάθεση ψυχής, μέρα-νύχτα ήταν στο πόστο του. Και πού δεν απευθύνθηκε προκειμένου να βρει πόρους. Λειτουργήσαν νέους παιδικούς, βελτίωσαν παλιούς, έστησαν ένα πρότυπο κατάστημα αλληλεγγύης με κανόνες δικαίου και διαφάνειας, με περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες και με πολλές χορηγίες και έτσι, έδωσαν βοήθεια σε εκατοντάδες οικογένειες. Λειτουργήσαν το κοινωνικό φαρμακείο, το ιατρείο «Νίκος Σκοπούλης», το οδοντιατρείο, το φυσικοθεραπευτήριο, το ΚΗΦΙ και τα ΚΑΠΗ. Μαζί με τη Μητρόπολη, λύσανε το πρόβλημα των συσσιτίων. Εισηγήθηκαν προτάσεις για ελαφρύνσεις στα τέλη του δήμου για τις ευπαθείς ομάδες. Οργάνωσαν προγράμματα κοινωνικής βοήθειας, μέσω της Βοήθειας στο Σπίτι, εκμεταλλευόμενοι το ΕΣΠΑ. Είναι «μανούλα» ο καλός υπάλληλος Θανάσης Γκουγιάνος σε αυτά. Ανέκτησαν το παλιό Άσυλο Ανιάτων με προγραμματική σύμβαση για 20 χρόνια από το υπουργείο Εργασίας, κάτι που χρόνια πάλευε η πόλη να το πετύχει.

Αρωγός σε όλα αυτά είναι η κοινωνική υπηρεσία μας με την Ρόη Ζηκίδου και τους συνεργάτες της, με δραστηριότητα σε όλο το νομό και λιγοστό προσωπικό. Μεγάλη επιτυχία ήταν η πλήρης λειτουργία του Οίκου Ευγηρίας, καθώς 90 χρόνια μετά τη δημοσίευση της διαθήκης της δωρήτριας Ελένης Ζωγράφου, πήρε σάρκα και οστά. Προηγήθηκαν τροποποιήσεις της διαθήκης

και ειδικές μελέτες. Το κτίριο, σε σχέδια του γραφείου Τομπάζη, δημοπρατήθηκε στη θητεία Παπασταύρου και ολοκληρώθηκε όλη η βασική δομή του στη θητεία Γκόντα.

Άλλη μια υπόθεση δωρεών...

Το οικόπεδο ήταν δωρεά της οικογένειας Κοτρώτσου από το Σταυράκι. Ο δημοτικός μας σύμβουλος, καθηγητής της Ιατρικής Παναγιώτης Κιτσούλης, αντιπρόεδρος του ιδρύματος κατόρθωσε να συγκεντρώσει προσφορές από το συγκινητικό ενδιαφέρον που επέδειξε η κοινωνία. Όχι μόνον διόρθωσε, συμπλήρωσε και εκσυγχρόνισε το κτίριο, αλλά το έθεσε σε πλήρη λειτουργία. Καθόλου εύκολη διαδικασία δεν ήταν, καθότι τα ζητήματα είναι πολύ λεπτά. Δύσκολη η Τρίτη ηλικία, χρειάζεται ιδιαίτερο χειρισμό. Να σημειώσω ότι ο οργανισμός υποστηριζόταν με ελάχιστο διοικητικό προσωπικό: Ανδρούλα, Ντίνα, Γρηγόρης. Κάθε απόφαση διοικητική ή οικονομική, έπρεπε να εγκρίνεται από επιτροπή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Η προγραμματική συνεργασία με το γηροκομείο της Μητρόπολης, η εμπειρία και η γνώση τους μας έλυσε πολλά από τα προβλήματα. Να θυμίσω ότι και άλλη μια οικογένεια Κοτρώτσου δώρισε το 1988 το οικόπεδο στην οδό Ζαγορίου και κατασκευάστηκε παιδικός σταθμός. Καταλυτικό ρόλο στη δωρεά αυτή προς το δήμο, έπαιξε ο ανιψιός της δωρήτριας, Κώστας Βακάλης, τεχνίτης του δήμου. Τα χρόνια αυτά, λάβαμε σπουδαίες δωρεές στο δήμο. Τσαμπαλίκας, Ευ. Σόμπολα, Γκαστή, Μετκόβη, Μπάρακα, Κατσάρη και πολλές μικρότερες. Η Ηπειρωτική Ευποιία στο μεγαλείο της.

Έχετε πολλά ονόματα να αναφέρετε για εκείνη την περίοδο

Πρέπει να τα αναφέρω γιατί η υλοποίηση μιας πολιτικής γίνεται από σύνολο ανθρώπων. Μην θεοποιούμε το δήμαρχο. Για παράδειγμα στην παιδεία. Έγινε πολύ δύσκολη δουλειά. Ίδρυση νομικών προσώπων, λίγα χρήματα, ελάχιστο προσωπικό, 150 κτίρια με προβλήματα, νοσοτρόπιες παλιές. Δόθηκε μάχη εκ του συστάδην. Η αναπληρώτρια δήμαρχος Βούλα Τσίλη και ο Βασίλης Τσαμπαλάς περπάτησαν την οδό του μαρτυρίου. Όχι απλά τα έβγαλαν πέρα, αλλά έκαναν το ακατόρθωτο, εξορθολόγησαν τις δαπάνες, πλήρωσαν χρέη, βάλανε σειρά και τάξη. Δεν φτάσανε σε μένα παράπονα. Αν στο δήμαρχο φτάσει ένα παράπονο, πρέπει να πολλαπλασιάζεται επί πενήντα. Δύσκολο πρόβλημα τα ειδικά σχολεία. Δεν είχαν ποτέ σωστή δομή, από την πολιτεία. Τα δημιούργησε σαν... πάρεργο, να φύγει η υποχρέωση

από πάνω της. Τραγικό... Πώς να το διορθώσουμε μετά; Έπρεπε ο δήμαρχος να λύσει το γόρδιο δεσμό. Και όμως, τα πήγανε καλά και σε αυτόν τον τομέα παρά το γεγονός ότι συγκρουστήκαμε με φοβικές ιδεοληψίες.

Στον πολιτισμό;

Ο πρώτος σε σταυρούς σύμβουλος καθηγητής Μωυσής Ελισάφ, με δυο λέξεις, έγραψε ιστορία. «Η πόλη λάλησε», όπως ειπώθηκε. Ο Μωυσής υπερέβαλε εαυτόν. Αλλαγή νομικού καθεστώτος, νέα διετή προγραμματική σύμβαση, νέος κανονισμός διοίκησης. Βρέθηκε αντιμέτωπος με πρωτόγνωρη γραφειοκρατία και πολλά χρέη από το παρελθόν. Όμως, κατέστησε το πνευματικό μας κέντρο και το δημοτικό θέατρο, με αντιπρόεδρο στο θέατρο και μετέπειτα πρόεδρο τον Γιώργο Λώλη και όλους τους χώρους τέχνης και πολιτισμού, σε πόλο έλξης χιλιάδων συμπολιτών, προσφέροντάς τους την ευκαιρία να αξιοποιήσουν τον χρόνο τους, συνδυάζοντας την ευχαρίστηση, την ξεκούραση, τη φυγή από την καθημερινότητα, με τα οφέλη και τα αγαθά των τεχνών. Στο θέατρο συμπαραστάτες ήταν οι Νίκη Λάππα, Λένα Καμπέρη, Ελένη Κωστή, Εύη Παπανικολάου, Τάκης Σιώτος. Στο πλευρό του στον πολιτισμό, ο αντιπρόεδρος Γιώργος Αρλέτος μεριμνούσε για όλα τα οργανωτικά μαζί με Χριστίνα Θεμελή, Αλέκα Βακαλοπούλου, Βάσω Μέγα, τον καθηγητή Γιώργο Νάκο, τη γενική διευθύντρια Μαρία Στρατσιάνη, καθώς και τα στελέχη των σχολών χορού, εικαστικών, ωδείου, φιλαρμονικής, χορευτικού, ΚΔΑΠ: Διονυσία Φειδοπούλου, Ευδοκία Παπαγεωργίου, Φοίβος Παπαδόπουλος, Δημήτρης Αμπατζής, Ηλίας Γκαρτζονίκας, Ορέλια Στήκα και οι εργαζόμενοι της διοίκησης με τα παλιά στελέχη, Γκουγιάννος, Κανδρέλη, Βλάχου, Παλατσιδής, Τσατούρα, Μπαρμπούτης, Σουλάκη. Δεν προλαβαίναμε τις εκδηλώσεις. Θέλω να επισημάνω με έμφαση, όχι μόνον τον αριθμό, αλλά κυρίως την ποιότητα των εκδηλώσεων, που παρακολούθησε με αθρόες προσελεύσεις, το σύνολο των συνδημοτών μας στην πόλη και την περιφέρεια! Δημιούργησαν θεσμούς στη φωτογραφία, στη μουσική, στο θέατρο. Στις υποδομές, η κεντρική σκηνή του Πνευματικού Κέντρου αναβαθμίστηκε με σύγχρονους μηχανισμούς, η Ανατολή απέκτησε λίαν ευπρεπή πολιτιστική αίθουσα, συντηρήθηκαν τα κτίρια και λειτούργησαν χώροι που ήταν ξεχασμένοι. Στην θητεία αυτή αποτινάχτηκε κάθε ίχνος από τις αμφιβόλου ποιότητας πολιτιστικές δράσεις, που είχανε αλλοτριώσει το δήμο και προσφέρθηκε, ένα σπουδαίο διάλειμμα αισθητικής, αξιοπρέπειας, πνευματικής και ψυχικής καλλιέργειας. Δόθηκε η ευκαιρία σε δεκάδες χιλιάδες πολίτες να παρακολουθήσουν υψηλής ποιότητας εκδηλώσεις, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, δωρεάν. Ο πολυχώρος «Δημήτρης Χατζής» λειτουργούσε καθημερινά, σαν «κυψέλη».

Οι «Κυριακές στο πανί», οι κινηματογραφικές προβολές, σάρωσαν. Το σινεμά ξαναγύρισε στην πόλη, προς τέρψη των σινεφίλ και όχι μόνο. Κάτι χαρακτηριστικό, το είπε λαϊκά, μια παλιά καλή μου φίλη: «Βάζω 1,5 ευρώ στην τσέπη για καφέ, ροβολάω αναλόγως χώρου, φχαριστιέμαι την εκδήλωση, γυρίζω σπίτι χοροτάτη.»

Και στον τουρισμό, κάνατε μεγάλα ανοίγματα

Γνώστες καλοί του θέματος, οι Νίκος Γκόλας και Στέφανος Ζέρβας, με την βοήθεια μόνον τριών υπαλλήλων, που ειλικρινά πρέπει να τους ονοματίσω: Θάλεια Οικονόμου, Ηλίας Γκαρτζονίκας, Αιμίλιος Νέος. Χρησιμοποίησαν κάθε μέσον προώθησης και προβολής του νομού. Δεν άφησαν ευκαιρία χαμένη σε εκθέσεις, συναντήσεις και προσωπικές επαφές. Προσέδωσαν νέο πνεύμα. Μαζί με τους ξενοδόχους Κώστα Βλάχο και Γιώργο Τάσσο, τον Περιφερειάρχη, τον αντιπεριφερειάρχη Ιωάννου, το Επιμελητήριο, όπου Δημητρίου και Μήτσης ήταν γερό δίδυμο και τους συνεργάτες τους, ανέδειξαν την Ήπειρο σε προορισμό μεγάλου ενδιαφέροντος και αυτό φάνηκε. Θετική ήταν η συμβολή του Βασίλη Χήτου από την αντιπολίτευση, παρά τη γκρίνια που άκουγε στην παράταξή του. Η οικονομική κρίση χτύπησε την Ήπειρο γιατί ο τουρισμός της ήταν εσωτερικός. Με την αλλαγή πολιτικής όμως, με την ισχυρή εξωστρέφεια και την προβολή των μοναδικών χαρακτηριστικών σε νέες αγορές, είδαμε οφέλη. Η μάχη απέδωσε και πρέπει να συνεχιστεί. Επίσης, είναι παράλειψη να μην αναφέρω τους Κώστα Γκέκα, Θωμά Γκλίναβο και Λευτέρη Δοβανά. Για το Νησί ο πρώτος «τσιμπούρι για την αποχέτευση», ο δεύτερος στον τουρισμό, στο Δημοτικό Ραδιόφωνο, την επιχειρηματικότητα και για την καθημερινότητα, για τις λαϊκές αγορές και τα κοιμητήρια ο τρίτος, στη συνέχεια και αντιδήμαρχος, κυνήγησαν και λύσανε τα περισσότερα ζητήματα. Το Νησί με τη συλλογή Φώτη Ραπακούση, αν ολοκληρώσει το μουσείο του Σκευοφυλακείου θα γίνει μεγάλος προσκυνηματικός προορισμός. Τάκης Κατηρτζίδης στο εργοτάξιο, ήθελε γερά πλεμόνια εκεί. Μαζί του Τσεκούρας, Γκρέστας, Σιδηρουργός, Αναγνωστοπούλου, Στουκίδης, Βαρτζώκα, Καλογήρου, Σίμος, Θάνος, Μεντής, Τσατούρας με οργάνωση για πρώτη φορά αποθήκης και τα άλλα ...μανάρια μου, κράτησαν στη μάχη. Τα συνεργεία και το προσωπικό καθαριότητας δώσανε τον καλύτερο εαυτό τους. Βγάλανε τη λάντζα για 120.000 κατοίκους, με σημαντική βοήθεια από τους πενταμηνίτες και οκταμηνίτες εργαζόμενους. Σκληρή κατάσταση, βαριά δουλειά, λειψό το προσωπικό λόγω συνταξιοδοτήσεων. Αν δεν ζήσεις έστω μια μέρα πως μαζεύεται το σκουπίδι ποτέ δεν θα καταλάβεις. Ο Βασίλης Βήγκας επίσης, συνεπής στις επιτροπές που μετείχε, ήπιος και συνετός. Πολύ τρέξιμο στον

Κατσικά, μεγάλη ενότητα, πολλά χωριά, πολλά θέματα, χωρίς αστικές υποδομές, δύσκολη κατάσταση. Καλό όμως το αποτέλεσμα. Υλοποιείται μεγάλο έργο αποχέτευσης.

Σκεφτήκατε ποτέ ότι ίσως η κατάσταση στη ΔΕΥΑΙ να μην είναι αναστρέψιμη;

Ήτανε φανερό, ότι η εικόνα που ξέραμε το '94 ή το '97 ή ακόμα και το 2002 είχε χαθεί ανεπιστρεπτί. Μαζί της είχε χαθεί κι ένα σημαντικό κομμάτι, από τεχνικό και επιστημονικό δυναμικό. Συναντήσαμε έναν ασύμμετρο αριθμό διοικητικών υπαλλήλων, τεράστια ποσά ανείσπραχτα και υπέρογκα χρέη. Είχε ένα εντελώς λάθος οργανωτικό σχήμα και στο οικονομικό κομμάτι, αντιμετωπίσαμε το θέμα των μεγάλων ανείσπραχτων οφειλών αλλά και πολύ μεγάλων χρεών. Όπως χρειάστηκαν αρκετά χρόνια για να αποδιοργανωθεί, χρειάζονταν και αρκετός χρόνος για να ανανήψει, αλλά πιστέψτε με, με υπερπροσπάθεια. Τα πράγματα, μπήκαν σε ακόμα καλύτερο ρυθμό μετά το '12, με τα προγράμματα. Το ΕΠΠΕΡΑΑ κυρίως, συνέβαλε, στο να εξασφαλιστεί ένα πολύ μεγάλο ποσό, σχεδόν 50 εκατ. ευρώ για έργα υποδομών. Αυτά τα έργα αποτέλεσαν πολλή μεγάλη επένδυση, που ανέστρεψε το οικονομικό κλίμα της ΔΕΥΑΙ, γιατί από αυτά ήρθανε εισπράξεις από συνδέσεις με αποχέτευση κ.λπ. Βέβαια απ' έξω, ήτανε εύκολη η κριτική... Τη «φάγαμε» ο Τάκης Θεμελής, ο Γιωτάκης και εγώ. Ας είναι, θεωρώ ότι δικαιωθήκαμε. Το συμβούλιο μάς στήριζε, Νουτσόπουλος μέρα νύχτα εκεί, Μίμης Μωυσιάδης, Τάκης Τσιγάρας έτρεχαν παντού. Οι υπηρεσίες και τα αρχεία που παραλάβαμε από τους γύρω δήμους υπολείπονταν. Μην ξεχνάμε, ότι οι πολίτες μας περνούσανε και περνάνε δύσκολα, δεν ήταν εύκολο να εισπράξεις. Παραλάβαμε χρέη εκατομμυρίων και ανείσπραχτα 11,2 εκ. ευρώ. Ακόμη και τώρα που μιλάμε γι αυτά, η ΔΕΥΑΙ χρειάζεται για να ανανήψει πλήρως, άλλα δυο χρόνια, χωρίς κανένα λάθος. Οφόμεθα. Πρέπει να συμπληρώσω, για ένα άλλο φλέγον θέμα, το Γιαννιώτικο Σαλόνι, η τυπική παράλειψη του 2005, όταν δεν δηλώθηκε στο Κτηματολόγιο, μας οδήγησε στα δικαστήρια κατά του δημοσίου. Ελπίζω να λυθεί σύντομα. Αποτελεί ντροπή για την ιστορία μας. Έχουν επενδυθεί εκατομμύρια ευρώ και η κοινωνία το στερείται. Ιδιαίτερη αναφορά θέλω να κάνω στον Βασίλη Μασσαλά και την τεχνική υπηρεσία, την εταιρεία και τους εργαζόμενους στο έργο της πεζοδρόμησης δρόμων της πόλης και όχι μόνον, γιατί σχεδίασαν οργάνωσαν και εκτέλεσαν έργα δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ σε όλο το δήμο. Η προεκλογική μας εξαγγελία για τις αναπλάσεις-πεζοδρομήσεις, στηρίχτηκε στο όραμά μας για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των

πολιτών, για μετακινήσεις με ασφάλεια, για την στήριξη της τοπικής οικονομίας, και την ενίσχυση της τουριστικής ζώνης της πόλης μας. Έδωσε ενδιαφέρον και πνοή σύγχρονης πόλης και μαζί με τον φωτισμό ανάδειξης των διατηρητέων κτιρίων, κατέστησε το πιο επισκέψιμο κομμάτι σε πόλο έλξης και για τους δημότες, αλλά και τους επισκέπτες. Παράλληλα, ανοίξανε εργοτάξια παντού και δημιουργήθηκαν θέσεις εργασίας. Η άλλη μεγάλη ανάπλαση του ιστορικού κέντρου στο μπεζεστένι, η παλιά και νέα αγορά της πόλης, άλλαξαν όψη αλλά και νοοτροπία για τους περισσότερους. Το ίδιο στο Πέραμα για το σπήλαιο και τον τουρισμό του, εσωτερικά γκαλντερίμια, είσοδος σπηλαίου, διαμόρφωση στο λιμανάκι. Υποστηρίξαμε τους γιαννιώτες επαγγελματίες απέναντι στις μεγάλες αλυσίδες και τα υπερκαταστήματα. Η «Οασις» που λειτούργησε πρόσφατα, οι 124 όψεις κτιρίων που κρίθηκαν διατηρητέες, η δουλειά στο Κάστρο από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και οι επενδύσεις των ιδιωτών στα παλιά κτίρια για επαγγελματική χρήση, συμπλήρωσαν και διατήρησαν την ιστορική μνήμη της πόλης. Είμαστε περήφανοι γι αυτά.

Συνεργασία όμως αναπτύχθηκε και με άλλους φορείς;

Πολιτικά, η περίοδος ήταν καλή για την πόλη. Οι συνεργασίες μας με τους άλλους φορείς, αποδείχτηκαν αποτελεσματικές. Το πανεπιστήμιο με πρύτανη τον Τριαντάφυλλο Αλμπάνη, και η περιφέρεια με τον Αλέκο Καχομιάνη, στήριξαν πολλές από τις προσπάθειές μας. Δεν ισχυρίζομαι ότι εξέλειπαν οι διαφωνίες, όμως συνεργαστήκαμε έχοντας κοινή στάση, σε πολλά και σπουδαία ζητήματα. Είχε ένα στοιχείο απόλυτης ειλικρίνειας και καρποφόρησε, πέραν προσδοκιών. Η πόλη κέρδισε. Αυτό, αποτυπώθηκε σε μια σειρά από θέματα, τόσο στο πανεπιστήμιο και το νοσοκομείο, όσο και στην απορρόφηση κονδυλίων του ΕΣΠΑ, αλλά και σε μικρότερα έργα τόσο στην πόλη, όσο και σε όλη την Ήπειρο. Οι άνθρωποι που ασχολήθηκαν με το θέμα των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων, η Αντιπεριφερειάρχης Τατιάνα Καλογιάννη και οι υπάλληλοι, παίζανε αποφασιστικό-θετικό ρόλο. Το ΕΣΠΑ άλλαξε την πόλη, άλλαξε την Ήπειρο. Δουλειά πολλή και δύσκολη, με άγχος κυνηγητού του χρόνου και την απύθμενη γραφειοκρατία. Εξαιρετική δουλειά έγινε στα στερεά απόβλητα. Εδώ δούλεψε και ο Θωμάς Μπέγκας, τρέχοντας τον φορέα διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Κλείσαμε ένα τεράστιο μέτωπο, την αποκατάσταση χωματερής Δουρούτης, το άνοιγμα και τη λειτουργία του ΧΥΤΑ Ελληνικού, το άνοιγμα διαδικασιών για εργοστάσιο διαχείρισης απορριμμάτων, στην ανακύκλωση, πρώτη φορά οργανωμένα και με υποδομές. Επίσης, απότοκο της συνεργασίας ήταν η κατασκευή του στίβου θαλασσίου σκι στην Αμφιθέα

που επανέφερε την πόλη στο διεθνές επίκεντρο του αθλήματος, παρά τις αντιδράσεις, τις ιδεοληψίες, εν τέλει τον συντηρητισμό, αφού δεν στηριζόταν οι απόψεις τους στην επιστήμη. Για όλες τις ανυπόστατες κατηγορίες δικαιωθήκαμε από τους δικαστές. Να σημειώσω επίσης με έμφαση την εξαίρετη συνεργασία, με τους δημάρχους του νομού. Ρογκότης, Παπαναστασίου, Σεντελής, Καψάλης, Γαργάλας, Τσομπίκος, Κατσανάκης με μία άτυπη σταθερή συνεργασία, πολλές όμως και καρποφόρες συναντήσεις καθώς και με τα επιμελητήρια, Παπαβρανούσης και Φίλης, τους ξενοδόχους, το εργατικό κέντρο, τους πολιτιστικούς και αθλητικούς συλλόγους. Συντηρούσαμε 30 γήπεδα με χόρτο και πολλές άλλες αθλητικές υποδομές μέσω Πνευματικού Κέντρου. Πολύ υψηλό κόστος, σκορπισμένες σε όλο το λεκανοπέδιο. Όλοι θέλανε από ένα γήπεδο. Με τελείωσαν στη γκρίνια.

Ποιοι συνεργάστηκαν για τα 100 χρόνια Ελευθεριών της πόλης;

Ειδικά για τα 100 χρόνια Ελεύθερα Γιάννενα, αναφέρω τη συνεργασία με Μητρόπολη, Περιφέρεια Ηπείρου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, με πολλές συνδιοργανώσεις, Κύκλος σπουδαιών διαλέξεων, με κεντρικούς ομιλητές τους Κ. Οικονόμου, Α. Κατσίκη, Γ. Παπαγεωργίου, Γ. Σμύρη, Θ. Ζυγούρη, ο κύριος καθηγητής Μίμης Σοφοκλέους, ο Α. Δάλλας και με τις εφορίες αρχαιοτήτων, Κ. Σουέρεφ, Β. Παπαδοπούλου, Ι. Βλαχουστέργιος, την Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών με τον πρόεδρο Κώστα Βλάχο, ο οποίος οργάνωσε το τριήμερο συνέδριο για την Ήπειρο, με επιστημονικό υπεύθυνο τον καθηγητή φιλοσοφίας Κώστα Θ. Πέτσιο, συνεργαστήκαμε με το Ίδρυμα Ιωσήφ και Εσθήρ Γκανή και τον πρόεδρο του Ναπολέοντα Μάργαρη, γνώστη και υποστηρικτή των εκδηλώσεων, έγινε κοπή ειδικού μεταλλίου σε σχέδιο του Κυριάκου Ρόκου, γενικά αρχεία του κράτους με την Μ. Παπαδοπούλου. Μεγάλη δραστηριότητα, είχαμε στην Δημοτική Πινακοθήκη, γερή ομάδα υπαλλήλων, στην οργάνωση, στην συντήρηση, ηλεκτρονική καταγραφή και φύλαξη των έργων με τον Γιάννη, την Ελευθερία, τον Μενέλαο, τον Χρήστο και πιο πριν την Δήμητρα τον Χάρη και την Μαίρη, με την συνεργασία του Ιδρύματος της Βουλής, του Μουσείου Μπενάκη και για τα 100 χρόνια από την γέννηση του Κ. Μαλάμου, έγινε ειδική εκδήλωση για τα 100 χρόνια από τον θάνατο του Μαβίλη σε συνεργασία με το δήμο Κερκυραίων και ειδικό αφιερωματικό λογότυπο από την καθηγήτρια του Πανεπιστημίου μας Ιωάννα Μπίτου. Καθηγητές, Δάσκαλοι, Σχολεία, μαθητές, σύλλογοι γονέων, σύλλογοι Αποφοίτων, τοπικά μέσα ενημέρωσης έντυπα και ηλεκτρονικά με σπουδαία αφιερώματα, Δημοτικό Ραδιόφωνο, ΕΡΤ με εξαιρετικό ντοκιμαντέρ, ΕΛΤΑ με αναμνηστική σειρά γραμματοσήμων χάρη στον φίλο τής πόλης μας Μωυσή

Κωνσταντίνη, τα αρχεία του δήμου με τη Μαρία Παππά εκθέσανε σπάνιο υλικό. Ακόμα, Πανειπηρωτική Συνομοσπονδία, τοπικοί σύλλογοι, αδελφότητες και πολλοί άλλοι, υπερέβαλαν εαυτούς. Εξαιρετική, σωστό ποίημα θα έλεγα, η πανηγυρική ομιλία, ανήμερα της επετείου, του Μιχάλη Γκανά, παρουσία του Προέδρου Κάρολου Παπούλια και της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας της χώρας. Ήτανε σπουδαία χρονιά και όλοι το γιόρτασαν. Όπως μοναδικό και συγκινητικό, ήτανε το τριήμερο του Μαρτίου 2014, αφιερωμένο στα 70 χρόνια του ολοκαυτώματος των γιαννιωτοεβραίων, με τη συνεργασία 23 πρεσβειών στην Ελλάδα, το Υπουργείο Εξωτερικών μας και παρουσία 18 πρέσβων. Στείλαμε μεγάλο μήνυμα. Πιο συνταρακτικό, τα αναμμένα 650 κεράκια που κρατούσαν στα χεράκια τους, αντίστοιχος αριθμός μαθητών της πόλης μας, αλυσίδα ανθρώπινη από τη συναγωγή μέχρι το μύλο, εις μνήμην των 650 ανήλικων εβραϊόπουλων, τα οποία χάθηκαν στα στρατόπεδα θανάτου.

Πως ήτανε η καθημερινότητα στο δημαρχείο;

Θυμάστε την φράση του Βύρωνα Πολύδωρα, «ποινήν εκτίω»! Αστειεύομαι, δεν ήτανε ποινή, μεράκι και τρέλα ήτανε. Κάθε πρωί στις 8 γινόταν η πρώτη σύσκεψη με καφέ και το στενό επιτελείο. Επιτελάρχης, η μεγάλη παντογνώστρια Γιώτα Τσάβου, η επονομαζόμενη και «ομπρέλα των δημάρχων», εξαιρετική και διαχρονική γραμματέας όλων, η Άννα Δογορίτη στις δημόσιες-διεθνείς σχέσεις, ο Στέφανος Ζέρβας στις διεθνείς σχέσεις-τουρισμό, η Σταυρούλα Τσουμάνη στα νομικά, ο Πάνος Κονταξής νομικό αρχείο, ο Βασίλης Κολοβός συνεργάτης μου για τις τοπικές κοινότητες, η μηχανικός Έλλη Κοιλάκου διαχρονική συνεργάτης δημάρχων εξπέρ στα ευρωπαϊκά προγράμματα, η Ελευθερία Κοντού θεματολόγιο δημοτικού συμβουλίου, ο Χρήστος Βαγγελής γραμματέας συμβουλίου, Γιώργος Κάκος και Αλέκα Μάντζιου στη γραμματειακή υποστήριξη, Βασίλης Βλαχόπουλος γραμματέας επιτροπών, η Πόπη Καππά εισερχόμενα-πρωτόκολλο-αρχείο, η Κατερίνα Καλογήρου και η Έλενα Κρικώνη νομικοί σύμβουλοι μου, ο Χρήστος Παπαδόπουλος γραφείο προέδρου, επιτροπές διαβούλευσης, ηλεκτρονική ενημέρωση, ο Θωμάς Λεοντίου για την αγροτική ανάπτυξη. Για λίγους μήνες στην αρχή ο νομικός Γιώργος Δριγκόπουλος, που μετά συνταξιοδοτήθηκε, γενικών καθηκόντων ο Κώστας Μπινάτσος και ο Βασίλης Παπουτσής, στο ασταμάτητο τηλεφωνικό κέντρο η Ελευθερία Πάσχου. Να μην ξεχάσω τον οδηγό μου, Θόδωρο Παπασταύρου και πιο παλιά τον Βαγγέλη Δέζο, εργατικοί και αποτελεσματικοί. Τελειώναμε σε περίπου μισή ώρα, όχι όλοι μαζί βέβαια, κατά περίπτωση και κατά θέμα, ακολουθούσαν έλεγχοι εισερχομένων εγγράφων και οδηγίες ενεργειών,

συσκέψεις κάθε μέρα με αιρετούς και υπηρεσιακούς, επισκέψεις πολιτών, ανοιχτές πόρτες όλη μέρα, συναντήσεις με φορείς, επιτροπές πολιτών, υψηλοί επισκέπτες, πρόεδρος συμβουλίου ο Δημήτρης Γιωτίτσας, ήρεμος, τυπικός με εξαιρετικό αρχείο, αρκετές συνεργασίες σχεδόν καθημερινά. Άπειρα καθημερινά τηλέφωνα, σύνταξη εγγράφων και επιστολών, κινητό σε υπερθέρμανση, συνεργασίες με προέδρους οργανισμών του δήμου, καυγάδες τοπαρχών και πάει λέγοντας, βάλε και τον Γενικό Γραμματέα Γιώργο Μαρούφωφ 6-7 φορές την ημέρα, με την Μάτα Κουμπούρη γενική διευθύντρια του δήμου και την Μαίρη Τσώλη γραμματέα τους. Προετοιμασία ομιλιών, ταξιδιών, συνεντεύξεις, δελτία τύπου, συσκέψεις στη ΔΕΥΑΙ, στον Οίκο Ευγηρίας, προετοιμασία για τα δημοτικά συμβούλια. Άφησα για το τέλος το καθημερινό πρωινό 10λεπτο με τον Βασίλη Μασσαλά. Καφεδάκι και συζήτηση επικαιρότητας, με τις ανάλογες αψιμαχίες, εννοείται... Από την παλιότερη θητεία μου στο δήμο, πρέπει να αναφερθώ στις δύο κυρίες του γραφείου μου, στην Γιάννα Γιωτίτσα και την Πάτρα Εξάρχου καθώς και στον γραμματέα όλων των επιτροπών Νίκο Μούλια και γενικών καθηκόντων τον Βαγγέλη Τζαλαβρά. Λίγο προσωπικό τότε, και πολύ σκληρή δουλειά για τους εργαζόμενους του γραφείου μου. Τα πάντα περνούσαν από εκεί. Δεν υπήρχαν μηχανισμοί υποστήριξης στα άλλα νομικά πρόσωπα. Να σημειώσω ότι γνωρίζομουν αρκετά με το προσωπικό του δήμου, κυρίως τους παλιούς, λόγω των θητειών μου και αυτό βοήθησε πολύ την συνεργασία μας, διότι τώρα, ήταν πλέον όλοι στα ανώτερα πόστα διοίκησης με σημαντική γνώση και εμπειρία. Να σημειώσω με έμφαση, ότι το προσωπικό που ήρθε από τους άλλους δήμους, στην μεγάλη πλειοψηφία του νέοι, μορφωμένοι και καλά καταρτισμένοι, ανανέωσαν και εμπλούτισαν την διοίκηση. Μεγάλο πλήγμα δεχτήκαμε από την κινητικότητα. Έφυγαν από το Δήμο 29 Διοικητικοί υπάλληλοι και διαλύθηκε η Δημοτική Αστυνομία, μια πολύτιμη υπηρεσία για την τάξη στην πόλη μας.

Με τον νέο νόμο είχατε και άλλο μοντέλο πολιτικής διοίκησης;

Πέραν των δημοτικών συμβούλων, είχαμε αιρετούς στις ενότητες και στα τοπικά. Όπου τα πήγαιναν καλά μεταξύ τους όλα ήταν μέλι-γάλα. Όπου υπήρχε γκρίνια, επενέβαινε η παραταξιακή... πυροσβεστική. Ο Θανάσης Μέμος δούλεψε πολύ για την ενότητα Ιωαννίνων, την παλιά πόλη δηλαδή, με συνεργάτες που στάθηκαν γερά: Λυκοτραφίτης, Αυδίκος, Νέσσερης, Αναγνωστόπουλος, Τσουκανέλης, Λαμπρίδη, Λαμπρίδου, Δερδεμέζη, Τσιγκίστρας, Καμπότας. Ξεχώρισαν και αρκετοί πρόεδροι. Μερικοί στάθηκαν αληθινοί ήρωες. Θανάσης Καντζέλης στην απομονωμένη Κράφη, Μπαμπούλιας-

‘Ντέταρι’ στην Κρύα, Βαγ.Παππάς στο Μπιζάνι, Μιχάλης Ζιάκας στο Ασβεστοχώρι, Π.Νάκος στην Καστρίτσα, Β. Τσιάβος στη Δαφνούλα, άπιαστος στις εκδηλώσεις του καλοκαιριού στη θέση Αετός, Λουκ. Βαρτζιώτης και Π. Λέκκας στον Κατσικά σε καθημερινό «κασμά», Β. Κολόκας στην Αμφιθέα, άριστος βοηθός στην υπόθεση του στίβου σκι, η Γιαννούλα Αγγέλη στους Λογγάδες, μοναδική γυναίκα πρόεδρος, Κ.Σιαφάκας στους Λυγγιάδες. Χρήστος Λάζος κανονικός... δήμαρχος Ανατολής, Πραμαντιώτης, Μωυσιάδου, Ζάννης, Ασωνίτης, Στεφανίδη οι βοηθοί. Στο Πέραμα Μπιντεβής, Ντόβας, Ζιάκας, στο νησί Άρης Λιούμπος αεικίνητος, Τσόλης, Τζανέλλας, Οικονόμου στα Μάρμαρα με τα καυγαδάκια τους, Σίντος με τον... υπερδήμαρχο Πεδινής και περίξ τον αντιδήμαρχο Τάκη Νάστο, ο μαχητικός Β. Μητρόπουλος στο Σταυράκι, Στόγιας επίμονος για το Νεοχωρόπουλο, Αραπισόνογλου στη Νεοκαισάρεια, Κατσάνος και Δαρδώνης στην Αμπελειά, Σπύρου στην Κόντσικα, Τσιούρης στη Βασιλική, Ντάλλας και Μπήτας Δροσοχώρι και Ηλιόκαλη αντίστοιχα, Τασιούλας στην Περιβλεπτο, Μπέλλος στη Μανωλιάσα. Γενικά, παρά το δύσκολο διοικητικό μοντέλο, οι τοπικοί άρχοντες δείχνανε μεγάλο ενδιαφέρον λόγω αγάπης για το χωριό τους, δούλευαν πολύ, το πάλεψαν δυνατά. Ανέφερα όχι όλα τα ονόματα γιατί είναι πάρα πολλά. Θέλω να τους ευχαριστήσω φίλους και αντιπάλους για την συνεργασία, σημειώνοντας ότι μερικοί ευτυχώς ελάχιστοι ήταν δύσκολοι στη συνεργασία. Με τα ελάχιστα έσοδα που διαθέταμε κλείσαμε τα κυριότερα θέματα, τα πιο επείγοντα. Ελάχιστα έσοδα λόγω οφειλών, αποπληρωμής έργων και δανείων και μείωσης κατά 55% των κρατικών επιδοτήσεων. Με το πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης όμως, δημιουργήσαμε μερικά πολύ ωραία έργα στα χωριά. Έκλεισαν μετά βασάνων τα έργα ύδρευσης λεκανοπεδίου που κληρονομήσαμε από το πρόγραμμα Θησέας στην ενότητα Παμβώτιδος, ύδρευση πόλης 46 χιλιόμετρα στο κέντρο της πόλης, του ΣΥΛΙ μεγάλο έργο ύδρευσης και εκσυγχρονισμού δικτύου πόλης και λεκανοπεδίου, μεγάλης χρησιμότητας και η άρδευση λεκανοπεδίου, τεράστιας αναπτυξιακής και παραγωγικής σημασίας έργο, τέλειωσε χάρις στο πείσμα του Περιφερειάρχη.

Με τις... απέναντι παρατάξεις; Τι σχέσεις είχατε; Υπήρξαν συνεργασίες;

Οξυμένη υπήρξε η κατάσταση, την περίοδο των συμβασιούχων και της υπεξαίρεσης. Το υπόλοιπο διάστημα τα συνήθη... Ξέρετε, στην έναρξη κάθε συζήτησης στο συμβούλιο, παρουσία τηλεόρασης και δημοσιογράφων, υπάρχουν μερικές υπερβολές. Η μείζων αντιπολίτευση, υπερασπίζονταν κυρίως την δική της πολιτική σε κάθε ευκαιρία και παραβλέποντας την κρίση, έκανε... συγχρίσεις! Ευκολότερο μεν, αλλά όχι πολύ αποτελεσματικό.

Ο Δημήτρης Τασούλας, με σταθερές απόψεις προβλέψιμος μεν, αλλά καθόλου εύκολος αντίπαλος, το ίδιο και ο αδικοχαμένος Στέφανος Σκοπούλης. Όμως τους είχα πει, ότι με την ασφάλεια της σταθερής ιδεολογίας δεν κάνεις μαζικό κίνημα. Θέλει προτάσεις και ιδέες. Ευγενείς όμως συνάδελφοι και οι δύο, με προτάσεις υψηλού ανθρωπισμού και πραγματικό ενδιαφέρον για τους χειμαζόμενους συμπολίτες μας. Ο Χρήστος Μαντάς, με απουσίες μετά την εκλογή του ως βουλευτής το 2012, προσπάθησε να σταθεί πιο εποικοδομητικά –κριτικά και πολλές φορές ψήφισε τις προτάσεις μας. Προσπαθήσαμε να ετοιμάσουμε τις συνεδριάσεις με εισηγήσεις γραπτές, δυο-τρεις ημέρες πριν την συνεδρίαση, ώστε να εξυπηρετείται καλύτερα η διαδικασία και εν τέλει, η ουσία και η δημοκρατία. Ο πρόεδρος κέρβερος σ' αυτό, με αντιπρόεδρο τον Β.Βλέτσα από την μειοψηφία, εξαιρετικό βοηθό.

Όπως τα περιγράφετε, μοιάζουν όλα να πήγαν καλά. Πήγανε όμως;

Αυτό είναι το ωραίο με τους δημάρχους. Άμα μαζέψεις όλους τους απολογισμούς της χώρας, θα διαπιστώσεις ότι δεν υπάρχει πρόβλημα σε καμιά πόλη. Που είναι λοιπόν, το πρόβλημα της Ελλάδας. Θα πρόσεξες βέβαια ότι απέφυγα να μιλήσω για ανάπτυξη, θέσεις εργασίας, επενδύσεις, για τη λίμνη. Γιατί; Δυστυχώς δεν τόλμησαν ποτέ τα κόμματα να δώσουν καιρικές αρμοδιότητες στους δήμους. *Μας μετέτρεψαν σε κομμάτι του γενικού προβλήματος, ενώ έπρεπε να είμαστε, αν μας επέτρεπαν, λύση του προβλήματος, δίνοντας μας αυξημένες αρμοδιότητες.* Δειλή, άτολμη η κεντρική εξουσία. Δεν μοιράζεται την πολιτική δύναμη. Φανταστείτε, η λίμνη και η παρόχθια ζώνη ανήκουν στο δημόσιο. Κάθε παρέμβαση μας είναι παράτυπη. Θα γλυτώναν ένα βαρύ φορτίο αν το αναλάμβανε ο δήμος ή η Περιφέρεια. Δεν τολμούν. Κρίμα. Χάνει την αίγλη του ο... υπουργός. Αλλιώς πώς θα τον παρακαλούμε, πώς θα τον έχουμε ανάγκη; Πώς θα τρέχουμε στο υπουργείο του; Πώς θα στήνει το μηχανισμό του, για να επανεκλεγεί; Δυστυχώς η Τ.Α. έγινε κομμάτι του προβλήματος της Ελλάδας, ενώ έπρεπε να είναι εργαλείο για να βγούμε από την κρίση.

Η θητεία αυτή σημαδεύτηκε από πολλά τραγικά γεγονότα.

Ήτανε τραγικά ταραγμένη, από μια σειρά επώδυνων γεγονότων. Είχαμε εργατικό θανατηφόρο με νεκρό, ένα άνθρωπο της καθαριότητας, είχαμε τα πρωτοφανή γεγονότα στο Πέραμα, με δολοφονία και αυτοκτονία μαζί, και δυστυχώς, την αυτοκτονία του Νίκου Μάντη⁶², καλού μου φίλου και συνεργάτη. Το τέλος του Νίκου, ήτανε άδικο πέρα ως πέρα. Χάθηκε ο άνθρωπος, που πήρε το φορτίο να σηκώσει το δήμο από το βάρος των χρεών, να τον βγάλει από το «κόκκινο» και πρώτος πάσχισε να αποκαλύψει το πρόβλημα της υπεξαίρεσης. Το έφερε στην επιφάνεια, δεν είχε καμία απολύτως εμπλοκή σ' αυτό, και δυστυχώς, δεν άντεξε την τεράστια πίεση, τα ανήθικα δημοσιεύματα και την λάσπη. Το λέω, με μεγάλη μου λύπη. Ήτανε πολύ ευαίσθητος και βαθιά ηθικός. Τελείως άδικο. Βέβαια η Δικαιοσύνη για τις υποθέσεις απάντησε. Για την υπεξαίρεση στο δήμο και την υπεξαίρεση στο θέατρο 2006-10 με τις γνωστές καταδίκες. Εκκρεμούν ακόμα δικαστήρια για την ΑΔΕΙ, την περίοδο 2006-2010. Τη θέση του Νίκου, πήρε ο Βαγγέλης Λάμπρης, έμπειρος, συνετός, λιγόλογος, αποτελεσματικός.

⁶² Νίκος Μάντης (1958-2013). Οικονομολόγος, απόφοιτος του ΑΠΘ και με σπουδές σε Γαλλία και Γερμανία, διετέλεσε νομαρχιακός σύμβουλος Ιωαννίνων και αντιδήμαρχος Ιωαννίνων.

2014: Η «αλλαγή φρουράς» και η εκλογή Θωμά Μπέγκα

Από πότε ξεκίνησαν οι συζητήσεις για τον επικεφαλής στις εκλογές του '14;

Οι πρώτες διεργασίες ζυμώσεων στην παράταξη, άρχισαν από το καλοκαίρι του '13 κιόλας. Ήτανε φανερό, ότι υπήρχε διαφορά αντιλήψεων, ανάμεσα στους βασικούς συντελεστές της δημιουργίας της παράταξης του 2010 (προερχόμενοι από τις παρατάξεις Φίλιου- Μελανίδη του '06) και τα νέα μέλη που εν τω μεταξύ εντάχθηκαν. Το φθινόπωρο του '13, υπήρχαν δύο ομάδες στην παράταξη, ενώ ήτανε πασιφανές ότι είχε αρχίσει να χάνεται η αυτονομία της λόγω κομματικών παρεμβάσεων. Όταν κάποια στιγμή αναγκάστηκα να απευθυνθώ κεντρικά ζητώντας να σταματήσουν οι παρεμβάσεις γιατί το δημαρχείο δεν λειτουργούσε όπως έπρεπε και υπήρχε πρόβλημα λειτουργίας υπηρεσιών, κλίμα χαλάρωσης, τους άκουσα με έκπληξη να μου ομολογούν πως δεν μπορούν να κάνουν τίποτε, γιατί δεν μπορούν να τους ελέγξουν. Σκέψου ποιοι μας κυβερνούσαν κεντρικά.

Τι είδους παρεμβάσεις ήταν αυτές και από ποιους;

Άρχισαν να παρεμβαίνουν για προφανείς λόγους, τοπικοί πρώην παράγοντες, πρόσωπα από το παρελθόν που ο λαός τους έχει αφαιρέσει τη δυνατότητα παρέμβασης στον πολιτικό στίβο. Αντιμετωπίσαμε ίντριγκες και πρακτικές ξεπερασμένες και ζήσαμε δυστυχώς την αναβίωση του «παμπάλαιου». Μου αρέσει πολύ το τραγούδι της Μπέλλου, που λέει «τώρα και κότες και φτερά ας πετάξουν»... Όταν συγκεντρωθήκαμε τον Δεκέμβριο του '13, ήτανε ηλίου φαεινότερο ότι θα υπήρχε αμφισβήτηση προς το πρόσωπό μου. Δεν το ζούσα για πρώτη φορά, καθώς και το '10 είχα αντιμετωπίσει κάτι αντίστοιχο. Και πάλι τότε κανείς δεν είπε «Φίλιος και τελειώσαμε». Ήμασταν πέντε οι υποψήφιοι για τη θέση του επικεφαλής, όμως ετούτη τη φορά η κατάσταση είχε ξεφύγει...

Πρέπει να αποσαφηνίσουμε εδώ, πως εγώ ουδέποτε είχα φτιάξει επαγγελματικό πολιτικό μηχανισμό, ούτε το '14 αλλά ούτε και νωρίτερα, διότι δεν θεώρησα ούτε θεωρώ τον εαυτό μου, επαγγελματία πολιτικό και είμαι και ιδεολογικά αντίθετος σε τέτοιες λογικές. Είχα, έχω και πιστεύω θα έχω, ανθρώπους που με εμπιστεύονται, αλλά ποτέ δεν τους «στράτευσα» για την καρέκλα μου. Ήρθα ωστόσο αντιμέτωπος με πρωτοφανείς και αδιανόητες ενέργειες,

που εν τέλει καθόρισαν και τις εξελίξεις. Σαν πιο έμπειρος και πολιτικά ώριμος, δεν έπρεπε να πάω σε ρήξη που θα ήτανε το ευκολότερο, διότι δεν ήθελα επ' ουδενί να διαλυθεί κάτι το οποίο χτίστηκε με τόσες θυσίες. Είναι βαριά ευθύνη να φυλάξεις την ενότητα και όποιος το κατάλαβε, το κατάλαβε. Η παράταξη δεν ήτανε κανενός μας, ούτε «μονοπαραταξιακή». Έπρεπε να συνυπολογίσω κι άλλες πολλές παραμέτρους: την επιθυμία της βάσης που με είχε ψηφίσει για παρά πολλά χρόνια, τους ανθρώπους που με ψήφιζαν από άλλους πολιτικούς χώρους, αλλά το σοβαρότερο, από τον ορατό κίνδυνο επιστροφής, του προηγούμενου πολιτικού σκηνικού σε μια πιθανή διάλυση της παράταξης. Παρότι η ενδοπαραταξιακή δημοσκοπήση με είχε αναδείξει ως την καλύτερη επιλογή, επειδή διέβλεπα πως ήτανε παρμένη η απόφαση για σύγκρουση-διάσπαση, εγώ δεν θα το επέτρεπα! Η γραμματεία που χειρίζονταν τα διαδικαστικά, ήτανε εξ αρχής χωρισμένη σε τάσεις. Έγιναν πολλές συνεδριάσεις χωρίς αποτέλεσμα, υπήρξαν υπόγειες διαδρομές και μεθοδολογία που δεν αρμόζανε στην δημοκρατία. Χαρακτηριστικό των διεργασιών ήτανε το κείμενο που διάβασε στη συνέλευση ο Γιώργος Παπαδιώτης. Επρόκειτο για μια πολιτικά ανώδυνη εισήγηση που επιχειρούσε να πάμε κατ' ευθείαν σε ψηφοφορία, χωρίς να προηγηθεί συζήτηση ουσίας. Προφανώς, ήτανε μετρημένα τα κουκιά. Την προηγηθείσα δημοσκοπήση, την περνούσαν στα φιλά. Εν κατακλείδι, προετοίμαζαν από καιρό πριν την κατάσταση ώστε να φανώ κολλημένος στην... καρέκλα. Ασκούσαν πιέσεις στα μέλη της παράταξης, εστιάζοντας στην ηλικία μου και τα πολλά χρόνια ενασχόλησής μου στο δήμο, ενώ είχε αρχίσει ήδη «η μοιρασιά» των θέσεων. «Είναι η... σειρά μας τώρα», έλεγαν! Δεν είναι τυχαίο ότι στη συνέχεια δεν χρησιμοποιήθηκε κανένας από τους υποστηρικτές μου στα συμβούλια των επιχειρήσεων. Ούτε εγώ, παρά το γεγονός ότι δηλώθηκε δημόσια, χωρίς να το ζητήσω. Αργότερα μετεκλογικά έγινε συζήτηση και συμφωνία, αλλά δεν την τήρησαν. Όπως γνωρίζουμε όμως ιστορικά, οι νίκες δεν οδηγούν πάντα στην επιτυχία και αυτό, μένει να το δούμε. Πρέπει επίσης να αναφέρω ότι στο ενδιάμεσο των συζητήσεων στην παράταξη, τέθηκε συμβιβαστική-ενωτική πρόταση με επικεφαλής τον Τριαντάφυλλο Αλμπάνη, ο οποίος δυστυχώς δεν το αποφάσισε και η σκέψη μπήκε στην άκρη.

Τι ακολούθησε;

Πήγα στην ολομέλεια με τέσσερις παρατάξεις «αριστερά» μου, Δημήτρης Τασούλας, Λάζαρος Νάτσης, Στέφανος Σκοπούλης και Χρήστος Πατσούρας και με ορατό τον κίνδυνο διάσπασης της παράταξης, διότι ο συνυποψήφιος, δεν δεσμεύονταν στο να αποδεχτεί το αποτέλεσμα, σε περίπτωση ήττας

του. Μπορεί και να μπλόφαρε... Δεν ρισκάρεις όμως, αν δεν είσαι επαγγελματίας, κι εγώ στην πολιτική, δεν ήμουν ποτέ. Αν τραβούσα στα άκρα θα είχαμε οκτώ συνδυασμούς και τότε, θα κέρδιζε η πιο συμπαγής, δηλαδή η ΝΔ. Στα κομματικά επιτελεία δημιουργήθηκε πλέον η αίσθηση ότι μπορούσαν να φτιάξουν με αφορμή τις δημοτικές, προγεφυρώματα για τις βουλευτικές εκλογές που θα έρχονταν. Ήταν φανερό πως με την πολιτική της συγκυβέρνησης ΝΔ-ΠΑΣΟΚ, ότι θα οδηγούμασταν σε κοινωνική έκρηξη, λόγω των αλλεπάλληλων σκληρών οικονομικών μέτρων, αν και κανείς δεν φανταζόταν το μέγεθος και τα αποτελέσματα του ΣΥΡΙΖΑ, τον Γενάρη του '15. Εν ολίγοις, μερικοί μηχανισμοί στα κόμματα πήρανε εκδίχηση από μένα, προσπαθώντας να μειώσουν την πολιτική μου παρουσία. Είναι αυτό, που έλεγε ο Βαγγέλης ο Αβέρωφ, «αν βγεις από το μαντρί, σε τρώει ο λύκος». Ωστόσο, αν μείνεις μέσα στο μαντρί, κάποια στιγμή σε τρώει ο τσοπάνης. Έβαλα όπως πάντα, πρώτο το συμφέρον της πόλης, αλλά φυσικά με τον τρόπο που το αντιλαμβάνομαι εγώ. Βέβαια δεν θέλω να αποκρύψω το γεγονός, ότι εάν κέρδιζα στις εσωτερικές διαδικασίες, το σχήμα που θα κατέβαινε θα είχε μεγάλες αλλαγές. Δεν μπόρεσα, οι καιροί θα δείξουν. Η συγκρότηση του ψηφοδέλιου Μπέγκα⁶³ ήτανε μια συμφωνία, κατά βάση ΔΗΜΑΡ-ΠΑΣΟΚ. Όχι όλης της ΔΗΜΑΡ ούτε όλου του ΠΑΣΟΚ. Αυτό που λέμε σήμερα Δημοκρατική Συμπαράταξη. Φυσικά όλα στο παρασκήνιο. Σκεφθείτε τι επακολούθησε και στα δύο αυτά κόμματα από αυτές τις νοοτροπίες. Κατέρρευσαν και διαλύθηκαν. Έδωσα στην παράταξη στήριξη προεκλογική, υποστηρίζοντας τον κόπο μου, τις ιδέες μου, το έργο μου, ως ηθική συνέπεια στον κόσμο που με στήριζε χρόνια. Όμως, η απερχόμενη πλειοψηφία βρέθηκε από το 44% στο 32%. Στη ΝΔ τώρα, παρότι αμφισβητούνταν ο Γκόντας, με απόδειξη τις περιπτώσεις Α. Μπαρτζώκα⁶⁴, Π. Κολόκα⁶⁵, Γ. Λιόντου και την από Ζετίας ουσιαστική αποχώρηση Ριστάνη και Τσάγκα, εν τούτοις, επέβαλε πάλι την παρουσία του, έχοντας κρατημένες τις δυνάμεις της αυτοδιοίκησης, δηλαδή τους υποψηφίους, με μεγάλο αριθμό ψήφων. Το εκλογικό αποτέλεσμα, ήτανε περίεργο: στις ευρωεκλογές ο ΣΥΡΙΖΑ πήρε 29%, πρώτο κόμμα, η Όλγα Γεροβασίλη πήρε 25% στην Περιφέρεια και εξηγείται εν μέρει, διότι δεν είναι Γιαννιώτισσα, που παίζει ρόλο, λόγω του μεγέθους του νομού. Ο Καχριμάνης πάνω από 50%, με ταυτόχρονη πτώση της ΝΔ. Στο δήμο τώρα, το ψηφοδέλτιο του ΣΥΡΙΖΑ πήρε 15%. Φτωχό το αποτέλεσμα. Τα νούμερα

⁶³ Θωμάς Μπέγκα: Μηχανολόγος μηχανικός, διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος και αντιδήμαρχος Ιωαννίνων και από το 2014, δήμαρχος Ιωαννίνων.

⁶⁴ Αριστέιδης Μπαρτζώκας: καθηγητής Μετεωρολογίας στο τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Εκλέχτηκε δημοτικός σύμβουλος Ιωαννίνων το 2014.

⁶⁵ Παντελής Κολόκας: καθηγητής Φυσικής Αγωγής, διετέλεσε αντινομάρχης Ιωαννίνων και αντιπεριφερειάρχης Ηπείρου, υποψήφιος με τη ΝΔ σε βουλευτικές εκλογές και αντιδήμαρχος Ιωαννίνων.

δεν ταιριάζουν για εξήγηση. Χρειάζεται πολιτική ερμηνεία. Στο ΣΥΡΙΖΑ επικράτησε στενή αντίληψη, για μια καθαρά κομματική υποψηφιότητα Υπήρξαν στεγανά για προσωπικές πολιτικές και δεν συνεκτιμήθηκαν στατηγικές και πρόσωπα. Ήταν χαρακτηριστικό αυτό που είπε τότε, νεαρό στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ, βλέποντας τα ψηφοδέλτια: «οι άλλοι κατεβάσανε σεντόνια και εμείς μια μαξιλαροθήκη» και εννοούσε φυσικά, την έλλειψη πλήρους ψηφοδελτίου από έλλειμμα κοινωνικών και πολιτικών συμμαχιών. Τελικά, έκλεισα τη θητεία μου, στις 31 Αυγούστου με μια ομιλία στο μνημόσυνο των εκτελεσθέντων στο Σταυράκι. Παρέδωσα κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή. Στη φάση που παρέδωσα, κατέγραφα αναλυτικά τις εκκρεμότητες για δήμο και ΔΕΥΑΙ. Τις παρέδωσα αρμοδίως. Το δημαρχείο βρίσκονταν ήδη, σε πορεία ανόδου. Ο δήμος πλήρωνε κανονικά, είχανε μπει λογισμικά συστήματα ελέγχου, οι υπηρεσίες είχανε ρυθμό, έργα τρέχανε, οι χρηματοδοτήσεις κανονικά, είχε αναπτυχθεί ένα εξαιρετικό δίκτυο ηλεκτρονικής υποστήριξης, χάρη στους αξεπέραστους Γιάννη Σκοπούλη⁶⁶, Φάνη Καλαντζή, ειδικό συνεργάτη μου και τα παιδιά στον τομέα του προγραμματισμού, τα οποία δώσανε τα πάντα. Ελεύθερο διαδίκτυο σε εκατό σημεία της πόλης, ευρυζωνικό δίκτυο υποστήριξης όλων των δημοσίων υπηρεσιών, σχολείων, κέντρων υγείας. Τιτάνια προσπάθεια! Με μία σκάλα, ένα κατσαβίδι, λίγες δαπάνες εξαρτημάτων, πολύ γνώση και σκληρό τρέξιμο. Επίσης, όσο κι αν ακούγεται περίεργα, το 2014, είχαμε ταμειακά διαθέσιμα.

Υπήρχε όμως και μια υπεξαίρεση από τα ταμεία, διόλου ευκαταφρόνητη

Στοίχισε ηθικά και πολιτικά η υπεξαίρεση. Δυστυχώς το φαινόμενο αυτό, δεν είναι μοναδικό. Η αυτοδιοίκηση έχει πολλά.

Γιατί είναι τελικά τόσο συνηθισμένο; Το μαθαίνει ένας δήμαρχος, το υποψιάζεται;

Ο δήμαρχος μπορούσε και να μην το μάθει ποτέ. Τα συστήματα που υπήρχαν μέχρι τότε, ήτανε ευάλωτα. Όσοι πιο λίγοι συμμετείχαν στο παιχνίδι της υπεξαίρεσης και ξέρανε «τα κόλπα», τόσο πιο δύσκολα ανιχνεύονταν. Στον δήμο Θεσσαλονίκης, εάν δεν μεσολαβούσε η υπόθεση του απλήρωτου ΙΚΑ, δεν θα μαθαίνονταν ποτέ το σκάνδαλο. Στα καθ' ημάς τώρα, αν δεν αλλάζαμε

⁶⁶ Γιάννης Σκοπούλης: ηλεκτρολόγος-μηχανολόγος στο επάγγελμα, υπεύθυνος του Κέντρου Διαχείρισης Δικτύων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, διετέλεσε υποψήφιος βουλευτής με ΣΥΡΙΖΑ και ΔΗΜΑΡ, καθώς και δημοτικός σύμβουλος Ιωαννίνων.

το λογισμικό, θα παίρναμε ενδεχομένως για πάντα βεβαιώσεις που δεν θα ανταποκρίνονταν όμως στην αλήθεια. Φτάνει να σας πω ότι στις δεκάδες συσκέψεις που έγιναν, κανείς δεν πίστευε ότι επρόκειτο για υπεξαίρεση, το θεωρούσαμε αδύνατο και πιστεύαμε πως επρόκειτο για λογιστικό λάθος. Ακόμη και οι πολλοί ειδικοί που κλήθηκαν, αυτό πίστευαν. Μόνον όταν φτάσαμε στο σημείο να ελέγξουμε χαρτάκι-χαρτάκι, αποδείξεις, έσοδα, έξοδα κ.λπ., φάνηκε τι έχει συμβεί. Τα υπολογιστικά συστήματα έδειχναν το πρόβλημα, όμως η απόδειξη ήρθε από τον έλεγχο. Με δεύτερη έρευνα που διενεργείτε ακόμη, βρήκε κενά και στο διάστημα 2009-2010.

Υπάρχει η κριτική ότι αλλάξατε το πρόγραμμα και γι' αυτό δημιουργήθηκε το θέμα.

Λοιπόν, αυτή η σκόπιμη φημολογία πρέπει κάποια στιγμή να τελειώσει, διότι όσοι την διαχέουν, γνωρίζουν καλά ότι ψεύδονται. Συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο και εξηγώ: Το παλιό λογισμικό δεν είχε δυνατότητα διατήρησης του ίχνους της πράξης, αλλά μόνο του ίχνους της εισόδου του χρήστη που συνδεόταν στο σύστημα, με τον προσωπικό του κωδικό. Είχαμε δηλαδή στα χέρια μας το στοιχείο, ποιος μπήκε στο σύστημα, αλλά όχι τι έκανε. Το νέο λογισμικό κατέγραφε και την πράξη. Οτιδήποτε προσπαθούσες να αλλάξεις, να αλλοιώσεις ή να διαγράψεις, όλες οι κινήσεις σου αποτυπώνονταν στο σκληρό δίσκο και δεν μπορούσες να τις απαλείψεις. Τόσο απλά. Το αρχείο υπάρχει σε back-up, προς φύλαξη για τα τελευταία δέκα και πλέον χρόνια, σε τραπεζική θυρίδα. Το «φυλάει», ο αρμόδιος τεχνικός υπάλληλος για λόγους ασφαλείας της υπηρεσίας. Μάγκας τύπος ο Περικλής Οικονόμου και κολόνα της μηχανοργάνωσης του δήμου από το 1986.

Χρειάζεται κάποιος έλεγχος ωστόσο;

Οι μηχανισμοί ελέγχου οφείλουν να είναι δύο. Πρώτον, έλεγχος νομιμότητας, που πρέπει να γίνεται από επιτροπή, με πρόεδρο δικαστικό ή ανώτερο διοικητικό, ελπίζω να γίνει γρήγορα, καθώς και η απάλειψη πολλών αποφάσεων από την έγκριση του δημοτικού συμβουλίου, να μεταφερθούν στις επιτροπές και υπηρεσιακούς και δεύτερον, το Ελεγκτικό Συνέδριο, που θα ελέγχει τις οικονομικές πράξεις σε μικρότερο βαθμό απ'ότι σήμερα. Το Ελεγκτικό όμως, υπερβάλλει εαυτόν και παρεμβαίνει κάποιες φορές στη σκοπιμότητα. Σας το αναλύω με παράδειγμα.

Αν ένα δημαρχείο έχει έναν μόνο αρχιτέκτονα ή έναν μηχανολόγο, αυτοί δεν

μπορούν να κάνουν όλες τις μελέτες της χρονιάς. Επιβάλλεται τότε να στραφείς σε κάποιον ειδικό, εκτός δημαρχείου.

Πρέπει λοιπόν να αντιλαμβάνεται την αδυναμία σου το Ελεγκτικό, ότι πρέπει να πληρώσεις και κάποιον άλλο, εξωτερικό συνεργάτη, διότι ο ένας μόνος του δεν μπορεί να τα κάνει όλα. Πουθενά ένας μόνος του δεν κάνει όλες τις δουλειές. Δεν γίνεται όμως, διότι το Ελεγκτικό, σου απαγορεύει την πληρωμή, με την αιτιολογία ότι «έχεις αρχιτέκτονα, βαλ' τον να κάνει τη μελέτη». Τα ίδια για ανασύνταξη κανονισμών εσωτερικής υπηρεσίας, προμήθειες καυσίμων κ.ά. Το διετές πρόγραμμα δήμου-Πνευματικού Κέντρου, με την απόρριψη της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου, κόστισε χρόνο και χρήμα, απλήρωτους υπαλλήλους για 4 μήνες, ώσπου επιτέλους ήλθε δικαίωση, από ανώτερο όργανο του Συμβουλίου. Έλεος!

Μέχρι το '95 οι δήμοι δεν είχαν αυτόνομες ταμειακές υπηρεσίες. Θα γίνονταν μια τέτοιου είδους υπεξαίρεση;

Θεωρητικά ναι, πολύ πιο δύσκολα όμως. Είναι γεγονός πως όλα τα χρήματα και οι δαπάνες του δήμου μέχρι το '95, περνούσαν από τον έλεγχο της Εφορίας. Εμείς είχαμε την δική μας υπηρεσία εκεί, υπό την εποπτεία της. Πάντα, οι οικονομικές υπηρεσίες τηρούσαν δικό τους, αυστηρότερο σύστημα ελέγχου, πολύ γραφειοκρατικό, όμως αυτό δεν είναι λύση. Σήμερα, ορθώς έχουμε ταμειακή υπηρεσία, λογισμικά κ.λπ., θα έπρεπε ωστόσο να έχουν όλοι οι δήμοι ενιαίο λογισμικό που να επιτρέπει τον έλεγχο σε πραγματικό χρόνο. Το διπλογραφικό σύστημα επιβάλλεται να εφαρμόζεται πάραυτα και παντού. Το ορίζει και ο νόμος. Απαραίτητο επίσης είναι να υπάρξει πιστοποίηση δηλαδή ISO, ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων και ηλεκτρονική υπογραφή. Μόνον έτσι ελέγχεται με ακρίβεια η πορεία όλων των υποθέσεων, διότι θα υπάρξει έλεγχος για τους πάντες, από τον κατώτερο υπάλληλο έως τον διευθυντή. Όλη η ιεραρχία. Για να υπάρξει όμως, χρειάζονται ανατροπές και σθένος για σύγκρουση με όλο το δημόσιο, πολιτικούς, συνδικαλιστές, υπαλλήλους κλπ. Τώρα θα μου πείτε, τι λέω... Αθάνατη Ελλάδα με τα τέκνα που γεννάς. Εγώ όμως ελπίζω ότι θα γίνει.

Μετά από όλα αυτά, ήταν η έξοδος από την πολιτική αυτή που θα θέλατε;

Η απάντηση ειλικρινά, είναι όχι και παρότι δεν υπάρχει αντίστοιχο προηγούμενο, εν ενεργεία δημάρχου, πλην Παπασταύρου, που αποχώρησε οικειοθελώς, εν τούτοις ειλικρινά δεν το μετάνιωσα, διότι οποιαδήποτε άλλη απόφαση θα

ήτανε παρακινδυνευμένη για την πόλη και το πιστεύω απόλυτα αυτό. Επαναλαμβάνω, είχα ισχυρή πολιτική αντίθεση με την δημοτική περίοδο Γκόντα και αυτό αποτελούσε το καθοριστικό μου κριτήριο. Δεν θα έπαιρνα κανένα ρίσκο επιστροφής στο 2006.

Ασφαλώς, θα επιθυμούσα να εξαντλήσω την θητεία μου και να αποχωρήσω υπό κανονικές συνθήκες. Ωστόσο, ούτε στιγμή δεν αισθάνθηκα ηττημένος, γιατί δεν καταψηφίστηκα από τους συμπολίτες μου, αλλά από έναν μηχανισμό που τώρα δίνει εξετάσεις και η σούμα θα έρθει μετά. Βεβαίως, ήτανε πάρα πολλοί εκείνοι που από αγάπη με έφεξαν γι αυτήν μου την απόφαση. Σέβομαι και εκτιμώ την άποψή τους, αλλά σαράντα χρόνια καθαρής πολιτικής διαδρομής, ήτανε κρίμα να τα ακυρώσω με μια ρήξη.

Για να κλείσουμε λοιπόν αυτό το κεφάλαιο, λέω πως σήμερα αισθάνομαι υπερπλήρης και αποχώρησα όπως ακριβώς πορεύτηκα με το κεφάλι ψηλά, και την συνείδησή μου ήσυχη. Ακούγεται ίσως κλισέ, αλλά πιστέψτε με, είναι πέρα για πέρα αληθινό. Μετά από τόσα χρόνια στα πολιτικά πράγματα, μπορώ να κοιτάζω τους συμπολίτες μου στα μάτια και να συζητάμε με καθαρή καρδιά. Τα υπόλοιπα, αφορούν την ιστορία.

Και η τελευταία κουβέντα;

Θα τα πω, πολύ συνοπτικά: Χωριστές συνεδριάσεις για έλεγχο πολιτικό ή έλεγχο δράσεων στο δημοτικό συμβούλιο. Συγκρότηση διαπαραταξιακών επιτροπών προετοιμασίας θεμάτων. Λιγότερη φιγούρα στα προ ημερησίας διάταξης θέματα. Σε νομοθετικό πεδίο, απαιτούνται ταχύτατες βελτιώσεις στον «Καλλικρατικό» νόμο, μείωση γραφειοκρατίας εκσυγχρονισμό και βελτιώσεις στον Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Όποιος θέλει να ασχοληθεί, και προτρέπω νέους ανθρώπους να το κάνουν, πρέπει να το κάνει με κέφι, αγάπη για τον τόπο τους, χωρίς φόβο, με φρέσκιες ιδέες, ριζοσπαστικές και για τους ήδη υπηρετούντες, λιγότερα συνθήματα και πιο πολλή δουλειά. Τα εξαντλημένα πολιτικά σχήματα, των πολιτικών χρονοντούλαπων, φάγανε το φωμί τους. Νέοι τώρα, όχι μόνον ηλικιακά, αλλά και με νέες ιδέες. Πέρα από τα κομματικά κλισέ. Με ξεκάθαρους στρατηγικούς στόχους, στοχευμένες πρακτικές, διαφανείς διαδικασίες και γιατί όχι, αντιγραφή εφαρμογών που έχουν αποδώσει σε άλλες πόλεις, με νοικοκυριό και οικονομία στα περιττά, απλά και πρακτικά πράγματα με πολλούς ωφελούμενους.

ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

1982 - 2010

ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ 1982
«ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ»
Εκλογικό Κέντρο Στοά Θερινού Ορφέα

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΝΙΚΟΣ
ΒΑΜΒΕΤΣΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ
ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ
ΒΛΑΧΟΥ ΚΑΙΤΗ
ΒΡΑΖΙΤΟΥΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΓΚΟΓΚΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΚΟΥΓΙΑΝΝΟΥ ΠΕΛΑΓΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΑΚΗΣ
ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΤΑΚΗΣ
ΖΑΡΑΧΗΣ ΣΟΦΟΚΛΗΣ
ΖΗΚΟΣ ΤΑΚΗΣ
ΖΩΛΑΣ ΛΕΥΤΕΡΗΣ
ΚΑΖΙΑΝΗΣ ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ
ΚΟΤΤΙΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΜΑΓΚΛΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ
ΜΑΪΠΑΣ ΗΛΙΑΣ
ΜΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΜΑΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΜΕΪΝΤΗ ΒΑΣΩ
ΜΕΡΓΚΟΥΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΜΗΤΣΗ ΟΥΡΑΝΙΑ
ΜΙΣΙΟΣ ΗΛΙΑΣ
ΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΝΤΑΦΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΝΤΟΥΛΙΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
ΠΕΠΟΝΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ
ΡΑΜΑΝΤΖΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΙΟΥΤΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΣΠΥΡΟΥ ΑΛΕΚΟΣ
ΣΤΑΤΗΡΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
ΤΖΟΥΜΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΤΣΙΜΟΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ
ΧΑΡΙΣΗΣ ΑΛΕΚΟΣ
ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΝΘΟΣ

ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ 1986
«ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ»

Εκλογικό Κέντρο Ναπ. Ζέρβα 4

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του ΧΡΗΣΤΟΥ
ΒΑΜΒΕΤΣΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ του ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ
ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ του ΑΦΕΝΤΟΥΛΗ
ΒΛΑΧΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του ΠΕΡΙΚΛΗ
ΒΛΑΧΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ του ΙΩΑΝΝΗ
ΓΙΟΥΜΑΤΖΙΔΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ του ΚΩΝ/ΝΟΥ
ΔΟΓΟΡΙΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ του ΣΩΤΗΡΙΟΥ
ΖΙΩΓΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ του ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
ΖΩΛΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ του ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ
ΚΑΜΠΕΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ του ΑΛΚΙΒΙΑΔΗ
ΚΟΥΡΜΑΝΤΖΗ- ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΥ ΕΛΕΝΗ συζ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΚΩΤΣΗΣ ΜΙΧΑΗΛ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΛΕΟΝΤΑΡΗΣ ΠΕΤΡΟΣ του ΚΩΝ/ΝΟΥ
ΛΕΦΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ του ΑΛΕΞΙΟΥ
ΜΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΜΑΝΤΖΙΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ του ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΜΑΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ του ΚΩΝ/ΝΟΥ
ΜΕΡΓΚΟΥΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΜΠΕΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΧΡΗΣΤΟΥ
ΜΠΡΕΧΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του ΛΟΥΚΑ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ
ΝΤΑΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ του ΘΩΜΑ
ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΡΑΜΑΝΤΖΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ
ΡΑΤΣΙΚΑ-ΦΙΛΟΥ ΛΩΡΕΤΤΑ συζ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
ΣΙΟΥΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΣΙΩΠΗ ΣΩΤΗΡΙΑ του ΗΛΙΑ
ΣΠΥΡΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ του ΑΝΤΩΝΙΟΥ
ΤΑΣΙΟΥΛΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ του ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΤΖΟΥΜΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του ΚΩΝ/ΝΟΥ
ΤΟΜΟΥΤΖΟΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΤΣΟΥΜΠΕΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ 1990
«ΓΙΑΝΝΙΝΑ - ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ»

Εκλογικό Κέντρο Θερινός Ορφέας

ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΒΑΜΒΕΤΣΟΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΒΑΝΤΟΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΒΑΣΔΕΚΗΣ ΝΙΚΟΣ
ΒΛΑΧΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΓΙΩΤΙΤΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΓΡΑΜΜΕΝΙΑΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΔΟΓΟΡΙΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
ΔΟΥΒΑΝΑΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
ΔΟΥΒΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΣ ΤΑΚΗΣ
ΖΑΡΜΠΑΛΑΣ ΝΙΚΟΣ
ΖΩΝΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΚΑΠΕΛΙΔΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ
ΛΑΖΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΛΕΟΝΤΑΡΗΣ ΠΕΤΡΟΣ
ΛΕΦΑΣ ΘΑΝΑΣΗΣ
ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΗΣ ΤΑΚΗΣ
ΜΠΕΓΚΑ ΝΑΤΑΣΑ
ΜΩΥΣΙΑΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΝΕΣΣΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΝΙΑΡΟΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΤΟΣ ΣΑΒΒΑΣ
ΝΤΑΚΗΣ ΣΠΥΡΟΣ
ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΣΠΥΡΟΣ
ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ ΑΛΙΚΗ
ΠΕΠΟΝΗΣ ΘΩΜΑΣ
ΡΑΤΣΙΚΑ ΛΩΡΕΤΤΑ
ΣΙΑΚΑΡΗΣ ΝΤΙΝΟΣ
ΣΥΡΜΑΚΕΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΤΣΙΛΗ ΒΟΥΛΑ
ΤΣΙΜΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗΣ ΣΑΚΗΣ
ΦΑΡΙΔΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΦΑΡΜΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

**ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ 1994
«ΠΟΛΙΤΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ»**

Εκλογικό Κέντρο Μιχαήλ Αγγέλου

ΑΝΔΡΟΜΑΝΕΣΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΔΕΖΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΖΑΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΖΗΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
ΚΙΤΣΟΔΗΜΟΥ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ
ΚΡΑΝΟΥ ΠΟΛΥΞΕΝΗ
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ
ΚΩΤΣΙΑ ΔΑΝΑΗ
ΛΑΔΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΜΑΚΡΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΜΑΝΙΩΤΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΜΑΡΟΥΦΩΦ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΗΤΣΗ ΟΥΡΑΝΙΑ
ΜΠΑΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΜΠΑΡΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΜΠΕΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΜΠΟΥΝΤΖΑ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ
ΝΤΟΥΜΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΞΕΝΑΚΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΠΑΠΑΒΡΑΝΟΥΣΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ ΠΑΥΛΟΣ
ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝ/ΝΑ
ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ
ΤΖΟΥΡΙΑΔΗΣ ΠΕΤΡΟΣ

ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ 1998
«ΠΟΛΙΤΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ»

Εκλογικό Κέντρο Κεντρική Πλατεία έναντι ωρολογίου

ΑΣΛΑΝΗΣ ΤΑΚΗΣ
ΒΑΛΕΡΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ-ΑΠΕΙΡΑΝΘΙΤΟΥ ΣΤΕΛΛΑ
ΒΛΑΧΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΓΑΙΝΝΑΚΟΒΑΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΓΚΙΤΣΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ
ΔΕΖΟΣ ΝΙΚΟΣ
ΔΕΡΕΚΑΣ ΑΛΕΚΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΔΗΜΟΚΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΔΟΓΟΡΙΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
ΖΩΛΑΣ ΝΙΚΟΣ
ΚΑΖΑΚΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΚΑΤΣΑΔΗΜΑ ΜΕΛΙΝΑ
ΚΙΤΣΟΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΑ
ΚΟΤΤΙΚΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΡΑΝΟΥ ΤΖΕΝΗ
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ
ΚΩΤΣΙΑ-ΠΑΤΣΟΥΡΑ ΔΑΝΑΗ
ΛΑΔΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΛΑΠΠΑΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΕΚΚΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ
ΜΑΚΡΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΜΑΡΟΥΦΩΦ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΜΕΛΙΣΣΟΒΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΜΗΤΣΗ ΟΥΡΑΝΙΑ
ΜΠΑΡΚΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΜΠΕΣΤΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΜΠΟΥΤΖΑ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ
ΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΝΤΟΥΜΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΞΕΝΑΚΗΣ ΧΑΡΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΠΑΛΑΣΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ

ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΑΠΠΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΠΕΠΟΝΗΣ ΗΛΙΑΣ
ΠΕΤΣΙΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΡΑΤΣΙΚΑ ΛΩΡΕΤΤΑ
ΣΠΥΡΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΤΣΟΥΡΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΧΡΟΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΜΑΡΜΑΡΑ

ΘΩΜΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΚΟΣΜΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΚΟΣΜΑΣ ΚΟΣΜΑΣ
ΚΩΤΣΙΝΑΣ ΦΩΤΙΟΣ
ΝΑΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΖΑΝΕΛΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΣΟΓΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΝΕΟΧΩΡΟΠΟΥΛΟ

ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΑΥΡΟΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΣΑΜΠΑΛΑ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΤΣΑΜΠΑΛΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΧΡΟΝΗ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ

ΣΤΑΥΡΑΚΙ

ΚΑΜΗΝΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΚΑΣΙΟΥΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΜΑΝΩΛΗΣ ΑΡΗΣ
ΜΟΥΛΙΩΤΗΣ ΑΛΕΞΙΟΣ
ΜΠΛΕΤΣΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΣΤΑΛΙΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΦΩΤΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ 2002
«ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ»

Εκλογικό Κέντρο Πυρσινέλλα

ΑΛΜΠΑΝΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ
ΒΑΖΑΚΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΒΑΛΕΡΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΒΑΦΕΙΑΔΗ-ΑΠΕΙΡΑΝΘΗΤΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΗ
ΓΕΡΟΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΓΚΛΙΝΑΒΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
ΔΕΡΕΚΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΖΗΚΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΖΗΝΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
ΖΩΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΘΩΜΟΥ- ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΑΡΙΣΤΕΑ
ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΙΤΣΟΔΗΜΟΥ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ
ΚΟΛΟΚΟΥΡΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΚΟΤΤΙΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΡΙΚΩΝΗ ΜΑΡΙΑ
ΚΥΡΙΤΣΗΣ ΝΩΝΤΑΣ
ΚΩΣΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΛΑΓΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΛΕΟΝΤΑΡΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ
ΛΙΑΤΣΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΛΩΛΗ-ΤΖΙΜΟΓΙΑΝΝΗ
ΜΑΪΠΑΣ ΗΛΙΑΣ
ΜΑΡΟΥΦΩΦ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΑΥΡΑΝΔΡΕΑ-ΜΟΥΤΣΙΟΥ ΒΙΒΗ
ΜΗΤΣΗ ΟΥΡΑΝΙΑ
ΝΕΣΣΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΝΤΑΚΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΝΤΑΜΟΡΕ ΒΑΛΛΕΡΙ ΣΕΜΠΑΣΤΙΕΝ
ΞΕΝΑΚΗΣ ΧΑΡΗΣ
ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΠΑΤΣΟΥΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗ ΟΥΡΑΝΙΑ

Έχε με, μισήσε με... Λείψε με, γυρέψε με.

ΣΙΑΜΟΥΤΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΣΙΓΓΟΥΝΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΣΙΩΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΠΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΣΕΠΑ ΣΟΦΙΑ
ΤΣΙΝΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΤΣΙΟΥΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΤΣΙΤΟΥ ΑΜΑΛΙΑ
ΤΣΩΝΗ-ΚΛΕΙΤΣΑ ΘΑΛΕΙΑ
ΦΑΡΜΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ 2006
«ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ»

Εκλογικό Κέντρο Ζυγομάλλη - Γ. Μελανίδη

ΑΛΜΠΙΑΝΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ
ΑΡΝΑΟΥΤΟΓΛΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΒΕΝΕΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΓΕΩΡΓΑΤΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΔΟΓΟΡΙΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
ΔΟΥΒΑΝΑΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
ΖΩΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΚΑΜΠΟΤΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
ΚΑΝΤΖΕΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΟΛΟΚΟΥΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΚΟΤΤΙΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΡΙΚΩΝΗ ΕΛΕΝΗ
ΚΥΡΙΑΖΗ ΜΑΡΙΑ-ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ
ΚΩΣΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΚΩΤΣΙΑ-ΠΑΤΣΟΥΡΑ ΔΑΝΑΗ
ΛΑΓΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΛΕΟΝΤΑΡΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ
ΜΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΑΚΗΣ ΦΩΤΙΟΣ
ΜΑΣΣΑΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΜΠΑΡΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΝΑΣΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΝΕΣΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ
ΝΕΣΣΕΡΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΝΟΥΤΣΗΣ ΑΙΜΙΛΙΟΣ
ΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΝΤΑΚΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑΣ
ΝΤΑΜΟΡΕ ΒΑΛΕΡΙ
ΝΤΑΦΟΠΟΥΛΟΥ-ΤΣΑΟΥΣΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ
ΠΑΛΛΑ-ΚΟΥΡΤΙΝΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΠΑΒΡΑΝΟΥΣΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΚΟΛΙΓΙΑΝΝΗ ΘΕΟΔΟΥΛΗ
ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΠΑΠΑΦΩΤΙΚΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΠΑΠΠΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΠΕΠΟΝΗΣ ΗΛΙΑΣ
ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗ ΟΥΡΑΝΙΑ
ΣΙΑΚΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΣΙΑΜΟΥΤΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΣΥΓΓΟΥΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΣΙΓΚΙΣΤΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΤΣΙΝΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΦΑΡΜΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΧΩΡΑΒΑΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΜΑΡΜΑΡΩΝ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ-ΖΩΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΚΑΛΤΣΟΥΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΟΤΣΙΝΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΛΙΑΠΗ ΦΩΤΕΙΝΗ
ΝΑΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΖΑΝΕΛΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΣΟΛΚΑΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΝΕΟΧΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΘΑ
ΜΠΟΖΙΟΣ ΛΕΑΝΔΡΟΣ
ΤΣΑΜΠΑΛΑΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ

ΤΟΠΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ

ΒΑΛΕΡΑΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
ΖΟΡΜΠΑ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ 2010
«ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΟΛΙΤΩΝ - ΝΕΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ»

Εκλογικό Κέντρο Πυρσινέλλα

ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΖΑΡΑΓΚΑ-ΑΓΓΕΛΑΚΗ ΑΝΝΑ
ΚΑΤΗΡΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΛΑΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΓΙΩΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΓΙΩΤΙΤΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΓΚΛΙΝΑΒΟΣ ΘΩΜΑΣ
ΓΚΟΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΔΟΒΑΝΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
ΔΟΓΟΡΙΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΕΛΙΣΑΦ ΜΩΥΣΗΣ
ΖΕΡΒΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΘΕΜΕΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΚΙΤΣΟΥΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΚΟΛΟΚΟΥΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ ΕΛΕΝΗ
ΚΟΥΜΠΑΝΙΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ
ΚΡΙΚΩΝΗ ΕΛΕΝΗ
ΚΩΣΤΟΥΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΛΑΜΠΡΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΛΩΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΑΝΤΑΛΟΒΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΜΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΑΣΣΑΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΜΟΣΧΕΤΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΜΠΕΓΚΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΜΠΙΣΤΙΟΛΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ
ΜΠΟΥΚΑΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ
ΝΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΝΑΣΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΝΤΑΦΟΠΟΥΛΟΥ-ΤΣΑΟΥΣΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ
ΠΑΠΑΔΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΡΕΤΖΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΙΩΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΚΟΠΟΥΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΣΠΥΡΟΥ ΣΟΦΙΑ
ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΚΡΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΣΥΓΓΟΥΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΣΑΜΠΑΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΤΣΑΠΑΡΗ ΟΛΥΜΠΙΑ
ΤΣΙΛΗ ΠΑΡΑΣΕΥΗ
ΤΣΟΛΙΟΥ ΗΛΙΑΝΑ
ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ

ΜΠΙΖΑΝΙΟΥ

ΚΑΚΑΡΑΝΤΖΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΚΑΡΑΜΠΙΝΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΝΑΣΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΚΕΓΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΧΑΡΑΤΣΑΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΠΑΜΒΩΤΙΔΟΣ

ΒΑΡΤΖΙΩΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΒΗΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΒΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΤΕΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΜΠΟΥΤΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΤΣΙΜΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ

ΓΚΟΓΚΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΛΑΠΠΑ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΤΣΙΓ'ΑΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Δ.Κ. ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΑΣΩΝΙΤΗΣ ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ-ΠΑΥΛΟΣ
ΖΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΛΑΖΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΜΩΥΣΙΑΔΟΥ ΣΙΜΕΛΑ-ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΤΕΦΑΝΙΔΗ-ΒΑΦΕΑ ΠΑΡΘΕΝΑ

Δ.Κ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΑΥΔΙΚΟΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΔΕΡΔΕΜΕΖΗ ΤΑΤΙΑΝΗ
ΖΑΧΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΜΠΟΤΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗ ΝΙΚΗ-ΕΙΡΗΝΗ
ΛΑΜΠΡΙΔΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΗ
ΛΥΚΟΤΡΑΦΙΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΜΕΜΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΜΗΤΣΕΛΟΥ ΜΑΡΘΑ-ΔΗΜΗΤΡΑ
ΜΠΑΚΟΛΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΝΤΙΝΑ
ΜΠΙΤΣΟΥΝΗ-ΠΑΠΠΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΝΕΣΣΕΡΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΠΑΠΠΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ
ΤΣΙΓΚΙΣΤΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Δ.Κ. ΚΑΤΣΙΚΑΣ

ΒΑΡΤΖΙΩΤΗΣ ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ
ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΛΕΚΚΑΣ ΠΑΥΛΟΣ
ΛΙΣΓΑΡΑ ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ
ΜΑΝΤΖΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΣΤΡΑΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Δ.Κ. ΜΑΡΜΑΡΩΝ

ΔΟΥΠΗ ΑΝΘΟΥΛΑ
ΚΩΛΕΤΣΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΤΖΑΝΕΛΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΣΙΟΥΡΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΤΣΟΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Δ.Κ. ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΛΙΟΥΜΠΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ
ΜΠΕΣΙΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΓΩΤΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
ΤΣΙΡΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Δ.Κ. ΠΕΔΙΝΗΣ

ΚΩΣΤΑΠΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΜΠΑΚΑΛΟΥΜΗ ΑΘΗΝΑ
ΠΕΤΡΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΡΑΝΤΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΙΝΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΧΟΛΗ ΓΑΡΥΦΑΛΙΑ

Δ.Κ. ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ

ΔΟΣΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΖΙΑΚΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΜΕΛΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ (ΒΙΒΗ)
ΜΠΙΤΕΒΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΝΤΑΛΑΜΠΙΡΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΝΤΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Δ.Κ. ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ

ΑΛΕΞΙΟΥ ΖΩΗ
ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΜΗΝΑΣ ΣΟΦΟΚΛΗΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΣΚΑΛΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΕΥΔΟΞΙΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΠΑΦΡΑΣ

ΔΕΡΜΙΡΤΖΟΓΛΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΝΑΥΡΟΖΟΓΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΑΒΒΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΑΡΧΟΝΤΗ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΙΑΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΑΡΑΠΙΣΟΝΟΓΛΟΥ ΙΟΡΔΑΝΗΣ
ΕΥΤΥΧΙΑΔΟΥ ΣΕΒΑΣΤΗ
ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΔΑΦΝΟΥΛΑΣ
ΚΩΛΕΤΣΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΜΑΖΑΝΙΤΗΣ ΠΑΥΛΟΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΤΖΙΑΒΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΔΡΟΣΟΧΩΡΙΟΥ
ΒΛΑΧΟΥ ΜΑΡΙΝΑ
ΜΗΧΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΝΤΑΛΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΣΤΑΪΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΗΛΙΟΚΑΛΗΣ
ΑΛΕΞΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΛΕΤΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΜΠΙΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΙΟΥΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΡΙΤΣΗΣ
ΖΑΡΡΑ ΒΑΝΕΣΑ- ΒΑΪΑ
ΖΑΡΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΠΡΙΚΗΣ ΦΩΤΙΟΣ
ΝΑΚΟΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΥΤΣΕΛΙΟΥ
ΚΟΝΤΑΞΗΣ ΠΥΡΡΟΣ
ΚΟΥΤΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΠΗΧΑ ΒΑΡΒΑΡΑ
ΤΣΙΜΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΡΑΨΗΣ
ΚΑΝΤΖΕΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΜΑΓΚΑΒΙΛΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΟΓΓΑΔΩΝ
ΓΙΩΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΔΡΑΓΑΤΗ ΦΩΤΕΙΝΗ
ΚΟΛΙΟΣ ΑΧΙΛΛΕΥΣ
ΠΑΠΑΔΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥΖΑΚΑΙΩΝ

ΓΟΓΟΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΑΡΚΑΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΧΟΥΛΙΑΡΑ ΕΥΓΕΝΙΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ

ΒΛΕΤΣΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΔΕΛΗΚΟΥΡΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΤΣΑΡΠΕΛΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΛΑΤΑΝΟΥ

ΚΟΥΤΛΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΤΑΤΣΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΧΑΡΟΚΟΠΙΟΥ

ΒΑΣΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΕΦΑΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΤΣΟΔΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΜΦΙΘΕΑΣ

ΘΑΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΛΩΛΗ ΜΑΡΙΑ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΧΑΝΤΖΑΡΑΣ ΗΛΙΑΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΡΑΝΟΥΛΑΣ

ΘΡΑΣΚΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΤΑΜΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΤΑΣΙΟΥΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΤΡΑΧΑΝΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΑΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΘΕΟΧΑΡΗΣ
ΜΑΜΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
ΜΠΑΜΠΟΥΛΙΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΠΑΠΠΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΒΡΥΣΗΣ
ΓΙΩΤΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΜΗΤΣΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΓΓΙΑΔΩΝ
ΣΙΑΦΑΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΧΟΛΕΒΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΖΙΑΣ
ΚΟΤΣΙΑΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΤΑΣΙΟΥ ΙΟΥΛΙΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΚΑΤΑΓΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΣΤΑΜΑΤΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΤΑΣΙΟΥΛΑΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΠΟΘΩΝ
ΤΑΣΣΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΕΞΟΧΗΣ
ΚΑΡΑΜΑΝΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΝΕΟΧΩΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ ΕΡΡΙΚΑ
ΜΑΤΡΟΜΑΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΣΤΟΓΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΤΣΑΜΠΑΛΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΜΠΕΛΙΑΣ
ΔΑΡΔΩΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΚΑΝΤΖΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΚΑΤΣΑΝΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΣΥΜΠΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΣΒΕΣΤΟΧΩΡΙΟΥ

ΑΛΕΞΙΟΥ ΜΑΙΡΗ
ΓΙΑΚΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΚΡΟΜΥΔΑΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ
ΣΙΩΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΝΤΣΙΚΑΣ

ΜΙΧΟΥ ΜΑΙΡΗ
ΠΕΤΣΙΟΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ
ΣΕΛΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΠΥΡΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΣΜΗΡΑΣ

ΕΞΑΡΧΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΖΩΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΚΟΛΛΙΑ ΠΟΛΥΞΕΝΗ
ΠΑΝΤΑΖΗ ΜΑΡΙΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΝΩΛΙΑΣΗΣ

ΓΙΩΤΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΜΠΕΛΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΜΠΕΛΛΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΠΙΖΑΝΙΟΥ

ΒΡΑΚΑΣ ΝΕΟΚΟΣΜΟΣ
ΛΕΟΝΤΑΡΗ ΛΑΜΠΡΙΝΗ
ΛΩΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΠΑΠΠΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ

ΠΑΠΑΗΛΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΠΑΠΑΗΛΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΑΚΗ ΟΛΓΑ
ΚΟΣΙΝΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
ΚΟΥΤΣΟΜΥΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΤΣΙΟΥΡΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Η ΠΡΩΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Κάθε φορά που ο «μεγάλος ασθενής» -η Οθωμανική Αυτοκρατορία- καταλάβαινε ότι η κατάσταση είχε γίνει αφόρητη για τους ραγιαδες, ο Σουλτάνος προχωρούσε σε κάποιου είδους μεταρρυθμίσεις (Τανζιμάτ) για να αποτρέψει την έκρηξη. Έτσι το 1870 μέσα στο σκηνικό των τότε μεταρρυθμίσεων, εξεδόθησαν νόμοι για την νέα διοικητική οργάνωση του κράτους, στο πλαίσιο των οποίων υπήρχε και νόμος για την σύσταση και λειτουργία Δήμων.

Ο νόμος αυτός, προέβλεπε να διοικούνται οι Δήμοι από οκταμελή συμβούλια, τα μέλη των οποίων εξελέγοντο μεταξύ των δημοτών και τα οποία θα ήταν κτηματίες και θα κατέβαλλαν ορισμένο χρηματικό ποσό ως φόρο οικοδομών στο Δημόσιο.

Ο Βαλής της περιοχής όριζε Δήμαρχο ένα εκ των συμβούλων, καθώς επίσης και έναν αναπληρωτή-βοηθό Δημάρχου. Η θητεία των συμβούλων ήταν αρχικά διετής και κατόπιν έγινε τετραετής.

Μετά από δύο έτη, οι μισοί Δημοτικοί σύμβουλοι αντικαθίσταντο από εκλεγέντες αναπληρωματικούς και έτσι ανανεωνόταν το συμβούλιο. Φυσικά, οι Δημοτικοί σύμβουλοι ήταν σε αριθμητική αντιστοιχία με το πληθυσμιακό ποσοστό των εθνοτήτων που ζούσαν στην πόλη των Ιωαννίνων (Έλληνες, Τούρκοι και Εβραίοι).

Οι συζητήσεις του Δημοτικού Συμβουλίου γίνονταν στην Ελληνική γλώσσα, διότι και οι Εβραίοι και οι Τουρκογιαννιώτες αυτήν γνώριζαν καλύτερα. Όμως οι αποφάσεις του Συμβουλίου συντάσσονταν από τον γραμματέα στην Τουρκική, διότι αυτή ήταν η επίσημη γλώσσα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Οι «πρώτοι υπάλληλοι» με τους οποίους συνεστήθησαν σε πρωτόλεια μορφή οι Δημοτικές Υπηρεσίες, ήταν ένας μηχανικός, ένας ιατρός και αργότερα προστέθηκε και ένας κτηνίατρος, οι οποίοι μάλιστα είχαν και δικαίωμα ψήφου -σύμφωνα με κάποιον παλαιό νόμο.

Ο πρώτος δήμαρχος της πόλεως το 1870 ήταν ο Αμπουντίν Μπέης και Μουεβίν (βοηθός του) ο Ξενοφών Αγάς (Ξενοφών Μουράρος), ενώ σύμβουλοι ήταν οι Γιαγιά Μπέης, Αμπντουλάχ Αγάς, Κωνσταντή Αγάς, Αχμέτ Αγάς, Δημήτρης Αγάς Κυρούσης. Οι πρώτοι «δημοτικοί υπάλληλοι» ήταν ο Μοσχιού Κοντόπουλος-ιατρός και ο Μοσχιού Αμίκ-μηχανικός. Έδρα της πρώτης Δημοτικής Αρχής, ήταν το Οθωμανικό Διοικητήριο.

1870

Ο πρώτος δήμαρχος ήταν ο Αμπουντίν Μπέης και Μουεβίν (βοηθός του) ο Ξενοφών Αγάς (Ξενοφών Μουράρος), ενώ σύμβουλοι ήταν οι Γιαγιά Μπέης, Αμπντουλάχ Αγάς, Κωνσταντή Αγάς, Αχμέτ Αγάς, Δημήτρης Αγάς Κυρούσης. Οι πρώτοι «δημοτικοί υπάλληλοι» ήταν, ο Μοσχιού Κοντόπουλος-ιατρός και ο Μοσχιού Αμίκ-μηχανικός. Έδρα της πρώτης Δημοτικής Αρχής, ήταν το Οθωμανικό Διοικητήριο.

1871

Διορίσθηκε δήμαρχος ο Γιαγιά Μπέης, ο οποίος και παρέμεινε σε αυτήν την θέση επί δεκαεννέα (19) χρόνια. Από τους επτά (7) δημοτικούς συμβούλους στα Γιάννινα, συνήθως τρεις ήταν μουσουλμάνοι, τρεις χριστιανοί και ένας ήταν εβραίος και αυτό διότι στην Οθωμανική αυτοκρατορία ο πληθυσμός διεχωρίζονταν μέσω της θρησκείας. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ως μηχανικός του Δημαρχείου προσελήφθη ο Σιγισμούνδος Μινέικο που ήταν Πολωνο-Εβραϊκής καταγωγής, ήταν πενθερός του Γεωργίου Παπανδρέου.

1893

Ο Βαλής Φιβζή Πασά, διόρισε δήμαρχο εκ των εκλεγέντων τον Μεχμέτ Εφέντη, πατέρα των γνωστών στρατηγών Εσά Πασά και Βεχίπ Πασά. Ο νέος Δήμαρχος αποτυγχάνει οικτρά στην προσπάθεια ρυμοτομήσεως της πόλεως, με αποτέλεσμα να τον απολύσει ο Βαλής κατόπιν μεγάλων πιέσεων κυρίως από θιγέντες μουσουλμάνους που τον ονόμαζαν «χαλαστήν»!

1893-1895

Κατόπιν της απολύσεως του Μεχμέτ Εφέντη, ορίζεται Δήμαρχος ο Χαϊρή Παταντά που ήταν μεγαλέμπορος. Αυτός έκτισε το Δημαρχείο στην οδό Μπιζανίου και εκπόνησε το πρώτο σχέδιο πόλεως

1896

Τον Ιανουάριο ορίσθηκε Δήμαρχος ο Σεστίκ Πασά -κτηματίας

1898

Ο Βαλής ορίζει πάλι Δήμαρχο τον Χαϊρή Παταντά

1900

Μετά τις εκλογές, ο Βαλής Ιωαννίνων -Οσμάν Πασά, διορίζει Δήμαρχο τον Χριστάκη Σακελλάριο (παππού του θεατρικού συγγραφέως Αλέκου Σακελλάριου), ο οποίος είναι και ο μόνος χριστιανός Δήμαρχος των Ιωαννίνων επί Τουρκοκρατίας.

1900

Μετά την παραίτηση του Σακελλάριου λόγω ασθένειας, ορίζεται δήμαρχος ο Σελαχουδίν Τελιάταγας -κτηματίας ο οποίος απέθανε το 1910

1910

Δήμαρχος διορίζεται για δεύτερη φορά -ο Γιαγιά Μπέης, κατόπιν εκλογών

1913 - 1916

Απελευθέρωση των Ιωαννίνων και παραμονή του Γιαγιά Μπέη στην Δημαρχεία

1916 - 1921

Τοποθέτηση του Γεωργίου Ιωαννίδη -πολιτικού μηχανικού, ως Δημάρχου Ιωαννίνων από την κυβέρνηση Βενιζέλου στις 21 Μαρτίου. Επί δημαρχίας του ιδρύεται ο Δήμος Ιωαννιτών με το Βασιλικό Διάταγμα 7.8.1919 -ΦΕΚ Α'184/1919

1921 - 1923

3 Νοεμβρίου: διορίζεται Δήμαρχος ο Βασίλειος Πυρσινέλλας -νομικός

1923 - 1925

21 Φεβρουαρίου: η Δημαρχεία ανατίθεται στον Γεώργιο Σταυρίδη -ιατρό

1925 - 1929

23 Δεκεμβρίου: ο Βασίλειος Πυρσινέλλας κατακτά την Δημαρχεία, κατόπιν εκλογών που είχαν διεξαχθεί στις 26 Οκτωβρίου του ίδιου έτους

1929 - 1944

5 Αυγούστου: μετά από δημοτικές εκλογές ο ιατρός Δημ.Βλαχλείδης κατακτά τον Δημαρχιακό θώκο

1941

18 Ιουνίου: η Δημοτική Αρχή δι' αποφάσεως, παύει και τυπικά να ασκεί τα καθήκοντά της. Την Διοίκηση των Ιωαννίνων ασκούν οι διοικητές των στρατευμάτων κατοχής, μέχρι την αποχώρησή τους την 15η Οκτωβρίου 1944

1944 - 1945

25 Δεκεμβρίου: ο Πέτρος Αποστολίδης, ιατρός δερματολόγος-αφροδισιολόγος, αναλαμβάνει Δήμαρχος κατόπιν «εκλογής» του από «τα εργατικά και επαγγελματικά σωματεία της πόλεως»

1945 - 1950

26 Μαρτίου: Δήμαρχος διορίζεται με έγγραφο εντολή του Νομάρχη, ο Δημ.Βλαχλείδης που ήταν και ο τελευταίος αιρετός και όχι διορισμένος Δημοτικός Άρχων. Στις 6 Απριλίου του 1945, οι αιρετοί Δημοτικοί Άρχοντες πραγματοποιούν την πρώτη συνεδρίαση μετά την κατοχή.

1950 - 1951

2 Σεπτεμβρίου: παύεται ο Βλαχλείδης και τοποθετείται ο Γεράσιμος Κουρούκλης -εφέτης

1951 - 1954

20 Μαΐου: ο Θεόδωρος Θεοδωρίδης -τέως ανώτατος υπάλληλος του Υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, εκλέγεται παμφηφεί από το Δημορχιααιρεσιακό Σώμα ως Δήμαρχος

1955 - 1963

1η Ιανουαρίου: αναλαμβάνει καθήκοντα Δημάρχου ο νεοεκλεγείς Γρηγόριος Σακκάς, ο οποίος επανεκλέγεται στις εκλογές της 5ης Απριλίου 1959

1964

7 Αυγούστου: ο ιατρός -Γεώργιος Μελανίδης, έχοντας εκλεγεί Δήμαρχος Ιωαννίνων, πεθαίνει την ώρα της ορκωμοσίας του

1964 - 1965

16 Αυγούστου: αναλαμβάνει την Δημαρχεία ο επιχειρηματίας -Χριστόφορος Κωσταδήμας κατόπιν του αιφνιδίου θανάτου του προκατόχου του, για να παραιτηθεί από το αξίωμα ένα έτος αργότερα -για λόγους υγείας

1965 - 1967

1 Ιουλίου: καθήκοντα αναλαμβάνει ο αναπληρωτής του προηγούμενου Δημάρχου, δικηγόρος Σπύρος Κατσαδήμας. Αυτός υποβάλλει την παραίτησή του δια οικογενειακού λόγου, στις 10 Απριλίου 1967

1967

10 Απριλίου: αναλαμβάνει την Δημαρχεία ο αναπληρωτής Δημάρχου Αλέξανδρος Σόφης -δικηγόρος

1967

21 Απριλίου: καθαιρείται ο Δήμαρχος και ορίζεται ο Νικόλαος Ντάσιος - δικηγόρος

1967

Οκτώβριος: διορίζεται ο Σπύρος Φιλίππου -αρχιτέκτων-μηχανικός

1973

Αύγουστος: ορίζεται ο Ιωάννης Καμπέρης -επιχειρηματίας, ο οποίος παραιτήθηκε και δεν ανέλαβε

1973

Οκτώβριος: ορίζεται ο Παναγιώτης Τζούμας -πολιτικός μηχανικός μέχρι τον Αύγουστο του 1974

1974 - 1975

Αύγουστος: μετά την μεταπολίτευση τοποθετείται Δήμαρχος ο Αλέξανδρος Πίκουλας -εφέτης

1975 - 1978

Μάρτιος: κατόπιν Δημοτικών Εκλογών, εκλέγεται Δήμαρχος ο Κώστας Μπέγκας -πολιτικός-μηχανικός

1979 - 1980

Οκτώβριος: κατόπιν Δημοτικών Εκλογών, εξελέγη Δήμαρχος ο Κώστας Φρόντζος -δικηγόρος, που παρέμεινε πρώτος πολίτης έως της 30ης Ιανουαρίου 1980 οπότε παραιτήθηκε για λόγους υγείας

1980 - 1982

Φεβρουάριος: μετά την παραίτηση του προηγούμενου Δημάρχου, την θέση αναλαμβάνει ο Θεόδωρος Γεωργιάδης -ιατρός-ακτινολόγος

1983 - 1984

Οκτώβριος: κατόπιν Δημοτικών Εκλογών εκλέγεται Δήμαρχος ο Σπύρος Κατσαδήμας -δικηγόρος, μέχρι τον θάνατό του στις 12 Σεπτεμβρίου 1984

1984 - 1986

Σεπτέμβριος: αναλαμβάνει καθήκοντα ο Χαρίλαος Τόλης -πολιτικός υπομηχανικός εργολάβος δημοσίων έργων

1987 - 1990

Οκτώβριος: κατόπιν Δημοτικών Εκλογών εκλέγεται Δήμαρχος ο Φίλιππος Φίλιος - οφθαλμίατρος

1991 - 1994

Επανεκλέγεται Δήμαρχος ο Φίλιππος Φίλιος -οφθαλμίατρος στις Δημοτικές εκλογές του Οκτωβρίου

1995 - 1998

Οκτώβριος: κατόπιν Δημοτικών Εκλογών Δήμαρχος αναδεικνύεται ο Ελευθέριος Γκλίναβος -χημικός

1999 - 2002

Τις Δημοτικές Εκλογές Οκτωβρίου 1998 κερδίζει ο Αναστάσιος Παπασταύρος -αρχιτέκτων

2003 - 2006

Οι Δημοτικές Εκλογές Οκτωβρίου 2002, αναδεικνύουν Δήμαρχο τον Νικόλαο Γκόντα -δικηγόρο

2007 - 2010

Επανεκλέγεται Δήμαρχος ο Νικόλαος Γκόντας -δικηγόρος, στις Δημοτικές εκλογές του Οκτωβρίου 2006

2011 - 2014

Οι Δημοτικές Εκλογές Νοεμβρίου 2010, αναδεικνύουν Δήμαρχο τον Φίλιππα Φίλιο - οφθαλμίατρο

2014 -

Τον Μάιο του 2014 εκλέγεται δήμαρχος ο Θωμάς Μπέγκας - μηχανολόγος μηχανικός.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

1975					
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγγραφα	Άκυρα/ Λευκά	
		9.164	9.104		
Α' Γύρος			Β' Γύρος		
	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό
Παρατάξεις					
Δημοκρατική Δημοτική Κίνηση Κώστας Μπέργας	4.226	46,42%		5.043	53,07%
Δημοτικής Αναγέννησης Κώστας Φρόντζος	3.753	41,22%		4.460	46,93%
Αναγεννώμενα Γιάννινα Δημήτρης Παπαγιάννης	1.125	12,36%			
			17		8

1978					
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγγραφα	Άκυρα/ Λευκά	
		10.751	10.667		
Α' Γύρος			Β' Γύρος		
	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό
Παρατάξεις					
Δημοτική Ανόρθωση Κώστας Φρόντζος	6.030	56,53%	17		
Δημοκρατική Δημοτική Κίνηση Χαρίλαος Τόλης	4.637	43,47%	8		

1982					
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγκυρα	Άκυρα/ Λευκά	
44.829	16.596	12.620	12.479		
Α΄ Γύρος			Β΄ Γύρος		
Παρατάξεις	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό
Δημοιργική Πορεία Θεόδωρος Γεωργιάδης	5.049	40,46%	5	5.155	43,51%
Δημοτική Αλλαγή Σπύρος Κατσαδής	4.677	37,48%	5	6.693	56,49%
Δημοκρατική Ενότητα Φίλιππας Φίλιος	2.753	22,06%	3		
					Έδρες
					7
					15
1986					
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγκυρα	Άκυρα/ Λευκά	
44.829	18.864	14.497	14.314		
Α΄ Γύρος			Β΄ Γύρος		
Παρατάξεις	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό
Δημοιργική Πορεία Θεόδωρος Γεωργιάδης	6.095	42,58%	6	6.643	46,44%
Δημοτική Αλλαγή Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων Αλέκος Σόφης	3.526	24,63%	3		
Δημοκρατική Ενότητα Φίλιππας Φίλιος	3.776	26,38%	4	7.661	53,56%
Ανεξάρτητος Συνδυασμός - Δημοτική Αλλαγή Χαρίλαος Τόλης	917	6,41%	0		
					Έδρες
					7
					15

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

1990					
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγκυρα	Άκυρα/ Λευκά	
44.829	20.671	15.869	15.230		
Α' Γύρος			Β' Γύρος		
Παρατάξεις	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό
Γιάννινα Προοβουλία Πολιτών Φιλιππας Φίλιος	8.655	56,83%	15		
Νέα Πορεία	6.575	43,17%	10		
Γιώργος Κωνσταντόπουλος					
1994					
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγκυρα	Άκυρα/ Λευκά	
56.699	23.545	18.082	17.028		
Α' Γύρος			Β' Γύρος		
Παρατάξεις	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό
Δημοτική Προποσία Τάσος Παπασταύρος	6.691	39,29%	6	7.453	48,90%
Γιάννινα-Συνεργασία-Δημιουργία Ελευθέριος Γ'λιναβός	5.643	33,14%	5	7.787	51,10%
Πολίτες για τα Γιάννινα Φίλιππας Φίλιος	2.619	15,38%	2		
Δημοτικής Αναβάθμιση - Σύγχρονη Πόλη Ευριπίδης Βάσος	628	3,69%	0		
Δημοτική Αγωνιστική Σύσπείρωση Ελευθέριος Ζώλας	931	5,47%	0		
Αριστερή Παρέμβαση Νίκος Ηλιάς	164	0,96%	0		
Για τα Γιάννινα Νίκος Μακόπουλος	352	2,07%	0		

1998					
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγκυρα	Άκυρα/ Λευκά	
63.725	28.654	22.627	21.362		1.265
Α' Γύρος			Β' Γύρος		
	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό
Παρατάξεις					
Δημοτική Προτοπορία Τάσος Πατσάτσυρος	7.559	35,40%	7	11.586	60,20%
Γιάννινα-Συνεργασία-Δημιουργία Ελευθερίας Γκλίνιαβος	5.871	27,50%	5	7.644	39,80%
Πολίτες για τα Γιάννινα Φύλιππας Φύλιος	5.080	23,80%	4		
Ανεξάρτητη Δημοτική Κίνηση Δημ.Ήριος Παρλασιτάς	2.182	10,20%	2		
Ενωτική Αγνοιατική Κίνηση-Οικολόγοι Μαρία Παντελή	670	3,10%	0		
2002					
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγκυρα	Άκυρα/ Λευκά	
70.203	36.535	27.440	25.989		1.451
Α' Γύρος			Β' Γύρος		
	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό
Παρατάξεις					
Ανεξάρτητη Δημοτική Προτοπορία Νίκος Γκόντας	11.622	44,70%	8	12.565	51,00%
Συνεργασία Πολιτών Φύλιππας Φύλιος	6.364	24,50%	5	12.084	49,00%
Γιάννινα Πρώτη Πόλη Νίκος Ζαφριταλάς	6.316	24,30%	4		
Αγνοιατική Δημοτική Κίνηση Σπύρος Εργολάβος	1.426	5,50%	1		
Αυτοτάκτη Πόλη Νίκος Ηλιάς	261	1,00%	0		

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

2006					
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγκυρα	Άκυρα/ Λευκά	
70.203	36.535	27.440	25.989		1.451
Α΄ Γύρος			Β΄ Γύρος		
Παρατάξεις	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό
Ανεξάρτητη Δημοτική Προπορία Νίκος Γκόντας	13.763	47,37%	20		
Συνεργασία Πολιτών Φιλίππας Φίλιος	5.911	20,34%	6		
Συνεργασία Αλλαγής Γιάννης Μελανίδης	7.165	24,66%	7		
Λαϊκή Συσπείρωση Τάκης Τσίγκας	845	2,91%	0		
Αριστερή Παρέμβαση Στέφανος Σκοπούλης	803	2,76%	0		
Ανεξάρτητη Κίνηση Στέφανος Ζέρβας	569	1,96%	0		
2010					
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγκυρα	Άκυρα/ Λευκά	
97.103	67.593	48.123	44.932		3.190
Α΄ Γύρος			Β΄ Γύρος		
Παρατάξεις	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό
Ανεξάρτητη Δημοτική Προπορία Νίκος Γκόντας	19.382	43,14%	9	17.700	45,92%
Ευότητα Πολιτών - Νέα Γιάννενα Φιλίππας Φίλιος	19.903	44,30%	9	20.846	54,08%
Αντισατη-Αλληλεγγύη-Αλλαγή Στέφανος Σκοπούλης	1.850	4,12%	1		
Λαϊκή Συσπείρωση Τάκης Τσιτσούλης	2.648	5,89%	1		
Γιάννενα - Τρία Κιλκ Αριστερά Χρήστος Μαντάς	1.149	2,56%	1		

2014						
Πληθυσμός	Εγγεγραμμένοι	Ψήφισαν	Έγγραφα	Άκυρα/ Λευκά		
112.000	71.291	49.499	47.102		2.400	
Α' Γύρος			Β' Γύρος			
	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες	Αριθμ. Ψήφων	Ποσοστό	Έδρες
Παρατάξεις	16.466	34,96%	8	17.694	42,61%	11
Ανεξάρτητη Δημοτική Προπορία Νίκος Γκόντας						
Ενότητα Πολιτών - Νέα Γιάννενα Θωμάς Μπέργας	15.662	33,25%	8	23.827	57,39	27
Δ.Ρ.Α.Σ.Υ.	993	2,41%	1			
Στέφανος Σχοτούλης						
Λαϊκή Συνσπείρωση Τάκης Τσιούλας	2.292	4,87%	1			
Πολίτες για την Ανατροπή Λάζαρος Νάτσης	6.985	14,83%	3			
Γιάννενα Τώρα	3.884	8,25%	2			
Αριστέιδης Μπαρτζώκας						
Αριστερή Παρέμβαση στα Γιάννενα Χρήστος Πατσούρας	820	1,74%	0			

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο Φίλιππος Φίλιος γεννήθηκε στις 16 Οκτωβρίου του 1946 στα Γιάννενα. Πρώτο παιδί του γιατρού Αχιλλέα Φίλιου και της Κατίνας Δημολιάνη. Δημοτικό στην Ελισαβέτιο σχολή και κατόπιν, γυμνάσιο στη Ζωσιμαία Σχολή. Σπούδασε στην Ιατρική Σχολή Αθηνών και ειδικεύτηκε στην Οφθαλμολογία, στο Οφθαλμιατρείο Αθηνών 1973-1976. Εργάστηκε στα νοσοκομεία Μεταξά του Πειραιά, στον Ερυθρό Σταυρό και στο Γενικό Κρατικό Αθηνών. Υπηρέτησε ως διευθυντής της Οφθαλμολογικής κλινικής του Γενικού Νοσοκομείου Φιλιατών (1976-1977), ενώ διετέλεσε και άμισθος συνεργάτης της Πανεπιστημιακής Οφθαλμολογικής Κλινικής Ιωαννίνων (1982-1986) και κατόπιν, εργάστηκε ως ιδιώτης ιατρός μέχρι τη συνταξιοδότησή του, το 2010.

Είναι μέλος της Ελληνικής Οφθαλμολογικής Εταιρείας, ιδρυτικό μέλος της Οφθαλμολογικής Εταιρείας Δυτικής Ελλάδας-Πελοποννήσου, της πανελληνίας Οφθαλμολογικής Εταιρείας και αντεπιστέλλον μέλος της Γαλλικής οφθαλμολογικής εταιρείας. Έχει συμμετάσχει σε 23 πανελλήνια οφθαλμολογικά συνέδρια και 4 διεθνή, παρουσιάζοντας 4 πρωτότυπες ανακοινώσεις. Έχει μεταφράσει από τα αγγλικά το βιβλίο Αρχές Ορθοπτικής (1977) και έχει διατελέσει μέλος της συντακτικής ομάδας του τόμου «Λαϊκή Υγεία» το 1978, συλλογική μελέτη για την αναδιάρθρωση του εθνικού συστήματος υγείας.

Ανέπτυξε συνδικαλιστική δράση, από φοιτητής. Ως μέλος του Συλλόγου Φοιτητών Ιατρικής Αθηνών, μέλος του συμβουλίου του 3^{ου} έτους της σχολής (1966-1967), συμβούλιο που διαλύθηκε από την δικτατορία. Είναι ιδρυτικό μέλος της Δημοκρατικής Πανεπιστημονικής Κίνησης, ενώ διετέλεσε πρόεδρος της συντονιστικής επιτροπής αγώνα νοσοκομειακών γιατρών 74-75, ιδρυτικό μέλος και γενικός γραμματέας του πρώτου εκλεγμένου διοικητικού συμβουλίου της Ένωσης Ιατρών Νοσοκομείων Αθηνών Πειραιώς 1975-76, πρόεδρος των νοσοκομειακών γιατρών Ηπείρου 1977-78, μέλος της διοίκησης του Ιατρικού

Συλλόγου Ιωαννίνων 1978-87, όπου χρημάτισε και γενικός γραμματέας (1983-1987), εκπρόσωπος του Ιατρικού Συλλόγου Ιωαννίνων στη γενική συνέλευση του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου και μέλος της επιτροπής σύνταξης του νόμου για το Εθνικό Σύστημα Υγείας, επί υπουργίας Γιώργου Γεννηματά.

Η δράση του στην Τοπική Αυτοδιοίκηση ξεκίνησε το 1975, όταν ορίστηκε υπεύθυνος εθνοτοπικών για το νομό Ιωαννίνων. Το 1978 συμμετείχε στις διαδικασίες σχηματισμού του ενιαίου ψηφοδελτίου με επικεφαλής τον Χαρίλαο Τόλη και το 1982 ήταν υποψήφιος δήμαρχος με τη Δημοκρατική Ενότητα. Τότε, εκλέχτηκε δημοτικός σύμβουλος. Το 1986 εκλέγεται δήμαρχος Ιωαννίνων και επανεκλέγεται το 1990. Το 1994 πρωτοστατεί στη δημιουργία της «Πρωτοβουλίας Πολιτών», ανεξάρτητης δημοτικής κίνησης, με την οποία εκλέγεται σύμβουλος και παραμένει στην αντιπολίτευση μέχρι το 2002. Στις εκλογές εκείνης της χρονιάς, ως επικεφαλής της Συνεργασίας Πολιτών, περνάει στον β' γύρο και ηττάται συγκεντρώνοντας το 49,5% των ψήφων. Το 2006 η Συνεργασία Πολιτών παίρνει 21% και το 2010 επανεκλέγεται δήμαρχος Ιωαννίνων, επικεφαλής ευρύτατης παράταξης. Ως δήμαρχος έχει συμμετάσχει στις γενικές συνελεύσεις και σε επιτροπές της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος, στις διοικήσεις του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων, της Ζωσιμαίας Κεντρικής Βιβλιοθήκης, του Καμπερείου Ιδρύματος, των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, καθώς και στο Ανώτατο Συμβούλιο Εθνικής Παιδείας. Έχει διατελέσει πρόεδρος της επιτροπής προγραμματικών συμβάσεων για το Ιτς-Καλέ στα Γιάννενα και για την αρχαία Δωδώνη, πρόεδρος της ευρωπαϊκής συνδιάσκεψης Περιφερειών για το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης στη Μπολόνια Ιταλίας, έχει συμμετάσχει σε διάφορα ευρωπαϊκά φόρουμ για την αυτοδιοίκηση και στο ιδρυτικό συνέδριο της Πανευρωπαϊκής Ένωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ως μέλος της Εθνικής Αντιπροσωπείας μαζί με άλλους 40 Έλληνες δημάρχους στο Στροβούργο. Έχει επίσης διδάξει σε σεμινάρια της τοπικής αυτοδιοίκησης και της Ελληνικής Εταιρίας Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης και είναι ιδρυτικό μέλος της Ένωσης Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης και διετέλεσε μέλος του διοικητικού της συμβουλίου για δύο θητείες 1989-94.

Από το 1969 ήταν μέλος της Αντιδικτατορικής – Εθνικής Φοιτητικής Ένωσης Ελλάδας και της ΚΝΕ και από το 1970, μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας. Την περίοδο 1972-1974 ήταν μέλος του παράνομου Κεντρικού Συμβουλίου της Κομμουνιστικής Νεολαίας Ελλάδας και την περίοδο 1974-1975 επανεκλέχτηκε μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου της ΚΝΕ, από τη Δ' πλατιά σύνοδο της οργάνωσης, την πρώτη νόμιμη σύνοδο από το 1946. Την ίδια περίοδο, ήταν και μέλος της επιτροπής πώλης της Κομματικής

Οργάνωσης Αθήνας του ΚΚΕ και της επιτροπής διεθνών υποθέσεων της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ. Επίσης, ήταν γραμματέας της Κομματικής Οργάνωσης γιατρών του κόμματος στην Αθήνα και μετέπειτα, γραμματέας αρχιάδας υγειονομικών. Διετέλεσε μέλος της Ν.Ε. Θεσπρωτίας το 1976-1977, της Ν.Ε. Ιωαννίνων και της Επιτροπής Περιοχής Ηπείρου-Κέρκυρας-Λευκάδας την περίοδο 1978-1990. Την ίδια περίοδο διετέλεσε γραμματέας της Κομματικής Οργάνωσης Πανεπιστημίου (μαζί με τους Μπολοβίνο, Κοσμίδη, Χαραλαμπάκη, Καλπακίδη, Οικονόμου και Τσουμπελή) και υπεύθυνος τομέων τοπικής αυτοδιοίκησης, κινημάτων ειρήνης, πολιτισμού. Την περίοδο 1982-1985 ήταν αναπληρωματικό μέλος του γραφείου περιοχής του ΚΚΕ και το 1985- 90, τακτικό του μέλος. Ήταν υποψήφιος βουλευτής με το ΚΚΕ το 1985 και αποχώρησε από τα κομματικά όργανα, με τη διάσπαση του 1989-90. Παρέμεινε ανενεργό μέλος ως το 1993, οπότε αποχώρησε οριστικά. Εντάχθηκε στην Κίνηση Ενότητας Δράσης της Αριστεράς το 2004 και συμμετείχε στο ιδρυτικό συνέδριο του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, ενώ την περίοδο 2009-2010 ήταν μέλος της συντονιστικής γραμματείας του ΣΥΡΙΖΑ Ιωαννίνων. Το 2009 ήταν υποψήφιος βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ, πρώτος σε σταυρούς και σήμερα, είναι απλό μέλος. Έχει επίσης διατελέσει πρόεδρος της Επιτροπής Ειρήνης Ιωαννίνων (1980-1990) και μέλος του προεδρείου της Ελληνικής Επιτροπής για την Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη (μαζί με τους Μανώλη Παπαμιχαήλ, Χρυσούλα Καζαντζή και Γιάννη Σκυλλά), πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων Μουσικής Ιωαννίνων και του Συλλόγου Αποφοίτων Ζωσιμαίας Σχολής, ενώ άρθρα του έχουν δημοσιευτεί σε δεκάδες πολιτικά, επιστημονικά και κοινωνικά περιοδικά και εφημερίδες.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Υποδοχή προέδρου Χρήστου Σαρτζετάκη, 1987

Υποδοχή προέδρου Ανδρέα Παπανδρέου, 1988

Συνέδριο Κ.Ε.Δ.Κ.Ε., πρόεδρος Αντώνης Τρίτσης, 1991

Υποδοχή προέδρου Κωνσταντίνου Καραμανλή, 1991

Ελευθέρια πόλης 1994, Υπουργός Εξωτερικών Κάρολος Παπούλιας

Ορκομωσία Νέας Δημοτικής Αρχής, 2011

Πανηγυρική εκδήλωση 21^{ης} Φεβρουαρίου, ομιλητής Παναγιώτης Νούτσος, 2011

Η ομάδα του Πνευματικού Κέντρου, 2012

Εκδήλωση στους Λιγγιάδες με τον Έλληνα Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Κάρλο Παπούλια και τον Πρόεδρο της Γερμανικής Δημοκρατίας, Γιόαχιμ Γκάουκ, 2013

ΘΕΡΜΕΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για τη συμβολή τους στην έκδοση του βιβλίου στους:

ΑΘΗΝΑ ΤΣΙΓΚΡΟΥ
ΟΛΥΜΠΙΑ ΜΠΚΑ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΠΕΛΛΟΥ
ΧΡΗΣΤΟ ΒΑΓΓΕΛΗ
ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΠΑ
ΘΑΛΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΒΑΣΙΑ ΚΛΕΙΤΣΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗ
ΧΡΗΣΤΟ ΧΑΡΙΣΗ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ
ΑΓΓΕΛΑ ΦΙΛΙΟΥ
ΡΟΖΑΛΙΑ ΝΟΥΣΗ
ΓΙΩΡΓΟ ΤΣΑΝΤΙΚΟ

Ο τίτλος του βιβλίου δόθηκε από τον Τέλη Καζαντζή
βάσει μιας παλιάς Γιαννιώτικης Παροιμίας.

Υ.Γ. Στους φίλους που συνδιαμορφωθήκαμε στα φοιτητικά στέκια της
Πλατείας Μαβίλη: Ιωάννα Καραπατάκη, Μαργαρίτα Γιαραλή,
Αμαλία Ζωίδου, Ναπολέων Ροντογιάννης, Αριστείδης Βετούλης,
Χρήστος Αργεΐτης, Μανώλης Θεοδώρου, Νίκος Φίλιος, Σπύρος Αυδής,
Γιάννης Μελανίδης, Άλκης Κοσοβίτσας, Κώστας Καζάκος

και σ'αυτούς που φύγαν πρόωρα, Νίκος Βουλγαρίδης, Αρχιμανδρίτης
Χερουβίμ (κατά κόσμον Ιωάννης Μυλωνάς), Κώστας Τζιαντζής,
Βασίλης Καζάκος
και στην Κοβ των γιατρών 1974-1975

ISBN 978-960-93-8499-5